

Der nøden er størst?

*En analyse av Røde Kors sin redaksjonelle
dekning av nød*

Benedikte Lea Runsbech

Masteroppgave i journalistikk ved Institutt for Medier og
Kommunikasjon

UNIVERSITETET I OSLO

02.05.2014

Der nøden er størst?

En analyse av Røde Kors sin redaksjonelle dekning av nød.

© Benedikte Lea Runsbech

2014

Der nøden er størst?

En analyse av Røde Kors sin redaksjonelle dekning av nød

Benedikte Lea Runsbech

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

"Røde Kors' oppdrag er å avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse", og organisasjonens overordnede mål er å bistå "der nøden er størst" (Røde Kors, 2011a: 2-5). Denne masteroppgaven ønsker å avdekke om Røde Kors Norge sitt redaksjonelle arbeid følger organisasjonens mandat om å dekke den største nøden. Med utgangspunkt i Røde Kors sitt informasjonsmateriale, produsert i årene 2011 og 2012 ønsker oppgaven å besvare problemstillingen: *Hvilke former for nød vektlegges i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid, og hvordan fremstilles den?* For å besvare problemstillingen har det blitt gjennomført en kvantitativ analyse, samt en kritisk diskursanalyse av et utvalg artikler. Oppgavens hovedfunn er at Røde Kors setter stort fokus på de to store humanitære krisene i perioden, hungersnød på Afrikas horn og borgerkrig i Syria. Dette fokuset går for øvrig på bekostning av deknningen av andre humanitære kriser, og dette er en tendens jeg har valgt å kalle "humanitært tunnelsyn". Oppgaven konkluderer med at Røde Kors dekker den største nøden i sitt informasjonsmateriale. Videre konkluderer oppgaven med at fokuset på de største lidelsene blir så stort at det helhetlige bildet som tegnes av nød i verden ikke er representativt.

Abstract

Red Cross' mission is to "alleviate human suffering, protect life and health, and uphold human dignity" (ICRC, 2013). The organization's overarching goal is to give priority to the most urgent cases of distress (ICRC, 1986). The purpose of this master thesis is to uncover whether the news published by The Norwegian Red Cross follows the organization's guidelines to give priority to the most urgent cases of distress. Based on the news, produced in 2011 and 2012, this thesis aims to answer the question: *What forms of suffering is emphasised in Red Cross' news, and how is this suffering portrayed?* In order to answer this question, I have conducted a quantitative analysis, as well as a critical discourse analysis of a selection of articles. This paper's main finding is that The Red Cross focused on two large humanitarian crises during this period, the civil war in Syria and the famine on the Horn of Africa. The focus on these two crises has however been on the expense of the focus given to other crises, and this is a tendency I have named "humanitarian tunnel vision". This paper concludes that the Red Cross covers the most urgent cases of distress in their information material. However, this paper also concludes that the focus on the largest humanitarian crises results in a worldview that is not representative for the state of crises and distress throughout the world.

Forord

Da jeg i november i år satt og fordypet meg i teori om humanitær nød traff tyfonen Haiyan, Filippinene. Aldri før har en tyfon truffet land med en slik vindstyrke. En ny humanitær krise var et faktum, og fokuset på denne krisen overskygget for en liten periode andre humanitære kriser. Før tyfonen traff var verdens øyne rettet mot grusomhetene i Syria. Så inntraff Haiyan, og med den fulgte et massivt opptog av humanitære hjelpeorganisasjoner, presse og til og med militær bistand. De menneskelige lidelsene var enorme og grusomme, men mediernes manglende evne til å fokusere på mer enn én krise om gangen var likevel slående. Tendensen i mediene til å kun fokusere på én humanitær krise om gangen er et fenomen jeg i denne oppgaven omtaler som "humanitært tunnelsyn". Et raskt søk på nettsidene til Røde Kors bekreftet min mistanke om at Røde Kors også er preget av et slikt humanitært tunnelsyn, og utelukkende dekket nøden relatert til tyfonen Haiyan i alle sakene de publiserte på sin nettside fra tyfonen traff land den 8. november og frem til slutten av måneden, da interessen dabbet av og julestria satt inn. En nysgjerrighet på hvilke kriterier som ligger til grunn når Røde Kors skriver om humanitære katastrofer, og hvordan nøden de skriver om fremstilles, er utgangspunktet for denne oppgaven.

Skriveprosessen har vært lang, og når jeg nå står ved veis ende er det enkelte som fortjener en ekstra takk. Først og fremst vil jeg rette en stor takk til min veileder Kristin Skare Orgeret (H-13/V-14), for uvurderlig støtte. Tusen takk for engasjementet du har vist for min oppgave, for troen du har hatt på meg underveis, for gode samtaler og verdifulle tilbakemeldinger. Videre vil jeg takke Rådet for anvendt medieforskning for stipendet jeg ble tildelt for arbeidet med denne oppgaven. Sist, men ikke minst vil jeg takke Rachel Sande Jacobsen for trofast følge på lesesalen på IMK, og for hyggelige og tiltrengte kaffepauser underveis i skriveprosessen.

Oslo, 2. mai 2014

Benedikte Lea Runsbech

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål	2
1.2 Oppgavens aktualitet og relevans	3
1.3 Begrepsavklaring	5
2. Røde Kors	8
2.1 Røde Kors sin internasjonale strategi	9
2.2 Om analyse materialet og medieavdelingen	10
3. Mellom barken og veden – den journalistiske gråsonen	12
3.1 Nyhetskriterier	13
3.2 Røde Kors som kommersiell og humanitær aktør	14
3.3 Informasjonsstøtten	15
4. Teori om maktbegrepet	19
4.1 Stedfortredermakt	21
4.2 Identitetsmakt	22
4.3 Moralsk makt	24
5. Det omstridte bistandsfeltet	25
5.1 Kritikk av bistandsorganisasjonenes rolle og funksjon	26
5.2 Kritikk av det norske bistandsfeltet	27
5.3 Internasjonale kritikere	29
5.4 Kritikk og Røde Kors	30
5.5 Kritikk av mediernes rolle som humanitær aktør	31
6. Metode	34
6.1 Forskningsdesign	34
6.2 Kvantitativ metode	36
6.3 Kvalitativ metode	38
6.3.1 Kritisk diskursanalyse	39
6.3.2 Tekstuell kontekst	42
6.3.3 Situasjonstekst	42
6.3.4 Kulturkontekst	43
6.4 Det kvalitative forskningsintervjuet	44
6.5 Forskerens rolle	46

7. Analyse	49
7.1 Kvantitativ analyse.....	49
7.1.1 Tematisk fokus	50
7.1.2 "Her hjemme" og "der ute".....	54
7.1.3 Tematisk fokus og samfunnsoppdraget	58
7.1.4 Geografisk dekning i informasjonsmaterialet	60
7.1.5 Tematikk og regioner	64
7.1.6 Humanitært tunnelsyn	66
7.1.6.1 Humanitært tunnelsyn testes	69
7.1.7 Kildebruk	70
7.1.8 Forskningsspørsmål 1: Der nøden er størst?	72
7.1.9 Oppsummering	74
7.2 Kvalitativ analyse	74
7.2.1 Artikkel 1: "Kamp om livet i Syria".....	76
7.2.2 Artikkel 2: "Flykter for livet"	82
7.2.3 Artikkel 3: "Hungersnød i deler av Somalia"	87
7.2.4 Artikkel 4: "Gir ikke opp underernærte"	90
8. Analyse materialet og Fairclough sin modell	95
9. Oppsummering og avslutning	99
9.1 Problemstilling	100
9.2 Forskningsspørsmål 1.....	101
9.3 Forskningsspørsmål 2.....	103
9.4 Konklusjon.....	103
9.5 Refleksjon	105
10. Litteraturliste	107
11. Vedlegg	121
Vedlegg 1: Intervju med mediesjef i Røde Kors, Astrid Arnslett	122
Vedlegg 2: Artikkel 1, "Kamp om livet i Syria".....	126
Vedlegg 3: Artikkel 2, "Flykter for livet"	128
Vedlegg 4: Artikkel 3, "Hungersnød i deler av Somalia"	130
Vedlegg 5: Artikkel 4, "Gir ikke opp underernærte".....	132
Vedlegg 6: Kodeskjema.....	134
Vedlegg 7: FNs liste over verdens regioner	137

Liste over tabeller og figurer

Tabell 1: Tematisk dekning i Røde Kors sitt informasjonsmateriale.....	51
Tabell 2 Tematisk dekning i <i>Røde Kors Magasinet</i>	53
Tabell 3 Tematisk dekning på Røde Kors sin internettside.....	53
Tabell 4 Tematikk i informasjonsarbeidet fra Norge.....	55
Tabell 5 Tematikk i det internasjonale informasjonsarbeidet.....	56
Tabell 6 Geografisk dekning i informasjonsmaterialet.....	60

1. Innledning

Når voldsomme og uventede humanitære katastrofer inntreffer strømmer veldedige organisasjoner til for å yte bistand. Slike hendelser tiltrekker seg ofte stor oppmerksomhet, både fra media og fra verdenssamfunnet. Det internasjonale Røde Kors er verdens største frivillige humanitære organisasjon, og er blant aktørene som mobiliserer for å lindre lidelsene som oppstår i kjølvannet av humanitære katastrofer (Røde Kors, 2013a: 1). Deres slagord lyder "Røde Kors' oppdrag er å avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse", og de opererer etter mandatet om å bistå "der nøden er størst" (Røde Kors, 2011a: 2-5). Men hva er det som avgjør hvor "nøden er størst", og hvordan rangerer man egentlig humanitær nød og menneskelig lidelse? Er det virkelig slik at det er de største katastrofene som får mest oppmerksomhet? Denne oppgaven er et forsøk på å besvare disse vanskelige, men viktige spørsmålene. Oppgaven har som formål å kartlegge hvilke typer nød og lidelse som avdekkes av Røde Kors Norge i deres informasjonsarbeid, samt undersøke hvordan denne nøden fremstilles.

Røde Kors Norge er en organisasjon med en stor nasjonal, så vel som internasjonal, rolle. Organisasjonens arbeid spenner fra å bistå nordmenn på påskefjellet til å yte humanitær bistand til sivile ofre for krig og væpnede konflikter (Røde Kors, 2011a). Det er organisasjonens humanitære arbeid i kriserammede områder som vil være hovedfokuset i denne oppgaven. Når katastrofer oppstår blir ofrene ofte avskåret fra omverden, og de humanitære organisasjonene i området blir befolkningens talerør (Buckley, 2011). Dette skjer ved at Røde Kors bistår kriserammede befolkninger, samtidig som de dokumenterer nøden som forekommer (Mørtvedt, 2013). Behovet for bistand, og innsatsen som gjøres for å hjelpe, blir ofte dokumentert med bilder av hjelpearbeidere ikledd vester med røde kors på. Emblemets status er forankret i internasjonal humanitær lov, og bruk av det røde korset forplikter nøytralitet (Benthall, 1993: 143). Det røde korset har en sterk symbolsk betydning, og blir ofte assosiert med den barmhjertige samaritan (Vestvik 2013, referert i Opseth, 2013: 14). I denne oppgaven vil Røde Kors sin redaksjonelle dekning av nød analyseres nettopp for å avdekke hvem som blir beskyttet av det røde korset, og følgelig hvilke typer nød som av Røde Kors betegnes som størst.

Det sosiale rommet bistand utøves innenfor betegnes som et felt (Bourdieu, 2007: 89). Bistandsfeltet som Røde Kors inngår i er omstridt, og innenfor både forskningen og journalistikken finnes det sterke kritikere av nettopp dette feltet (blant andre Tvedt, 2009;

Polman, 2010; Welle-Strand, 2013 og Isachsen, 2009). I Norge er Terje Tvedt (1995, 2009) en pionér i problematiseringen av bistandsfeltet. Oppgaven vil derfor i stor grad trekke på Tvedt (ibid) sin teori om, og problematisering av, norsk bistand. Bistand er for øvrig et bredt felt, med en rekke ulike aktører med forskjellige oppdrag og formål. Kritikken som rettes mot feltet er derfor svært variert, og ulike kritikere og kritikker av bistand vil diskuteres nærmere i oppgavens teoridel.

1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

Oppgavens overordnede mål er å avdekke hvilke kriterier som må oppfylles for at Røde Kors skal omtale nød og lidelse i sine nyheter på nettsiden www.rodekors.no/nyheter og i sitt medlemsblad *Røde Kors Magasinet*. I problemstillingen stiller jeg derfor spørsmålet

Hvilke former for nød vektlegges i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid, og hvordan fremstilles den?

Problemstillingen er direkte inspirert av Røde Kors (2011a: 5) sitt oppdrag om å "avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse". Problemstillingen er også resultatet av en nysgjerrighet på hva Røde Kors legger i disse ordene, og hvilke prioriteringer de foretar i sin dekning av nød og lidelse i verden. I følge Røde Kors (2009: 10) selv har organisasjonen en behovsbasert humanitær bistand, hvor bistanden ytes der nøden er størst. I denne oppgaven stilles det spørsmål ved om dette også gjelder den redaksjonelle dekningen av humanitær nød. Er det slik at hjelpen gis til de som trenger den mest? Er det i så fall tilfellet at Røde Kors sitt informasjonsarbeid også dekker den største nøden? Videre ønsker oppgaven å undersøke hva som vektlegges i omtalen av verdens ulike regioner, og hvordan ulike temaer omtales i Røde Kors sitt informasjonsarbeid. Problemstillingen følges derfor opp av forskningsspørsmålene:

Formidler Røde Kors et representativt bilde av nød i verden?

Hvilke former for makt kommer til uttrykk i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid?

Med utgangspunkt i alle Røde Kors i Norge sine publiserte nyheter i årene 2011 og 2012 er dette spørsmål jeg ønsker å besvare. Formålet med forskningsspørsmålene er tosidig ettersom de søker å avdekke hvilke temaer og områder som vektlegges i Røde Kors sitt informasjonsarbeid, samt hvilke temaer og områder som er underrepresentert. Røde Kors Norge er i en spesiell situasjon, ettersom den humanitære nøden de omtaler i all hovedsak

rammer mennesker i andre deler av verden. Forskningsspørsmålene har derfor også som formål å belyse hvordan Røde Kors i Norge fremstiller nød som rammer andre.

1.2 Oppgavens aktualitet og relevans

Valget av Røde Kors Norge som utgangspunkt gjør oppgaven relevant og aktuell, ettersom Røde Kors er verdens største frivillige humanitære organisasjon og Norge er blant verdens største bidragsytere innen humanitær bistand (Røde Kors, 2013a: 1; Fretheim, 2013). Røde Kors spiller en svært viktig rolle i norsk humanitærpolitikk, og det internasjonale Røde Kors fungerer som "hovedkanal for norsk humanitær innsats i krise- og konfliktsituasjoner" (Larsen og Gadgil, 2012: 15). Røde Kors sin sentrale funksjon innenfor internasjonal humanitær bistand understrekes i Utenriksdepartementets årsrapport fra 2011, hvor det står skrevet:

Gjennom sitt folkerettslige mandat for å beskytte og hjelpe mennesker i krig og konflikt, er Den internasjonale Røde Kors Komitéen (ICRC) en viktig aktør for å sikre et velfungerende humanitært system basert på humanitære prinsipper (ibid).

Rollen som største aktør for norsk humanitær bistand gjenspeiler den store tilliten Røde Kors har hos norske myndigheter. Videre har Røde Kors også høy anseelse blant den norske befolkningen, og ble i 2012 kåret til den organisasjonen i Norge med best omdømme (Ipsos MMI, 2012: 2). Til tross for organisasjonens gode omdømme og tilsynelatende allmennyttige formål rettes det mye kritikk mot bistandsbransjen som Røde Kors inngår i. Kritikere hevder blant annet at bistandsmidler ikke nødvendigvis kanaliseres dit nøden er størst og at det er manglende resultater i mottakerlandene (Isachsen, 2009; Rattsø et al., 2006). Det er imidlertid liten tvil om at Røde Kors sin humanitære innsats redder liv og lindrer lidelse, og nettopp derfor kan det være vanskelig å være kritisk til organisasjonens arbeid og prioriteringer.

Å rette søkelyset mot humanitære organisasjoner er på ingen måte banebrytende innenfor det journalistiske feltet, men forskning på området er fremdeles viktig. Påstanden om viktigheten av dette prosjektet er basert på erfaringer fra drevne nyhetskorrespondenter i TV2 som hevder at

Vi var klar over, basert på egen erfaring, at bistand og nødhjelp har vist seg å være et vanskelig felt å drive kritisk og uavhengig journalistikk på. Det er vanskelig å avdekke kritikkverdige forhold, ikke fordi det ikke finnes, men først og fremst fordi denne sektoren av norsk politikk har en helt spesiell posisjon i samfunnet. I stor grad må pressen forholde seg til de offisielle fortellingene om Norges rolle og norske prosjekter i andre land, slik politikere og organisasjoner formidler dem (Groth et al., 2008: 5).

Denne oppgaven er riktignok et forskningsprosjekt og ikke et journalistisk prosjekt. Sitatet fra Groth et al. (ibid) er likevel relevant ettersom det understreker viktigheten av å undersøke hvordan bistandsorganisasjonene formidler sitt budskap, som pressen i stor grad baserer sin viderefremidling på. Røde Kors sitt pressemateriale har en helt særegen rolle, ettersom det ofte inneholder beretninger om forholdene i deler av verden som av ulike årsaker er avskåret fra verdenssamfunnet (Buckley, 2011; Mørtvedt, 2013). Røde Kors sin unike tilgang til konflikt- og katastrofeområder kan gjøre det vanskelig for journalister å utføre kildekritikk. Røde Kors har dermed en form for monopol på informasjonen, der det i enkelte tilfeller er utelukkende deres beretninger som danner kildegrunnet for mediene. Denne oppgaven er tuftet på idéen om at det er viktig å rette et granskende blikk mot Røde Kors, ettersom organisasjonen besitter stor tillit og forvalter store pengesummer donert av statlige og private aktører¹, og det er avgjørende at disse midlene når dem som trenger det mest. Det er for øvrig viktig å poengtere at dette forskningsprosjektet ikke er drevet av et ønske om å angripe eller kritisere bistandsbransjen og Røde Kors. Motivasjonen er snarere en oppriktig nysgjerrighet på hvilke former for nød som dekkes i Røde Kors sitt informasjonsarbeid, og hvor representativt dette er i forhold til den faktiske tilstanden for nød i verden. Denne oppgaven er også forankret i en tro om at Røde Kors, som verdens største frivillige humanitære organisasjon har stor innflytelse på hvilket bilde mediene og offentligheten danner seg av nød i verden.

Toje (2010: 228) hevder at "det ligger stor definisjonsmakt i å holde pennen som skriver historien". Gjennom sitt redaksjonelle arbeid utøver Røde Kors en slik definisjonsmakt, som til en viss grad former samfunnets forståelse av behovet for humanitær bistand. En analyse av det redaksjonelle arbeidet er interessant fordi Røde Kors kun presenterer sin fortolkning av historien, og dermed også bare deler av historien i arbeidet de publiserer. Røde Kors og Røde Halvmåne² utgjør til sammen verdens største humanitære nettverk, men er de så store at de når ut til alle som opplever humanitær nød? Svaret på dette spørsmålet er etter all sannsynlighet nei, og Røde Kors vil derfor være nødt til å foreta prioriteringer i sitt humanitære bistandsarbeid, og i sin redaksjonelle dekning av humanitær nød. På bakgrunn av denne antakelsen vil oppgaven først ta for seg teori om bistandsfeltet, for deretter å se på kritikken som rettes mot feltet. Dernest vil den metodiske tilnærmingen redegjøres for. Med utgangspunkt i dette vil det videre gjennomføres en analyse av informasjonsmaterialet som

¹ I 2011 og 2012 mottok Røde Kors til sammen 2,160,447,000 kroner i tilskudd til humanitære formål (Røde Kors, 2013d: 14-19). Av disse var 3,200,000 kroner informasjonsstøtte fra Norad (Norad, 2011a; Norad, 2012a).

² Røde Halvmåne er navnet på organisasjonen i de fleste muslimske land (Røde Kors, 2011a: 5).

produseres av Røde Kors i Norge. Analysen gjennomføres for å avdekke hvordan nød fremstilles, og i hvilken grad Røde Kors formidler et representativt bilde av nød i verden.

1.3 Begrepsavklaring

Hovedfokuset for denne oppgaven er på den norske Røde Kors-foreningen, og den vil heretter kun omtales som Røde Kors. Denne betegnelsen vil også brukes når Røde Kors-systemet omtales på et mer overordnet plan. Når andre aktører innenfor dette systemet omtales vil det forøvrig spesifiseres hvilken aktør det er snakk om. Røde Kors karakteriserer seg selv som en humanitær organisasjon, som igjen defineres som en organisasjon som utfører humanitær bistand (Humanitarian, 2013). Humanitær bistand er videre definert som en form for bistand som "skiller seg fra annen bistand, ved at den er av kortsiktig karakter og knytter seg til akutte kriser" (Rattsø et al., 2006: 174). Denne definisjonen vil bli lagt til grunn for forståelsen av Røde Kors sitt arbeid som humanitær organisasjon.

Humanitære kriser defineres som akutte kriser, men dette tolkes ikke som ensbetydende med at disse krisene er kortvarige. En krise kan være både akutt og vedvarende, dersom behovet for humanitær bistand ikke blir møtt. Den humanitære bistanden har imidlertid et kortsiktig formål ettersom den utelukkende ytes for å lindre nød, og dermed ikke ytes når den kritiske fasen i en krise er over. Humanitær bistand utføres ved å sikre mat- og vannforsyninger, helsetjenester, sanitærutstyr og beskyttelse til flyktninger, internt fordrevne og andre mennesker som befinner seg i en nødsituasjon som følge av naturkatastrofer, konflikter og krig (Kosmo, 2008: 7). I Riksrevisjonens gjennomgang av norsk humanitær bistand understrekes det at "hovedmålet i den humanitære bistanden er å redde liv, lindre lidelse og opprettholde menneskelig verdighet under og i etterkant av humanitære kriser" (Kosmo, 2008: 14). Humanitær bistand er dermed forstått som et begrep som favner om det samme som begrepet nødhjelp, men for å benytte terminologi som samsvarer med Røde Kors sin betegnelse av seg selv som en humanitær organisasjon vil begrepet humanitær bistand brukes i denne oppgaven.

Røde Kors har ingen klart uttalt definisjon av begrepet nød, men deres humanitære bistand har som formål å "beskytte og hjelpe mennesker i nød enten det skyldes krig, konflikt, naturkatastrofer eller mennesker som er spesielt sårbare grunnet mangelfulle helse- og sosialtjenester" (Røde Kors, 2009: 4). Denne definisjonen skaper en nødvendig avgrensning for hvilke typer lidelse som av Røde Kors defineres som nød, samtidig som den utelater en

rekke former for nød. Det anerkjennes dermed at nød kan ha flere og kompliserte årsaker, men i denne oppgaven brukes begrepet nød om humanitær nød som er forårsaket av krig, konflikt, naturkatastrofer og manglende helse- og sosialtilbud. Dermed anses væpnede konflikter, ekstremvær, fattigdom og sult som årsaker til humanitær nød, samtidig som rusmisbruk og alvorlig sykdom som oppstår i såkalte velfungerende samfunn faller utenfor denne definisjonen.

I en analyse av Røde Kors sin formidling av nød er bistandsdiskurs er et sentralt begrep. Diskursbegrepet kan brukes på en rekke forskjellige måter, og dermed tillegges ulike betydninger (Jørgensen og Phillips, 2011: 9). Fairclough (1993, referert i Jørgensen og Phillips, 2011: 79) definerer en diskurs som "en måte å prate på som gir betydning til opplevelser ut fra et bestemt perspektiv" og som "språkbruk som sosial praksis". I denne oppgaven vil diskursbegrepet brukes i henhold til denne definisjonen. En diskurs brukes dermed som en betegnelse på hvordan Røde Kors sine informasjonsmedarbeidere gir mening til begivenheter ved å formidle dem gjennom bestemte perspektiver. En diskurs er en måte å fortolke verden på, og en representasjon av et tankesett (Hågvar, 2007: 20). Vår virkelighetsoppfatning påvirkes av ulike diskurser, og de diskursene Røde Kors tar i bruk har stor betydning for hvilket virkelighetsbilde de skaper for sine lesere (ibid). I følge Hågvar (2007: 19-20) kan "en bestemt diskurs ofte knyttes til en institusjon eller aktivitet". Bistandsdiskursen kan følgelig knyttes til Røde Kors som institusjon, og bistand som aktivitet.

Bistandsdiskurs kan også forklares som det sosiale rommet der bistand omtales, og diskursbegrepet blir i denne oppgaven knyttet til feltteorien (Bourdieu, 2007). Begrepet "felt" kan for øvrig ha to ulike betydninger. Den første betydningen er den allmenne og tradisjonelle bruken av begrepet, der man omtaler området der bistandsarbeid finner sted som "arbeid ute i felt". I denne oppgaven vil bruken av "felt" i denne forstand byttes ut med begrepet "humanitært rom", som er "der det humanitære felleskap prøver å lindre menneskelig lidelse" (Polman, 2010: 13). Den andre betydningen av feltbegrepet baserer seg på Pierre Bourdieu (2007) sin bruk av begrepet, og det er denne betydningen som vil legges til grunn når feltbegrepet diskuteres. Bourdieu (2007: 89) bruker begrepet felt for å betegne ulike former for sosiale rom som samfunnet er delt inn i. Disse sosiale rommene har egne normer og funksjoner, uavhengig av den økonomiske og politiske strukturen på samfunnet de inngår i. Det foreslås her at feltbegrepet med fordel kan knyttes til diskursbegrepet, og at det utsnitt av verden Røde Kors gir betydning til gjennom å trekke på ulike diskurser har betydning for statusen de opparbeider seg innenfor bistandsfeltet de inngår i.

Denne oppgaven tar utgangspunkt i skriftlig pressemateriale, produsert av Røde Kors. For å illustrere bredden av dette materialet betegnes det i problemstillingen som redaksjonelt arbeid. Kjært barn har for øvrig mange navn, og Røde Kors sitt skriftlige pressematerieell vil omtales som både redaksjonelt arbeid, informasjonsmateriale og informasjonsarbeid. Dette gjøres for å skape flyt og variasjon i oppgaven. Disse ulike betegnelsene henviser forøvrig alle sammen til artikler og nyhetssaker, publisert på Røde Kors sin internettside og i medlemsbladet i løpet av årene 2011 og 2012.

2. Røde Kors

Røde Kors er en verdensomspennende organisasjon, bestående av 186 nasjonalforeninger (Røde Kors, 2011a: 5). Den norske nasjonalforeningen ble stiftet i 1865, og er blant de eldste i verden (ibid). Røde Kors Norge er, ifølge organisasjonen selv, landets største frivillige humanitære organisasjon (Røde Kors, 2011a: 5, 8). Antall frivillige brukes som målestokk for organisasjonens størrelse, og en frivillig er en person som deltar i minimum én frivillig aktivitet i året (Røde Kors, 2011a: 9). De frivillige er ikke nødvendigvis medlemmer av Røde Kors, så dette er en noe upresis måling av organisasjonens størrelse og oppslutning blant folket. Røde Kors har imidlertid stor utstrekning i Norge, og det finnes en lokal Røde Kors-forening i over 400 av landets 430 kommuner (Heidar, 2011: 1). Røde Kors Norge inngår i Det internasjonale forbundet av Røde Kors- og Røde Halvmåneforeninger [Forbundet]. Dette er et verdensomspennende forbund, med til sammen over 100 millioner medlemmer (Røde Kors, 2011a: 5). Forbundets sekretariat bistår nasjonalforeningene i deres arbeid når naturkatastrofer eller helsekriser inntreffer (Røde Kors, 2013a: 1). Forbundet er igjen underlagt Den internasjonale Røde Kors Komitéen [Komitéen/ICRC], som er basert i Sveits og arbeider med å overvåke og koordinere Forbundets internasjonale deltagelse i områder med voldelige og væpnede konflikter (ICRC, 2010: 2).

Den første Røde Kors-foreningen ble grunnlagt av Henry Dunant i 1863, og etableringen av Røde Kors førte til utarbeidelsen av den første av de totalt fire Genève-konvensjonene (Røde Kors, 2011a: 4). Konvensjonene skal sikre de siviles humanitære rettigheter i væpnede konflikter, og Den internasjonale Røde Kors Komitéen arbeider med å overvåke at konvensjonene overholdes (Røde Kors, 2011a: 5). Genèvekonvensjonene og de syv Røde Kors-prinsippene utgjør i felleskap Røde Kors sin verdiforankring. Røde Kors-prinsippene er humanitet, upartiskhet, nøytralitet, uavhengighet, frivillighet, enhet og universalitet (Røde Kors, 2011a: 5). Humanitetsprinsippet betyr at Røde Kors sitt formål er å upartisk "beskytte liv og helse og sikre respekt for enkeltmennesket". I prinsippet om upartiskhet legger Røde Kors til grunn at organisasjonen "yter hjelp uten hensyn til nasjonalitet, rase, trosbekjennelse, samfunnsklasse eller politisk overbevisning". I dette prinsippet stadfestes også organisasjonens overordnede mål om å bistå "der nøden er størst". Nøytralitetsprinsippet følger opp det foregående prinsippet, og stadfester at Røde Kors ikke skal ta parti i konflikter eller engasjere seg i noen form for politiske, religiøse, rasemessige eller ideologiske uoverensstemmelser. Uavhengighetsprinsippet går ut på at Røde Kors alltid skal handle etter Røde Kors-prinsippene, og aldri bryte dem som følge av eksternt press fra myndigheter eller

andre aktører. Enhetsprinsippet fastslår at det kun kan være én nasjonal Røde Kors-forening i hvert land. Det siste prinsippet er universalitet, og det forplikter alle Røde Kors-foreninger til å bistå hverandre. Dette sikrer at alle nasjonalforeninger deler samme ansvar og innehar samme status (Røde Kors, 2011a: 2).

Felles for alle Røde Kors og Røde Halvmåneforeningene er deres overordnede mål om å "avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse" (Røde Kors, 2009: 1). Fokuset på nød understrekes i de to første Røde Kors-prinsippene om humanitet og upartiskhet. Det første prinsippet stadfester Røde Kors sitt mål om å forbygge og lindre nød, og det andre prinsippet fastslår at Røde Kors upartisk skal hjelpe der nøden er størst (Røde Kors, 2011a: 2). Det som imidlertid ikke påpekes av Røde Kors i deres prinsipper er hvilke konkrete tiltak som skal gjøres for å forhindre og lindre nød, eller hva som legges til grunn for å avgjøre hvor nøden er størst. Det tas utgangspunkt i at nød er et svært vidt begrep, og at Røde Kors sine ambisjoner om å hjelpe der nøden er størst nødvendigvis fører med seg en form for rangering av menneskelig nød, der forekomsten av enkelte typer nød vil (om enn uintendert) bli ansett som mer prekær enn andre. Denne oppgaven har dermed som formål å undersøke om området nød forekommer i, eller årsaken til nøden, er avgjørende for om den blir dekket i Røde Kors sitt informasjonsarbeid.

2.1 Røde Kors sin internasjonale strategi

Når Røde Kors sin dekning av nød i verden skal kartlegges, legges organisasjonens strategi for internasjonalt arbeid i perioden til grunn. Ettersom analyse materialet er produsert i perioden 2011 og 2012, vil oppgaven ta utgangspunkt i Landsstyrets rapport "Strategi for internasjonalt arbeid 2009-2014" (Røde Kors, 2009). Denne rapporten

Beskriver Røde Kors i Norge sitt internasjonale bidrag for å beskytte og hjelpe mennesker i nød enten det skyldes krig, konflikt, naturkatastrofer eller mennesker som er spesielt sårbare grunnet mangelfulle helse- og sosialtjenester (s. 4).

Strategien som er utarbeidet i rapporten legger føringer for Røde Kors sitt internasjonale arbeid, og vil trolig også påvirke hvilke områder og temaer som gis mest oppmerksomhet i organisasjonens informasjonsarbeid. I rapporten heter det at "på et overordnet nivå skal Røde Kors i Norge bidra til oppnåelse av Forbundets globale agendamål og FNs tusenårsmål" (Røde Kors, 2009: 8). Røde Kors har imidlertid valgt å særlig vektlegge FNs tusenårsmål 3-6, som omhandler likestilling og helse, samtidig som de har et mindre fokus på tusenårsmålene 1-2 og 7-8, som omhandler fattigdom, skolegang og bærekraftig utvikling (Røde Kors, 2009:

5). Videre er det listet opp fire kjerneområder for arbeidet i perioden, og disse omfatter å sikre oppslutningen om internasjonal humanitær rett, rask respons ved ulykker og katastrofer, gi helsehjelp til mennesker i sårbare livssituasjoner og å være en uavhengig og inkluderende organisasjon (Røde Kors, 2009: 9). I denne strategien er utbredte og åpenbare årsaker til nød, som sult og fattigdom, ikke eksplisitt uttalte fokusområder. Røde Kors skiller imidlertid mellom langsiktig arbeid og nødhjelpsarbeid, og den internasjonale strategien er myntet på organisasjonens langsiktige arbeid. I følge Røde Kors (2009: 17) er det slik at "når det gjelder nødhjelpsarbeid gjelder ingen geografiske begrensninger og hver appell fra Forbundet og ICRC vurderes". Landsrådsrapporten er dermed forstått dit hen at Røde Kors sitt humanitære bistandsarbeid ikke er underlagt den internasjonale strategien, men snarere følger organisasjonens overordnede mål om å "lindre nød og komme hurtig til hjelp der nøden er størst" (Røde Kors, 2009: 3). Informasjonsmaterialet er imidlertid forventet å være preget av den internasjonale strategien, og dekningen av humanitær nød kan muligens være influert av det.

2.2 Om analysematerialet og medieavdelingen

For å besvare problemstillingen vil det gjennomføres både en kvantitativ og en kvalitativ analyse av Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Analyse materialet består av nyheter publisert på Røde Kors sin internettside www.rodekors.no/nyheter, samt artikler fra medlemsbladet *Røde Kors Magasinet*. Røde Kors sin internettside oppdateres jevnlig, og i snitt legges det ut 20 nyhetssaker i måneden. *Røde Kors Magasinet* sendes ut til alle Røde Kors sine 133 000 medlemmer i Norge, og magasinet utkommer hvert kvartal (Røde Kors, 2013b). Alle nyhetssakene i de åtte utgavene av medlemsbladet som ble utgitt i 2011 og 2012 er inkludert i den kvantitative analysen, og det er også alle nyhetene publisert på internettsiden i samme periode. Til sammen utgjør dette 550 nyhetssaker.

Både nyhetene på nettsiden og i medlemsbladet er produsert av Røde Kors sin medieavdeling, som består av mediesjefen, en multimedierådgiver og fire medierådgivere. Avdelingen inngår i kommunikasjon- og markedsavdelingen ved Røde Kors sitt hovedkontor i Oslo (Røde Kors, 2013c). Røde Kors (2011: 5) har ingen uttrykt mediestrategi lansert på sin hjemmeside, men i organisasjonens overordnede mål om å "avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse" spiller trolig medieavdelingen en sentral rolle i å formidle nød og lidelse som avdekkes. Organisasjonens mål om å "avdekke" nød legger føringer for at medieavdelingen skal produsere informasjon om forhold som ikke allerede er kjent for omverden. Dette gir

igjen assosiasjoner til uavhengig og undersøkende journalistikk. Informasjonsmaterialet til Røde Kors har imidlertid få likhetstrekk med uavhengig journalistikk ettersom det påvirkes av en rekke interne og eksterne faktorer. I et intervju gjennomført med mediesjefen i Røde Kors Astrid Arnslett uttalte hun at "formålet med alt vi produserer er å informere om våre aktiviteter og hendelser hvor Røde Kors bidrar operasjonelt" (se vedlegg 1). I all hovedsak omhandler disse nyhetssakene Røde Kors sine nasjonale prosjekter og internasjonale operasjoner, samt rapporter om tilstanden i kriserammede områder hvor de arbeider.

Røde Kors (2010a: 1) sin internasjonale tilstedeværelse styres i hovedsak av hvor det er humanitære utfordringer og sårbarhet for naturkatastrofer, men faktorer som tilgang til økonomiske bidrag og evne til å støtte trengende nasjonale Røde Kors-foreninger er også avgjørende for hvilke områder som prioriteres. Dette kan føre til at nøden som avdekkes i hovedsak befinner seg i områder hvor Røde Kors allerede er til stede, ettersom dette er områder hvor Røde Kors vet at de har tilgang på finansiering og hvor de har en søsterforening å bistå. Videre er mediernes interesse for nøden avgjørende, ettersom de humanitære organisasjonene i stor grad er avhengige av mediernes oppmerksomhet for at statlige og private aktører skal yte økonomisk støtte til deres arbeid (Norsk rikskringkasting [NRK], 2013c). I følge utenrikslederen i Verdens Gang, Frode Holst (referert på NRK, 2013c), er det krevende å få mediedekning på saker om bistandsproblematikk ettersom slike saker utgjør en svært liten del av utenriksnyhetene i Norge. Morten Rostrup (referert på NRK, 2013c) fra Leger Uten Grenser omtaler mediene som "en humanitær aktør" og hevder at journalisters tilstedeværelse i et kriseområde fører til massiv dekning fra både hjelpeorganisasjoner, politikere og andre medier. Videre hevder Rostrup (ibid) at hvis mediene unnlater å dekke en krise, er ofte den politiske og humanitære interessen også liten. Dette gjør at kriser som humanitære organisasjoner er engasjert i, og får finansiering til, ofte er kriser som er attraktive for mediene. En humanitær krises karakter kan dermed være avgjørende for om den oppnår mediernes oppmerksomhet, og dermed også mottar hjelp fra de humanitære bistandsorganisasjonene. Humanitære organisasjoner utgjør forøvrig ofte mediernes kildegrunnlag fra katastrofeområder, så manglende mediedekning av en krise kan muligens skyldes de humanitære organisasjonenes manglende tilstedeværelse i katastrofeområdet. Det er dermed vanskelig å avgjøre om det er de humanitære bistandsorganisasjonenes tilstedeværelse eller mediernes interesse som er mest avgjørende for om en humanitær krise får internasjonal oppmerksomhet.

3. Mellom barken og veden - den journalistiske gråsonen

Røde Kors sin internettside er deres hovedplattform for publisering av nyheter. Der er nyhetene plassert under fanen "presse", og deretter i kategorien "nyhetsarkiv" (Røde Kors, 2013c). Nyhetssaker blir tradisjonelt produsert for det allmenne publikum og ikke for presse, og dermed er det vanskelig å sjanger-bestemme Røde Kors sine publikasjoner på nett. Medierådgiverne i Røde Kors, som produserer disse nyhetene, befinner seg i ytterkant av det Ottosen (2004: 207) kaller "journalistikkens grenseland", som er gråsonen mellom journalistisk arbeid og informasjonsarbeid. De ansatte i kommunikasjonsavdelingen i Røde Kors blir kalt medierådgivere på Røde Kors sin hjemmeside, og deres kontaktinformasjon er plassert under fanen "pressekontakter" (Røde Kors 2013c). Skaperne av Røde Kors sine nyheter er dermed ikke journalister, men medierådgivere eller pressekontakter. Til tross for deres tilhørighet i en nøytral og uavhengig organisasjon med et samfunnsoppdrag, oppfyller de ikke journalistiske krav i sitt arbeid. Dette fordi deres jobb ikke hovedsakelig er basert på organisasjonens samfunnsoppdrag om å "avdekke, hindre og lindre nød", men snarere har som formål å bistå pressen for å spre informasjon om Røde Kors og deres arbeid (Røde Kors, 2011: 2). Medierådgivere foretar ikke "frie journalistiske vurderinger" i sitt arbeid, og de faller derfor inn under kategorien informasjonsmedarbeider og ikke journalist (Ottosen, 2004: 212-214). Hansen (2006: 25) understreker at "man er like mye ute av den nøytrale formidlerrollen (som journalister har: min poengtering) ved en informasjonsjobb i en humanitær organisasjon som i en kommersiell, multinasjonal bedrift". Dette er et viktig poeng, ettersom informasjonsmedarbeiderne i Røde Kors arbeider i en nøytral organisasjon som ikke tar politiske eller religiøse standpunkter. Informasjonsmedarbeiderne representerer denne nøytrale og upartiske organisasjonen i sitt arbeid, men de trer ut av "den nøytrale formidlerrollen" når de produserer informasjonsmateriale for å påvirke mediene til å sette fokus på de humanitære krisene Røde Kors bistår, og for å påvirke myndighetene til å finansiere deres arbeid fremfor andre humanitære aktørers arbeid.

Etttersom Røde Kors sine nyheter på nettsiden ikke er produsert av journalister eller etter journalistiske idealer, inngår de ikke i den tradisjonelle definisjonen av nyheter. I følge Allern (2011: 52) er nyheter "det redaksjonelle stoffet aviser, radio og fjernsyn presenterer for publikum på nyhetssider eller gjennom nyhetsendinger". Videre er en klassisk nyhet en hendelse som er både uventet og dramatisk nok til at nyhetsmediene ønsker å dekke den (Allern, 2011: 53). På dette punktet har Røde Kors sine saker likhetstrekk med klassiske

nyheter, ettersom de ofte omhandler humanitære kriser og katastrofer, som kjennetegnes av å være dramatiske og ofte uventede. Allern (2011: 53) fremholder imidlertid at mange nyheter har en helt annen karakter, ved at de omhandler planlagte og organiserte begivenheter. Enkelte av Røde Kors sine nyheter har også denne formen, særlig der kjendiser brukes for å tiltrekke oppmerksomhet rundt en sak eller en humanitær krise. I sin helhet skiller imidlertid Røde Kors sitt informasjonsarbeid seg fra nyhetsjournalistikken, og Røde Kors sine nyheter på nett har flere likhetstrekk med pressemeldinger enn nyheter. Første antydning til at disse nyhetene fungerer som en form for pressemeldinger er nyhetssakenes plassering under fanen "presse" på Røde Kors sin hjemmeside. Dette antyder at informasjonen Røde Kors produserer på internett er myntet på pressen og ikke på den jevne nyhetsleser. Det antas likevel at denne informasjonen produseres av Røde Kors for å nå ut til offentligheten, ved bruk av mediene som kanal for å spre sin informasjon. Haug (1993) underbygger denne antagelsen ved å hevde at

Pressen og andre massemedier spiller vanligvis en nøkkelrolle i arbeidet med organisasjonens forhold til omgivelsene. Mediene er ikke eneste kanal til omgivelsene, men ofte den viktigste (s. 35).

Videre samsvarer dette også med funn fra Hansen og Hagtuns (2013: 25) undersøkelser, som fastslår at mediene er det norske folks primære informasjonskilde om bistandsarbeid. Hansen og Hagtun (ibid) hevder videre at den norske befolkningen i liten grad bruker de frivillige organisasjonenes materiale for å innhente informasjon om bistand, og dermed er organisasjonenes gjennomslagskraft i mediene avgjørende for deres evne til å spre informasjon og påvirke offentligheten.

3.1 Nyhetskriterier

Så langt har nyheter blitt definert, men hva som avgjør om en hendelse anses som en nyhet er også svært relevant for denne oppgaven. Kriteriene Røde Kors legger til grunn for sin nyhetsdekning har en stor innvirkning på hvilke hendelser som inkluderes i deres informasjonsmateriale. Galtung og Ruge (1965) sin artikkel om nyhetsmedienes dekning av utenrikshendelser er et åpenbart utgangspunkt i en diskusjon om nyhetskriterier. Til tross for at artikkelen er nærmere 50 år gammel er den fremdeles relevant, ettersom den ganske enkelt forsøker å besvare hva som gjør at internasjonale hendelser blir ansett som nyheter (Harcup og O'Neill, 2010: 262). Galtung og Ruge (1965) har blant annet blitt kritisert for å ikke inkludere dagligdagse hendelser i sitt studie, hvor de etablerte en rekke nyhetskriterier

(Tunstall, 1972: 21 referert i Harcup og O'Neill, 2010: 265). Denne kritikken er på mange måter berettiget, ettersom studiet deres tar utgangspunkt i dekningsen av tre internasjonale katastrofer. For denne oppgaven er det for øvrig nettopp dette som gjør Galtung og Ruge (1965) sin teori så passende, ettersom det er internasjonale katastrofer som er utgangspunktet for analysen i denne oppgaven også. Blant Galtung og Ruges (1965: 65-71) funn er at om en hendelse har tilknytning til en elitesnasjon eller elitepersoner, er uventet og har stort omfang, er utvetydig, har kulturell likhet med leseren eller omhandler noe negativt har den større sjans for å oppnå nyhetsdekning. Røde Kors sitt samfunnsoppdrag og nøytrale mandat gjør for øvrig at Røde Kors sine nyheter har et annet formål enn kommersielle nyheter. Galtung og Ruge (1965: 65-71) sine nyhetsverdier vil likevel bli brukt som et bakteppe når Røde Kors sin nyhetsdekning analyseres. Analysen vil påpeke i hvilken grad nyhetene samsvarer eller viker fra kriteriene til Galtung og Ruge (ibid).

3.2 Røde Kors som kommersiell og humanitær aktør

Røde Kors sin informasjonsvirksomhet har tilsynelatende to ulike formål, som begge oppnås gjennom synliggjøring av organisasjonens arbeid. Det første formålet er å informere om forekomsten av nød og lidelse, og det andre er å opplyse om, og generere donasjoner til, Røde Kors sitt arbeid. Som en frivillig humanitær organisasjon er Røde Kors avhengig av offentlige tilskudd, partnerskapsavtaler med næringslivet og donasjoner fra befolkningen (Røde Kors, 2013d: 14-19). Den norske stat er Røde Kors sin største økonomiske bidragsyter, og i 2011 og 2012 mottok Røde Kors til sammen 627,249,000 kroner i offentlige tilskudd. Over halvparten av denne bevilgningen kom fra Utenriksdepartementet og Norad. I denne perioden mottok Røde Kors også 228,017,000 kroner i tilskudd fra "andre", der Lotteri –og stiftelsestilsynet var største giver. I tillegg fikk Røde Kors 133,612,000 kroner i gaver og innsamlede midler. I kategorien "gaver og innsamlede midler" inngår blant annet bundne og frie bidrag, næringslivsavtaler, arv, giverprogram og innsamlinger. Fra alle sine ulike bidragsytere mottok Røde Kors til sammen 2,160,447,000 kroner i tilskudd til humanitære formål i 2011 og 2012 (Røde Kors, 2013d: 14-19). Dette representerer 88% av Røde Kors sine totale inntekter i samme periode i Norge. De resterende inntektene kommer fra operasjonelle aktiviteter og finansielle posisjoner (investeringer o.l.) (ibid).

Linda Polman (2010) er kritisk til Røde Kors sin avhengighet av økonomisk støtte fra staten. Polman (2010: 158) omtaler dette avhengighetsforholdet som "hånden som mater én-effekten", og poengterer at situasjonen der Røde Kors er økonomisk avhengig av staten strider

mot Røde Kors-prinsippet om uavhengighet. Mediesjefen i Røde Kors, Astrid Arnslett tilbakeviser denne kritikken, og hevder at det i informasjonsarbeidet ikke oppstår noe dilemma mellom å omtale nød der Røde Kors mener den er størst og å omtale hendelser som de økonomiske bidragsyterne er interessert i. Arnslett hevder at "vi har en oppgave som organisasjon å sette søkelyset på humanitære situasjoner både i Norge og utlandet hvor vi mener noe bør gjøres" (intervju, se vedlegg 1).

I 2006 oppnevnte Utenriksdepartementet et utvalg for å gjennomføre en kritisk gjennomgang av frivillige organisasjoners rolle i utviklingssamarbeidet. Utvalget var ledet av Jan Rattsø, og fikk tilnavnet Rattsø-utvalget (RORG, 2006). I gjennomgangen av Røde Kors sin rolle i utviklingssamarbeidet hevder Rattsø et al. (2006: 6) at de mange og ulike aktørene som til sammen finansierer Røde Kors sitt arbeid gjør at organisasjonen kan få en tveegget rolle som både kommersiell og humanitær aktør. Utvalget (ibid) hevder videre at i kampen om økonomiske tilskudd kan humanitære organisasjoner forfølge mål som gagnar deres status som humanitær organisasjon og samarbeidspartner, fremfor å forfølge mål om å bekjempe nød og lidelse. Dette skjer som en konsekvens av at når humanitære organisasjoner forvalter offentlige og private bistandsmidler kan det være "ideologiske forskjeller på hva som defineres som målet med humanitær bistand, og hvordan man best oppnår dette" (Rattsø et al., 2006: 9). Dette kan igjen føre til at det oppstår et dilemma mellom Røde Kors som en uavhengig humanitær aktør, som avdekker nøden der den er størst, og Røde Kors som en kommersiell aktør som er avhengig av gjensidige lønnsomme forhold med sine samarbeidspartnere. Som én blant flere frivillige humanitære organisasjoner må Røde Kors konkurrere med de andre organisasjonene om tilskudd fra offentlig og private aktører (ibid). Røde Kors er derfor avhengig av å være synlig i offentligheten, og opparbeide seg tillit og innflytelse i samfunnet. Medierådgiverne befinner seg derfor i en situasjon der deres informasjonsmateriale har flere ulike formål ettersom det skal engasjere, informere, generere donasjoner og promotere Røde Kors sitt arbeid.

3.3 Informasjonsstøtten

Røde Kors sin økonomiske avhengighet av statlige organer blir ytterligere forsterket av informasjonsstøtten Røde Kors mottar fra Norad. Norad er underlagt Utenriksdepartementet, og er Røde Kors sin nest største økonomiske bidragsyter (Norad, 2011b). Med pengene som gis i form av informasjonsstøtte følger en rekke restriksjoner. I retningslinjene for Norad (2010) sin støtte til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid heter det at

Tilskuddsordningen skal bidra til folkeopplysning om sentrale og aktuelle nord/sør- og utviklings spørsmål (...). Med vekt på regjeringens tematiske satsningsområder skal bevillingen benyttes til tiltak for å spre informasjon om utviklingsamarbeid og nord/sør spørsmål og fremme debatt om utviklingspolitiske tema (s. 1).

Her legger Norad (ibid) føringer for at informasjonsarbeidet som støttes skal være aktuelt og i henhold til regjeringens tematiske fokus, samtidig som det samme dokumentet stadfester at mottakere av informasjonsstøtten skal fungere som vaktbikkjer, skape kritisk debatt og opplyse om bistandspolitikk. Vaktbikkjerollen kan dermed komme i konflikt med føringene om å omtale aktuelle temaer som ligger innenfor regjeringens tematiske fokus, og retningslinjene kan dermed virke noe motstridende. Det som av Norad (2010) oppfattes som aktuelt kan skille seg fra det den enkelte humanitære organisasjon oppfatter som aktuelt for deres arbeid. I følge Røde Kors er for øvrig ikke dette noe stort problem ettersom

Røde Kors har mange bein å stå på når det gjelder å få fram informasjon om det vi jobber med. For oss er informasjonsstøtten en ekstra mulighet til å få fokus på områder som vi kanskje ellers ikke ville fått fokus på. Når det er sagt er dette en ordning vi kun bruker til spesifikke prosjekter vi har, og ikke en del av det totale kommunikasjonsbehovet vårt mediemessig (intervju, se vedlegg 1).

Røde Kors bruker dermed informasjonsstøtten kun til spesifikke prosjekter som oppfyller Norads retningslinjer, og som tilfører informasjonsarbeidet økt bredde. Det øvrige informasjonsarbeidet er ikke underlagt Norad sine retningslinjer, og dette arbeidet står Røde Kors fritt til å utforme etter eget ønske.

Informasjonsstøttens overordnede formål er å opprettholde bistandsorganisasjoners allmenntilgitt og opplysende rolle, og denne rollen blir forsøkt bevart gjennom bestemmelsen om at støtten ikke gis til kommersielle aktører eller informasjonsarbeid som omhandler egenprofilering, innsamling eller prosjekt- og bistandsinformasjon (Norad, 2011b: 3). Det kan imidlertid være vanskelig å trekke opp et klart skille mellom opplysende informasjon om humanitær bistand som utføres av organisasjonen og egenprofilering (Krøvel, Lunde og Malkomsen, 2011: 5). Informasjonsstøtten er derfor et svært omstridt tema, og det er politisk uenighet om hvorvidt støtteordningen skal opprettholdes (Håskoll-Haugen, 2013: 1). Ordningen blir kritisert for å ikke føre med seg gode nok resultater i forhold til å opplyse om, og engasjere samfunnet i, bistandspolitiske spørsmål (Sven, 2013; Håskoll-Haugen, 2013). Røde Kors tilbakeviser denne kritikken og fremholder at informasjonsstøtten er svært viktig

for deres arbeid. Lederen for Folkerettseksjonen i Røde Kors, Mads Harlem (2013, referert i Håskoll-Haugen, 2013) argumenterer for at

Fjerning av informasjonsstøtten vil få svært negative konsekvenser for vårt arbeid: Vi vil ikke kunne drive holdningsskapende arbeid som sikrer norsk ungdom forståelse for reglene og konsekvensene av krig og konflikt. (...) Vi vil ikke lengre kunne skolere våre søsterforeninger i sør i hvordan de kan fremme humanitære utfordringer i eget land (s.1).

En ekstern gjennomgang av informasjonsstøtten, gjennomført av Hansen og Hagtun (2013: 3) på bestilling fra Norad, fastslår at "mottagerne av Norads informasjonsstøtte arbeider iherdig med å omsette midlene etter beste evne". Flertallet av organisasjonene som mottar informasjonsstøtte uttaler imidlertid at "de ikke opplever ordningen som en kjernestøtte til fri utfoldelse. Ordningen ses som en kontrakt med klare prioriteringer bestemt av myndighetene" (Hansen og Hagtun, 2013: 11). Hansen og Hagtun (2013: 44) hevder at informasjonsstøtten bidrar til økt bredde i bistandsdebatten, men påpeker samtidig at retningslinjene som følger med støtten skaper et problematisk avhengighetsforhold mellom staten som girer og de uavhengige organisasjonene som mottakere. De anbefaler dermed at ordningen endres for å øke mottakernes uavhengighet. Denne anbefalingen bygger opp under Polman (2010: 158) sin kritikk av uavhengige organisasjoners utstrakte statlige finansiering og den uheldige "hånden som mater én-effekten".

Tvedt (2009) retter også kritikk mot forholdet mellom staten og frivillige organisasjoner. I sin kritikk antyder Tvedt (2009) at statens motivasjon for informasjonsstøtteordningen er å øke oppslutningen rundt eget arbeid, og han hevder at

Bistands-Norges kjernetopper har helt siden starten innsett den store betydningen av informasjonsarbeid, eller av å forme nasjonens diskurs om verden. (...) Staten, ved Norsk Utviklingshjelp og NORAD i første omgang, trakk de frivillige organisasjonene med i utviklingshjelpen i 1963, primært og eksplisitt i håp om at de kunne øke oppslutningen om bistand i folket (s. 149).

Tvedt (ibid) er kritisk til kommunikasjonsregimet som bistandsaktørene inngår i, og trekker linjer mellom de frivillige organisasjonenes informasjonsarbeid og formingen av befolkningens verdensbilder. Bistandsorganisasjonene fremstilles som brikker i statens spill for å påvirke offentligheten og øke oppslutningen rundt deres bistandspolitikk. I denne oppgaven fremholdes det imidlertid at informasjonsstøtten er et gjensidig forhold som også

gagner de frivillige organisasjonene og styrker deres evne til å øke oppslutning rundt egne kampsaker, både hos staten og blant befolkningen.

Hansen og Hagtun (2013: 22) hevder for øvrig at informasjonsstøtten ikke har hatt ønsket effekt, ettersom befolkningens interesse for bistandsproblematikk har vært dalende de siste årene. D (2013: 25, 38) fremholder samtidig at befolkningen i økende grad burde eksponeres for informasjon om bistandsarbeid, og at støtten fører til et mangfold av stemmer i bistandsdebatten. Videre hevder de at

Informasjonsstøtten har gjennom hele sin eksistens bidratt til å utvikle organisasjonenes profesjonalitet innen ideelt og faglig motivert informasjonsarbeid. Dette skyldes ganske sikkert at støtten har gitt rom for mer enn rent innsamlingsmotivert budskap (Hansen og Hagtun, 2013: 6).

Dette støttes av kommunikasjonssjefen i Norsk Folkehjelp, Bryhni (referert i Håskoll-Haugen, 2013: 1) som "frykter at kutt i informasjonsstøtten kan føre til en uønsket vridning til en mer markedsbasert kommunikasjon". I følge Utenriksdepartementet (2004) hadde informasjonsstøtten allerede for ti år siden ført til en profesjonalisering av de humanitære organisasjonenes informasjonsarbeid, og dette er et av formålene med støtten. Profesjonaliseringen har resultert i økt kvalitet i organisasjonenes formidling om eget arbeid, og i deres søknader om økonomisk støtte (ibid). Dette er imidlertid ikke nødvendigvis ensbetydende med at bistandsarbeidet som utføres har fått økt kvalitet, eller at organisasjonen for øvrig drar nytte av den profesjonaliseringen informasjonsstøtten har bidratt til i informasjonsarbeidet.

4. Teori om maktbegrepet

I denne oppgaven brukes maktbegrepet som teoretisk rammeverk for å undersøke hvordan ulike former for nød omtales og fremstilles av Røde Kors. Makt er som nevnt innledningsvis relevant i en diskusjon om Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid, ettersom det er mye makt knyttet til rollen som representant for "de andre" (Toje, 2010: 228). Ved å representere andre utøves definisjonsmakt gjennom å bestemme hvordan "de andre" avgrenses som gruppe, hvordan de representeres og hvordan de omtales (Grue, 2011a: 115). I følge Eide (2011: 11) blir begrepet "de andre" i mange studier brukt som "et samlebegrep både for dem som befolker verden utenfor Vesten, og for undertrykte, marginaliserte grupper i vestlige land". Det er i all hovedsak den forenklete betegnelsen av "de andre" som "de som befolker verden utenfor Vesten" som legges til grunn i denne oppgaven. Eide (ibid) understreker forøvrig at "de andre" er "et begrep som bør behandles med omhu". Det anerkjennes at "de andre" fort kan bli en samlebetegnelse der mange ulike grupper ses under ett, og at beskrivelser av "de andre" ofte kan ha en ekskluderende funksjon gjennom annengjøring. Teorien om annengjøring eller "othering" baserer seg i all hovedsak på Edward Said (1995) sin bruk av begrepet i hans orientalisme-kritikk. Begrepet annengjøring ble av Said (1995: 71-72) koblet til orientalismen, som var kolonimaktens måte å omtale og betegne verden øst for Europa på. Dette begrepet har siden blitt brukt av en rekke teoretikere, innen flere ulike fagområder. Annengjøring brukes i denne oppgaven om den generelle prosessen der det gjennom kommunikasjon trekkes opp et skille mellom "oss" og "de andre" (Eide, 2007 i Eide og Simonsen, 2007: 11). Tvedt (2009: 29) hevder at dette er en naturlig prosess, og analysen vil dermed ikke fokusere på hvorvidt slike skiller trekkes opp, men snarere på i hvilken grad beskrivelsen av "de andre" virker inkluderende eller distanserende.

Som representant for mennesker i nød utøver Røde Kors flere ulike typer makt gjennom sitt informasjonsarbeid, både overfor menneskene de skriver eller ikke skriver om, og menneskene de skriver for. Informasjonsarbeidet fokuserer i all hovedsak på mennesker i sårbare situasjoner, og når det omhandler humanitær nød er dette som oftest mennesker som lever i land på den sørlige halvkule, eller i hvert fall utenfor det såkalte "Vesten". Svennevig (2009: 115) hevder at "det grunnleggende premisset for å utøve makt er å komme til orde". Gjennom sitt informasjonsarbeid kommer Røde Kors til orde, og er med på å påvirke den offentlige debatten om norsk bistand. Tvedt (2009) setter fokus på den makten de humanitære organisasjonene har, og det maktforholdet som oppstår mellom disse organisasjonene og

gruppene de representerer. I følge Tvedt (2009: 145) medfører enhver form for maktutøvelse en "sannhetsproduksjon om virkeligheten". Videre argumenterer Tvedt (ibid) for at man besitter en betydelig makt om man har innflytelse på hvordan verdens utvikling oppfattes og fortolkes. Som verdens største frivillige humanitære organisasjon besitter Røde Kors mye makt, ettersom deres informasjonsarbeid formidler en fortolkning av virkeligheten som fører til en form for sannhetsproduksjon. Røde Kors har en selvpålagt rolle som talerør for mennesker i nød, som er forankret i deres overordnede mål om å "avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse" (Røde Kors, 2009: 1). For å kunne utføre sitt arbeid er Røde Kors dermed avhengig av verdenssamfunnets oppmerksomhet, tillit og økonomiske støtte. Dette oppnås i stor grad gjennom organisasjonens informasjonsarbeid, der de fremlegger sin oppfatning av behovet for deres humanitære bistandsarbeid.

Tvedt (2009: 36) definerer makt som "As evne til å påvirke Bs oppfatninger og handlinger ved å endre Bs kunnskaper og holdninger i samsvar med As perspektiv". Legger man til grunn at Røde Kors er A og den norske offentligheten er B, oppnår Røde Kors makt dersom de gjennom sitt informasjonsarbeid evner å påvirke offentlighetens oppfatninger og handlinger slik at de er i samsvar med Røde Kors sine verdier og synspunkter. Med utgangspunkt i Tvedt (ibid) sin definisjon av makt anses Røde Kors sitt informasjonsarbeid som sentralt i opparbeidelsen og vedlikeholdelsen av organisasjonens makt. Denne makten er viktig for Røde Kors sin rolle, både i forhold til befolkningen de skriver om og den befolkningen de skriver for.

Oppgaven fokuserer på Røde Kors sin rolle som talsperson for mennesker i nød. Denne tilnærmingen er inspirert av Tvedt (2009: 28) som hevder at "en analyse av det sørpolitiske systemet eller godhetsregimet må være interessert i hvordan denne talsmannsrollen institusjonaliseres og språkliggjøres". Dette sitatet krever forøvrig en nærmere forklaring, ettersom Tvedt (ibid) benytter begrepene "sørpolitisk system" og "godhetsregime". Disse to begrepene er sentrale for forståelsen av Tvedts (2009) bruk av maktbegrepet og problematisering av bistandsfeltet. Tvedt (2005) bruker begrepet "det sørpolitiske system" som en betegnelse på

En institusjonell og politisk sammenveving av tradisjonell utviklingshjelp og utenrikspolitikk, organisert omkring et nytt sørpolitisk multivokalt begrepsapparat og hierarki (s. 58).

Det sørpolitiske systemet er her forstått som en betegnelse på bistandsfeltet, der det vektlegges at feltet består av både utviklingshjelp og utviklingspolitikk, som begge påvirker hverandre. Innenfor dette feltet er det (som i alle felt) et eget sett med normer, og et internt hierarki blant deltagerne. I dette feltet inngår også godhetsregimet som Tvedt (2009) definerer som

Et dominant normlegitimerende og normproduserende regime hvor forestillinger og retorikk om godhet regulerer systeminterne relasjoner og gir systemet dets grunnleggende eksterne legitimitet (s. 26-27).

Godhetsregimet omfatter ikke motivasjonen for å utføre handlinger som oppfattes som gode, men snarere rommet der gode handlinger defineres. Innenfor godhetsregimet blir Norge ofte omtalt som en humanitær stormakt. I dette ligger det underforstått at Norge er gode på humanitært arbeid, og at Norge gjennom sitt arbeid sprer og legitimerer universelle verdier (Toje, 2010: 226). Garbo (1993: 13) hevder at Norge besitter betydelig makt fordi "den som sier ja eller nei til å yte penger til andre, sitter i en maktposisjon. Dette gjør vi som driver utviklingshjelp i fattige land". Det er i utgangspunktet den norske stat som besitter en slik makt, men som hovedkanal for norske humanitære bistandsmidler blir denne makten utøvet gjennom Røde Kors. Som representant for norsk bistand opererer Røde Kors innenfor godhetsregimet, og gjennom sin rolle om talsperson utøver organisasjonen makt innenfor det sørpolitiske systemet. I den videre diskusjonen og analysen av Røde Kors sin makt innenfor det sørpolitiske systemet tar denne oppgaven utgangspunkt i de tre maktbegrepene stedfortredermakt, identitetsmakt og moralsk makt, som ble introdusert av Tvedt i maktutredningen fra 2003 (referert i Tvedt, 2009: 28-31).

4.1 Stedfortredermakt

Stedfortredermakt er et sentralt begrep når Røde Kors produserer informasjonsarbeid om "resten av verden", myntet på norske lesere. Tvedt (2009) definerer stedfortredermakt som

Et begrep som gjør det mulig å analysere hva som foregår når det sørpolitiske systemets ledere over flere tiår har iscenesatt seg selv som de "fattiges talsmenn", som "sørs talerør" (dvs. som talsperson for mellom tre og fire milliarder mennesker i Norge), eller når de taler på vegne av "oss", og iverksetter "vår" politikk i verden (s. 28).

Stedfortredermakt erverves ved å påta seg rollen som talsperson for grupper som ikke selv blir hørt, og det er en makt som potensielt kan medføre marginalisering av gruppen man

representerer. Tvedt (2009: 28) hevder at stedfortredermakten øker med størrelsen på gruppen man er talsmann for, særlig om denne gruppen i liten grad har mulighet til å uttale seg eller protestere mot å bli representert av andre. Tvedt (ibid) antyder at rollen bistandsorganisasjoner påtar seg som talerør ikke nødvendigvis er ønskelig for gruppen som representeres. Talerørrollen er imidlertid av stor betydning for bistandsorganisasjonene, ettersom stedfortredermakten kan øke deres kapital og dermed deres tilgang til økonomiske ressurser i Norge (ibid). Makten Røde Kors opparbeider seg som stedfortreder for mennesker i nød er avgjørende for den økonomiske støtten de oppnår fra staten, næringslivet og privatpersoner. Videre er denne makten også avgjørende for Røde Kors sin kapital i samfunnet. I begrepet kapital inngår den økonomiske kapitalen som er organisasjonens formue og eiendeler, den sosiale kapitalen som er organisasjonens nettverk, medlemmer og gruppetilhørighet og den kulturelle kapitalen som er organisasjonens kunnskaper, ferdigheter og egenskaper (Bourdieu, 1986: 82). Disse formene for kapital er avgjørende for Røde Kors sin tillit i samfunnet, deres troverdighet som talerør for mennesker i nød og for deres posisjon innenfor bistandsfeltet.

4.2 Identitetsmakt

Identitetsmakt er et annet sentralt begrep innenfor humanitære organisasjoners informasjonsarbeid. Organisasjonene utøver sin identitetsmakt ved å konstruere et felles "vi" og avgjøre hvem som er "de betydningsfulle andre" i informasjonsmaterialet de produserer (Tvedt, 2009: 29). Tvedt (ibid) understreker at "å trekke skiller eller distinksjoner mellom et 'oss' og 'den andre' er en universell praksis", og at å påpeke eller kritisere denne praksisen er lite fruktbart i en analyse av bistandsbransjen. Det som derimot er av stor interesse er å undersøke hvilke identiteter som produseres i informasjonsarbeidet, og hvilke identiteter som dominerer. Hall (2001: 326) hevder at individet skaper sin identitet i møte med andre, og at i dette møtet skapes mening gjennom å stadfeste forskjeller og motsetninger. Denne prosessen er nødvendig for å skape mening og identitet, men et sterkt fokus på forskjeller kan føre til en fiendtlig innstilling overfor "de andre" (Hall, 2001: 332). Krøvel (2009: 70) beskriver hvordan Norges identitet som humanitær stormakt skapes i møtet med verden, og hevder at "møtet med 'de andre' gir oss anledning til å konstruere selvbilder; fortellinger om oss selv i verden som fredens forkjemper, idealisten uten egeninteresse".

Videre argumenterer Tvedt (1995: 11) for at distinksjonen mellom "oss" som humanitære bistandsyttere og "de andre" som mottakere av humanitær bistand skaper et felles og positivt

norsk selvbylde, samtidig som det opprettholder tradisjonelle oppfatninger om "de andre". I denne tradisjonelle oppfatningen fremstår "de andre" som avhengig av "vår" humanitære bistand, og den humanitære bistanden oppfattes i denne sammenheng som et resultat av "vår" nasjonale godhet. Tvedt (2009: 26) knytter utøvelsen av identitetsmakt, og oppfattelsen av Norge som gode hjelpere, til godhetsregimet og understreker samtidig at innenfor godhetsregimet er det mye makt knyttet til rollen til den som definerer den gode handling. Røde Kors har en slik makt, ettersom deres informasjonsarbeid i stor grad ligner appeller, der de søker støtte til handlinger de definerer som gode. Mediesjef i Røde Kors, Astrid Arnslett, understreker dette når hun hevder at "vi har en oppgave som organisasjon å sette søkelyset på humanitære situasjoner både i Norge og utlandet hvor vi mener noe bør gjøres" (intervju, se vedlegg 1). Med dette fremsetter Arnslett Røde Kors som Norges moralske kompass som skal peile "oss" inn mot gode handlinger.

Ved å definere gode handlinger danner Røde Kors også virkelighetsbilder. Virkelighetsbilder er en gitt fremstilling av virkeligheten, som skapes når man beskriver en hendelse (Svennevig, 2009: 175). Virkelighetsbildene oppstår som et resultat av at språket aldri er nøytralt, og dermed legger føringer for hvordan man forstår ulike hendelser (ibid). Makten til å skape virkelighetsbilder og forme forståelsen av en hendelse blir betydelig om man beskriver en hendelse som få utenforstående har førstehåndskunnskap til. Som "Vestens" representanter i krise- og katastrofeområder, og som talerør for de berørte, former Røde Kors vår kunnskap om, og forståelse av slike hendelser. Ordvalget som fremkommer i informasjonsarbeidet legger føringer for leserens tolkning av teksten. Hvordan dette gjøres, og konsekvensene det har for budskapet i Røde Kors sitt informasjonsmateriale vil bli undersøkt og diskutert i oppgavens analysedel.

Denne utøvelsen av identitetsmakt kan videre knyttes til kategoriseringen av det Herman og Chomsky (1988: 37) betegner som "verdige og uverdige ofre". I følge Herman og Chomsky (1988: 1-2) inngår mediene i en propagandamodell, der makt og tilgang til ressurser er styrende hvor hva som inkluderes så vel som utelates fra mediens søkelys. I tråd med denne modellen tegner også mediene et bilde av ofre som enten verdige eller uverdige, avhengig av hvilke interesser deres lidelser representerer. Uverdige ofre får mindre eller ingen omtale, og når de beskrives er det få detaljerte beskrivelser og lite fokus på følelser (Herman og Chomsky, 1988: 37-39). Distinksjonen mellom verdige og uverdige ofre kan settes i sammenheng med inndelingen av de betydningsfulle- og de mindre betydningsfulle andre. Ettersom denne oppgavens hovedfokus ligger på ofre for nød, vil betegnelsen av ofre som

verdige eller uverdige, betydningsfulle eller ubetydelige, undersøkes i analysen av Røde Kors sitt informasjonsmateriale.

4.3 Moralsk makt

Tvedt (2009: 26) hevder at innenfor godhetsregimet er det mye makt knyttet til rollen til den som definerer den gode handling. Ved å gjøre nettopp dette utøver Røde Kors moralsk makt. Moralsk makt erverves ved å overbevise samfunnet om at utelukkende moralske handlinger er gjennomførbare (Tvedt, 2009: 31). Røde Kors opparbeider seg denne makten gjennom sitt informasjonsarbeid, der de beskriver sine gode og moralske handlinger. I streben etter moralsk makt kan imidlertid Røde Kors sine beretninger bli noe unyanserte ettersom deres rolle som humanitær aktør trekkes frem, samtidig som usikkerhet rundt handlingenes konsekvenser ofte utelates. Tvedt (ibid) hevder at moralsk makt er "evnen til å gjøre moralske spørsmål (dvs. alltid sin moral) til det sentrale spørsmålet en bestemt diskurs dreier seg om". I denne oppgaven brukes begrepet om Røde Kors sin evne til å få bistandsdiskursen til å dreie seg om det moralske ansvaret om å yte humanitær bistand, fremfor at diskursen fokuserer på effekten av bistandsmidlene. Tvedt (ibid) hevder at innenfor bistandsdiskursen er evnen til å fremstå som en "utvetydig moralsk representant" avgjørende for ens moralske makt. Røde Kors er en organisasjon med en klar og utvetydig nødhjelpsfilosofi, med mål om å hjelpe de som trenger det mest (Rattsø et al., 2006: 5). Røde Kors erverver dermed sin moralske makt ved å overbevise om at den bistanden de yter er rettet mot de menneskene i verden som opplever den største nøden. På denne måten fremstår deres humanitære bistand som utelukkende moralske handlinger, som lindrer nød for de mest trengende. I følge Tvedt (2009: 31) er mye av den moralske makten forankret i forestillinger som kun representerer hvordan "det sørpolitiske kommunikasjonsregimet" ønsker at Norge skal være, og ikke nødvendigvis hvordan det faktisk er. Gjennom sin moralske makt påvirker Røde Kors befolkningens oppfatning om hva Norge burde gjøre for å lindre nød, og Røde Kors påvirker dermed oppfattelsen av hva som anses som moralsk riktig og viktig innenfor humanitær bistand. Den moralske makten Røde Kors innehar er dermed ikke nødvendigvis knyttet til det arbeidet de utfører, men snarere til hvordan de kommuniserer at Norge burde handle i møte med humanitære katastrofer.

5. Det omstridte bistandsfeltet

For å sette et teoretisk rammeverk rundt bistandens plass i samfunnet trekker oppgaven på sosiologisk teori, og tar i bruk Bourdieu (2007) sin feltteori. Basert på denne teorien tas det utgangspunkt i at bistand kan betraktes som et eget felt. Et felt kjennetegnes og avgrenses ved å være "et sosialt univers" som har sine særegne normer, sin egen logikk og deltagere som kjemper for å posisjonere seg innenfor dette sosiale universet (Bourdieu, 2007: 89). Deltagernes posisjon innenfor feltet avhenger av deres besittelse av økonomisk, kulturell og sosial kapital (Hovden, 2010: 4). Øyvind Ihlen (2009: 62) knytter feltteorien til strategisk kommunikasjon ved å hevde at strategisk kommunikasjon er et viktig verktøy i organisasjoners kamp om å posisjonere seg innenfor det feltet de inngår i. Både Bourdieu (2007) sin feltteori, og Ihlen (2009) sin videreføring av den, er svært passende i analysen av Røde Kors sitt informasjonsmateriale, ettersom disse teoriene tilbyr en interessant innfallsvinkel på bistand som felt, og rollen Røde Kors sitt informasjonsarbeid spiller innenfor dette feltet. Ihlen (2009) hevder at

The focus of Bourdieu's sociology is uncovering the way in which the social world is structured, constituted and reproduced through individual and collective struggle to conserve or transform the social world. (...) Of particular interest are those struggles that "seek to impose the legitimate definition of reality" (s. 63).

Dette fokuset på hvordan aktører innenfor et felt fremstiller sin tolkning av virkeligheten, for å endre eller vedlikeholde verdensbilder, er sentralt i denne oppgaven. Oppgavens formål er som nevnt å avdekke hvilke former for nød som dekkes i Røde Kors sitt informasjonsarbeid, og i hvilken grad verdensbildet som fremkommer samsvarer med den faktiske tilstanden for nød og lidelse i verden. I analysen av disse verdensbildene legges det her vekt på hvordan Røde Kors omtaler ulike situasjoner, og hva som vektlegges eller ikke vektlegges når nød omtales i ulike områder. Toje (2010: 228) understreker at som en sentral aktør innenfor bistandsfeltet besitter Røde Kors makt som kommer til uttrykk når de presenterer sin tolkning av virkeligheten og på denne måten skaper de verdensbilder gjennom sitt informasjonsmateriale.

Kampen om anerkjennelse er sentral innenfor bistandsfeltet. Organisasjonene er avhengige av intern anerkjennelse fra andre aktører innenfor feltet, da især økonomiske bidragsytere som Utenriksdepartementet, for å opprettholde sin status og ikke minst sitt virke. Videre er bistandsorganisasjonene avhengig av ekstern anerkjennelse fra befolkningen, ettersom de behøver deres tillit for å øke sin kapital og sin posisjon innenfor feltet. Den anerkjennelsen og

tilliten Røde Kors har som humanitær organisasjon er også avgjørende for at de skal kunne utføre arbeid i konfliktfylte og krigsherjede områder. De ulike bistandsorganisasjonene har ulike styrker og dermed også ulike strategier for å øke eller opprettholde sin kapital. Røde Kors er en veletablert og tradisjonell humanitær organisasjon, med et velkjent mandat om å bistå der nøden er størst. Dette styrker deres sosiale og kulturelle kapital, men det kan også være en ulempe for organisasjonen. Polman (2010: 38) hevder at forventninger om at Røde Kors bistår med humanitær bistand når kriser oppstår har resultert i at organisasjonens innsats tas for gitt og dermed får begrenset interesse fra mediene. Som et resultat av dette er det viktig for Røde Kors å "selge inn" sine egne saker til mediene, for å kunne konkurrere med andre bistandsaktører om mediedekning og synlighet i offentligheten. Innenfor feltteorien blir denne prosessen karakterisert som Røde Kors sin kamp for å opprettholde sin posisjon innenfor bistandsfeltet (Bourdieu, 2007: 89).

5.1 Kritikk av bistandsorganisasjonenes rolle og funksjon

Denne oppgaven ønsker å ta et kritisk dypdykk inn i informasjonsmaterialet som produseres av Røde Kors. Bistand er et omstridt felt, og et kjennetegn ved feltet er at den kritiske diskusjonen og informasjonsutvekslingen i all hovedsak foregår blant mennesker som allerede er engasjert på området (Hansen og Hagtun, 2013: 4). Det er altså en form for intern diskusjon innad i bistandsfeltet. Allerede i 1993 etterlyste Garbo (1993: 10) en større kritisk debatt rundt norsk bistand, og femten år senere hevder Pharo (2008: 88, referert i Toje, 2010: 227) fremdeles at "akademikere som har nærmet seg bistandspolitikken i kritisk modus har blitt møtt med 'ihjeltelser', utenomstakk eller rasende avsvergelser fra det etablerte". Den kritiske debatten når ofte ikke det brede samfunnslag, og nordmenns interesse for bistand er dalende (Hansen og Hagtun, 2013: 4). Det finnes likevel sterke kritiske stemmer som ønsker å sette bistand på dagsorden. Kritikken tar mange ulike former, og kritikerne setter spørsmålsteget ved ulike sider av bistandsbransjen. Felles for all kritikken er imidlertid at den reiser en rekke vanskelige spørsmål om effekten og utfallet av bistand. I følge Iraki (referert på NRK 2013a) finnes det mer enn ett riktig svar på disse spørsmålene, og å forsøke å besvare disse spørsmålene ligger utenfor dette prosjektets formål. Kjennskap til kritikken av feltet er likevel avgjørende for en kritisk lesning av Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Som nevnt innledningsvis baserer denne oppgaven seg i stor grad på Tvedt (2009) sin problematisering av norsk bistand. Den følgende gjennomgangen av kritikk av feltet vil derfor begynne med en

innføring i Tvedts (ibid) bistandskritikk, før andre sentrale nasjonale og internasjonale kritikere vil omtales.

5.2 Kritikk av det norske bistandsfeltet

Professor i utviklingsgeografi Terje Tvedt (2009) er en anerkjent kritiker av bistandsfeltet. Tvedts (2009: 28) retter sin kritikk mot "det sørpolitiske systemet", som er det norske samfunnets organisering av bistand. Tvedt (2009: 33) påpeker at det er en form for "elitesirkulasjon" i bistandsbransjen, der en gruppe mennesker i løpet av sin karriere innehar en rekke ulike roller innenfor bransjen. I følge Tvedt (ibid) fører dette til at interesser blandes og sjansen for korrupsjon øker. Korrupsjonen omtales her som "innsiddehjelp", som er prosessen der beslutninger tas basert på hva som lønner seg for de ledende aktørene på feltet, fremfor hva som lønner seg for mottakere av bistand. Tvedts (2009) kritikk fokuserer i all hovedsak på den politiske strukturen bistanden inngår i, og hans formål er dermed ikke å diskutere eller kritisere bistandens virkning og resultater. Tvedt (ibid) er ikke alene om denne kritikken. Organiseringen av norsk bistand har blitt kritisert fra flere hold, senest i boken *Hva Norge kan være i verden*, av NUPI forsker Henrik Thune og direktør for Fridtjof Nansen institutt Leiv Lunde (2013). De to forfatterne argumenterer for at Norge burde bevege seg vekk fra den tradisjonelle utviklingspolitikken, og mot en ny globaliseringspolitikk som er bedre egnet til å møte behovene til en verden i rask endring.

BI-professor Anne Welle-Strand (2013) retter også kritikk mot systemet som bistanden inngår i. Hun hevder at bistandsbransjen drives av bistandsaktørenes egeninteresser, med et ønske om å opprettholde gjensidig avhengighet mellom giver og mottaker av bistand. Dette innebærer at bistandsaktørene ikke er tjent med at bistanden er vellykket slik at mottakerlandene blir uavhengige. Her kan imidlertid Welle-Strand (ibid) sin kritikk nokså lett plukkes fra hverandre, ettersom hun ikke skiller mellom kortsiktig humanitær bistand og langsiktig bistand. Den humanitære bistanden som Røde Kors yter er i stor grad behovsbasert og retter seg mot akutte kriser (Røde Kors, 2009:11). Vellykket bistand, der mottaker blir uavhengig av bistand, er dermed ønskelig ettersom dette frigir ressurser til å møte neste krise som oppstår. Den langsiktige bistanden kan imidlertid gjøre mottakere avhengige av bistand, og dette setter mottagerne i en svært sårbar posisjon. James Shikwati (referert på NRK, 2013a), direktøren i den kenyanske tenketanken IREN, mener i likhet med Welle-Strand (2013) at bistand på lang sikt skader mer enn det hjelper. Shikwati (referert på NRK, 2013a) hevder at bistand fører med seg en mentalitet der mottakerne pasifiseres ved at de venter på

ekstern hjelp for å overkomme utfordringer, fremfor å finne løsninger selv. Suma Kaare (ibid), leder for MS Utviklingssenter i Tanzania, argumenterer sterkt for at dette er tilfellet for bistanden Norge gjennom mange år har gitt til Tanzania. Dette betyr likevel ikke at gjensidig avhengighet eller pasifisering av mottagere er det eneste eller ønskelige resultatet av bistand. Vellykket bistand, der mottakere blir uavhengige, vil etter all sannsynlighet ikke resultere i at bistandsorganisasjonene blir overflødige slik som Welle-Strand (2013) antyder. Slik situasjonen er i dag rekker ikke bistandspengene rundt til alle som lider i verden, og det vil stadig oppstå nye kriser som krever hjelp fra bistandsorganisasjonene. Naturkatastrofer som jordskjelvet etterfulgt av tsunamien i Japan tjener som eksempel på at uforutsette katastrofer vil oppstå i fremtiden, og ramme land som i utgangspunktet er uavhengige av bistand. Bistandsbransjen er dermed ikke en bransje som behøver å opprettholde gjensidig avhengige forhold mellom giver og mottaker for å sikre sin egen eksistens.

Professor i statsvitenskap Øyvind Østerud (2006: 313) går ikke fullt så langt som Welle-Strand (2013) i sin kritikk, men hevder at det norske samfunnet overvurderer det positive utfallet av bistand og samtidig fortier de negative konsekvensene. Østerud (2006: 313) hevder videre at representanter fra staten, mediene, frivillige organisasjoner og forskningsmiljøet utgjør en pressgruppe som undertrykker kritikk av feltet. I følge Østerud (ibid) resulterer dette i en bistandskultur og bistandsretorikk der fokuset rettes mot hensikten med bistand fremfor utfallet av bistanden. Østerud (ibid) argumenterer for at

Innen både bistand, nødhjelp og fredsbygging er det vanskelige avveininger mellom tilsiktede og utilsiktede virkninger – trade-offs der fordeler i én retning motsvares av skadevirkninger i en annen. Slike dilemmaer og utilsiktede bivirkninger forsvinner i den engasjementspolitiske retorikken. Gode hensikter blander for utilsiktet fiasko (s. 313).

Den påfølgende analysen av Røde Kors sitt informasjonsarbeid vurderes opp imot dette utsagnet, og søker å avdekke hvorvidt Røde Kors benytter en slik engasjementspolitisk retorikk "der dilemmaer og utilsiktede bivirkninger forsvinner" (Østerud, 2006: 313). Hvorvidt sakene Røde Kors skriver om omhandler bistandsprosjekter som har vært vellykket eller ikke er vanskelig å avdekke, men en kvalitativ tekstanalyse vil trolig gi indikasjoner om hvorvidt Røde Kors påpeker dilemmaer bistandsorganisasjonen stilles overfor i sitt arbeid.

5.3 Internasjonale kritikere

Internasjonalt er den nederlandske utenrikskorrespondenten Linda Polman (2010) en sterk og sentral kritiker av bistandsfeltet. Polman (2010) tar for seg selve virkningen av bistand i sin kritikk, og hevder at bistandsmidler som brukes i uoversiktlige konfliktområder fører til forlengelse av konflikter. Polman (ibid) setter spørsmålsteget ved om bistand skal ytes i områder der deler av bistanden vil havne i hendene på stridende grupper. Det vanskelige spørsmålet det derimot ikke settes særlig fokus på er skjebnen de sivile ofrene for slike konflikter vil møte om bistanden i disse konfliktområdene kuttes ut. Polman (2010: 8) problematiserer riktignok dilemmaet bistandsorganisasjonene står overfor i slike situasjoner, ettersom hun hevder at "å dra sin vei eller fortsette å hjelpe, koste hva det koste vil. Det er et århundregammelt dilemma". Personlig legger Polman seg på linje med den verdenskjente sykepleieren Florence Nightingale som ifølge Polman (ibid) "var overbevist om at nødhjelp skjøt over målet når krigførende parter brukte den til egen fordel". Polman (2013: 13) stiller selv spørsmålet "Må INGO-er³ mot bedre vitende fortsette å hjelpe når de stridende partene i humanitære rom bruker bistanden på seg selv, mot sine fiender og til å forlenge krigene?". Polman (ibid) gir uttrykk for at svaret på spørsmålet hun stiller er nei, og at INGO-er burde trekke seg ut av uoversiktlig konfliktområder, for å unngå å forlenge konflikten. Polman (ibid) tar her opp et tema som er svært sentralt og betent i bistandskritikken, nemlig om bistanden skader mer enn den lindrer. I følge Iraki (referert på NRK 2013b) er dette et spørsmål som det ikke finnes noe rett svar på. Hva vil skje med de sivile om bistanden kuttes ut i konfliktområder? Bli denne sårbare gruppen satt i en enda vanskeligere situasjon, eller vil det gagne dem ved at mangelen på ressurser vil få konflikten til å ebbe ut? De humanitære organisasjonene tar ulike standpunkter til dette dilemmaet. Røde Kors har tradisjon for å følge sitt mandat om å bistå der nøden er størst, nærmest uavhengig av situasjonen, mens Leger Uten Grenser har tradisjon for å trekke seg ut av områder der humanitær rett overhodet ikke overholdes (Polman, 2010: 38). Toppledere innenfor bistandsfeltet er på sin side ofte varsomme når de tar stilling til dette, og Olav Kjørven (referert på NRK, 2013a) fra FNs Utviklingsprogram hevder at "det er ikke slik at bistand alltid fører til at alle får det bedre, men man må jo sørge for at balansen blir positiv". Kjørven (ibid) legger seg her tett opp til Røde Kors sin filosofi om at det viktigste er å få hjulpet noen av dem som trenger det, og at situasjonen rundt kommer i andre rekke. Dette kan igjen kobles til Max Weber (2002, referert i Toje, 2010: 226) sin teori om "verdirasjonalitet", der handlinger motiveres av å være viktige

³ INGO er en international non-governmental organisation, og Røde Kors inngår i denne betegnelsen.

i seg selv, fremfor av handlingens mål. Et verdirasjonelt syn på bistand legger vekt på at bistand gis fordi det er viktig, snarere enn at det gis med konkrete mål om resultater. Å fremme et slikt syn kan øke organisasjonens moralske makt, ved at det moralske ansvaret for å handle blir mer fremtredende enn fokuset på resultatorientert bistand. Toje (2010: 226) hevder for øvrig at det verdirasjonelle synet har en minkende oppslutning, og at i løpet av det siste tiåret har fokuset innenfor bistandsfeltet i økende grad blitt rettet mot effektiv bistand med resultater.

En annen sterk kritiker av bistandsfeltet er økonomen William Easterly (2008). I følge Easterly (2008: 10) er det to store tragedier i verden. Den første tragedien er at så mange mennesker lever i ekstrem fattigdom, og den andre er at de vestlige landene bruker så mange velmenende kroner på å hjelpe de fattige, men utretter så lite. Easterly (2008: 10) er svært skeptisk til pengebruken innenfor bistandsbransjen. Han fremholder imidlertid at hans kritikk ikke er direkte rettet mot de store summene som brukes på å bekjempe fattigdom, men snarere mot hvor lite som utrettes med disse pengene. Easterly (2008: 13) hevder at store planer, utarbeidet i samarbeid av vestlige land og organisasjoner, ikke er virkningsfulle. I følge Easterly (ibid) lider dagens system under en manglende ansvarsfølelse for at hjelpen når frem. Videre hevder Easterly (ibid) at bistand inngår i et uoversiktlig system, der givere av bistand ikke vet hvem som er ansvarlig for at hjelpen når frem eller følges opp.

5.4 Kritikk og Røde Kors

For bistandsorganisasjonene kan det uoversiktlig systemet Easterly (2008) omtaler fungere som et beleilig smutthull. Organisasjonene kan gjennom sitt informasjonsarbeid annonsere at de yter bistand, samtidig som det er vanskelig å etterprøve om bistanden når frem. Å hevde at Røde Kors utnytter det uoversiktlig bistandslandskapet til egen fordel er muligens en noe kynisk påstand, ettersom organisasjonen er etablert på bakgrunn av et genuint ønske om å lindre nød og hjelpe ofre for krig. Det finnes imidlertid enkeltstående eksempler på at Røde Kors har utnyttet det uoversiktlig systemet de er en del av, for å unngå negativ oppmerksomhet som følge av feilslått humanitær bistand. De utdaterte militære kjøretøyene som Røde Kors sendte til Sør-Afrika i 2002 står i dag som et kroneksempel på hvordan manglende innsyn ble brukt for å unndra feilslått bistand fra mediernes oppmerksomhet. Dette skjedde da 230 militære biler ble sendt fra Norge til Sør-Afrika, for å kjøre ut nødhjelpsrasjoner til sultrammede afrikanere (Tvedt, 2007: 2). Operasjonen viste seg å bli svært mislykket ettersom bilene hadde store problemer med å få kjøretillatelse da de kom til

kai i Durban, og i tillegg viste mange av bilene seg å være i særdeles dårlig stand. Denne kostbare operasjonen var til da den største operasjonen i Røde Kors Norges historie. På dette tidspunktet var Jan Egeland generalsekretær i Røde Kors, og han inviterte pressen med på reise til Malawi for å skape publisitet rundt operasjonen (ibid). I Malawi sier Egeland (referert på NRK, 2013c) til den fremmøtte pressen at "nå er bilene på plass og det er en drøm som er realisert". Da Egeland (ibid) i etterkant ble konfrontert med riktigheten i dette utsagnet uttalte han i en NRK-reportasje at: "Nei, jeg sa at den bilen som var kjørt fram var på veien med mat, slik vi kunne selv se, slik journalistene som var der selv kunne se". Daværende utenlandssjef i Røde Kors, Halvor Fossum Lauritzsen (ibid) sa i samme reportasje at nødhjelpsoperasjonen ikke var i gang på det tidspunktet pressen var invitert med Røde Kors til Malawi. På spørsmål om hendelsen i Malawi var en matutdeling arrangert kun for media svarer Lauritzsen (ibid) at "det tror jeg det var".

Det ligger utenfor denne oppgavens formål å gå videre inn på denne enkelte hendelsen, og det tas heller ikke stilling til hvorvidt den humanitære bistanden i etterkant nådde frem ved hjelp av Røde Kors og de militære bilene. Presseturen med Røde Kors til Malawi illustrer likevel hvor viktig media er for de humanitære organisasjonene, og hvor avgjørende det er for Røde Kors å opprettholde sin kapital og posisjon innenfor bistandsfeltet (Bourdieu, 1986: 82). Videre viser denne hendelsen hvilken innsats Røde Kors er villige til å nedlegge for å opprettholde sin moralske makt og fremstå som en "utvetydig moralsk representant" (Tvedt, 2009: 31). At Røde Kors evner å dekke over en feilslått nødhjelpsaksjon uten at den lokale befolkningen i området kommer til orde i norsk presse vitner om at organisasjonen innehar stor grad av stedfortredermakt som representanter for "de andre" (Tvedt, 2009: 28). Den feilslåtte nødhjelpsstrategien og Røde Kors sitt delvis vellykkede forsøk på å dekke over dette viser hvor viktig det er med en kritisk lesning når humanitære organisasjoner legger frem beretninger om eget bistandsarbeid.

5.5 Kritikk av mediernes rolle som humanitær aktør

I det tidligere omtalte Rattsø-utvalgets rapport hevdes det at mediernes dekning av en konflikt er avgjørende for hvorvidt konflikten får oppmerksomhet fra verdenssamfunnet (Rattsø et al., 2006: 6-7). Dette er igjen avgjørende for om bistandsorganisasjonene mottar statlig støtte til humanitært arbeid i det aktuelle konfliktområdet (ibid). Jakobsen (2000: 131, referert i Rattsø et al., 2006) hevder at

The media ignores most conflicts most of the time. (...) As focus and funds follow the cameras, the 1990s have witnessed a transfer of resources from more cost-effective, long term efforts directed at preventing violent conflict and rebuilding war-torn societies to short-term emergency relief. Selective media coverage also contributes to an irrational allocation of short-term emergency relief because coverage is determined by factors other than human needs (s. 7).

Jakobsen (ibid) tar her for seg en vanlig kritikk av bistanden, om at den er mediestyrt fremfor behovsstyrt. Dette kritiske utsagnet baseres seg på 1990-årene, men det er fortsatt aktuelt. Jakobsens (ibid) kritikk underbygges av Rostrups (referert på NRK, 2013c) påstand om at media er en humanitær makt, og at de frivillige organisasjonene er avhengig av mediernes oppmerksomhet for å legge press på myndighetene til å frigi penger til bistandsarbeid. I følge Rattsø et al. (2006: 7) er mediernes dekning av humanitære katastrofer "systematisk skjev" ettersom dekningen styres av den geografiske nærheten til vesten, internasjonale interesser i området og pressens tilgang til området. Denne skjevheten er også et resultat av at katastrofer som oppfyller nyhetskriterier ved at publikum kan identifisere seg med dem, samtidig som de er uventede, voldsomme eller sensasjonelle er mer attraktive for tv-kameraene enn langvarige humanitære kriser som oppstår i konfliktfylte og uoversiktlige områder (Allern, 2011: 55; Rattsø et al., 2006: 7). Denne påstanden støttes også av Hansen og Hagtun (2013) som i sin undersøkelse av informasjonsstøtten konkluderte med at

Utviklingsspørsmål får oppslag i media når sakene oppfyller åpenbare nyhetskriterier, men det er oftest fokus på konkrete hendelser snarere enn strukturelle diskusjoner og fokus på komplekse spørsmål (s.32).

Mediernes interesse for kortvarige og voldsomme konflikter kan kobles til teoriene om "global compassion" og "compassion fatigue" (Allan, 2001: viii; Höijer, 2004: 513; Sontag, 1977: 33). "Global compassion" eller global medfølelse oppstår som et resultatet av at politikere, mediene og bistandsorganisasjonene fokuserer på en bestemt gruppe mennesker som opplever nød og lidelse. Disse tre aktørene besitter sammen makten til å avgjøre hvilke lidelser som blir kjent for offentligheten, og dermed også hvem som mottar en verdensomspennende medfølelse for den nødsituasjonen de befinner seg i (Höijer, 2004: 513). Bistandsorganisasjonene er avhengig av kollektiv medfølelse for å vekke engasjement og legge press på myndighetene til å bidra til å redusere og lindre nøden. Om mediernes dekning av nød er "systematisk skjev", slik som Rattsø et al. (2006: 7) hevder, vil dette trolig resultere i at også den globale medfølelsen er skjev og ikke nødvendigvis retter seg mot de som lider

mest. Dette kan igjen knyttes til Tvedts (2009: 28) teori om makt, og mediene og bistandsorganisasjonenes bruk av stedfortredermakt og moralsk makt for å oppnå global medfølelse på vegne av gruppene de representerer.

Tradisjonelt har bistandsorganisasjonene brukt, og fått mye kritikk for bruken av, bilder av gråtende barn og lidende mennesker. Moeller (1999: 9) hevder forøvrig at andres nød må visualiseres for å oppnå vår medfølelse, men at hyppig eksponering for slike bilder virker mot sin hensikt. Videre hevder Sontag (1977: 33) at den visuelle dekningen av en katastrofe etter hvert vil miste sin kraft for tilskuerne, og at dette vil resultere i likegyldighet, og såkalt "compassion fatigue" eller medfølelsesutmattelse. Dette innebærer at publikums medfølelse for ofrene for en katastrofe på et tidspunkt vil bli mettet. I boken fra 2004 setter imidlertid Sontag (2004: 91) spørsmålsteget ved sin egen teori om medfølelsesutmattelse. I en revidert utgave av sin tidligere teori hevder Sontag (2004: 92) at hyppig viste bilder ikke nødvendigvis mister sin påvirkningskraft, men at de snarere mister sin kraft ved at de forsvinner i den store mengden av bilder befolkningen eksponeres for. Sontag (2004: 100-102) hevder også at medfølelsesutmattelse kan oppstå som er resultat av at gjentatt eksponering av nød vekker en følelse av maktesløshet. Som en konsekvens av dette velger enkelte å ikke lenger forholde seg til fortellinger om nød, for å unnsnippe skyldfølelse for ikke å foreta seg noe for å lindre andres nød. For å opprettholde publikums interesse vender dermed mediene raskt fokuset fra den ene katastrofen til den neste. Dette medfører at mange humanitære kriser etterhvert blir oversett og glemt, og strømmen med bistandsmidler stopper lenge før krisen er over (Allan, 2001: vii). Rattsø et al. (2006) hevder at

For å tiltrekke seg humanitære midler fra private og offentlige kilder, må en organisasjon være synlig til stede i det humanitære landskapet. Og synligheten oppnår man lettets ved å være til stede i kriser som er velpubliserte (s. 8).

Nettopp dette er utgangspunktet for den påfølgende analysen av Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid. Analysen vil se på hvilke faktorer som påvirker Røde Kors sin dekning av humanitære kriser, og hvorvidt denne dekningen styres av nyhetskriteriene eller det reelle behovet for humanitær bistand. Videre vil analysen se på hvordan denne nøden formidles og hvilke former for makt som kommer til uttrykk.

6. Metode

6.1 Forskningsdesign

Østbye et al. (2013: 15) hevder ganske enkelt at metode brukes for å finne de gode svarene. Valg av metode må derfor ta utgangspunkt i hva forskeren ønsker å finne ut. Østbye et al. (2013: 17-18) argumenterer for en fleksibel og kritisk tilnærming til metode, der forskeren både tilpasser seg det eksisterende metodiske rammeverket og samtidig kritisk vurderer metoden. Enhver metode inngår i et paradigme, som er et styrende tankesett for hvordan man angriper og løser et problem (ibid). Forskeren må dermed være bevisst hvilket paradigme metoden trekker på, ettersom dette legger føringer for teorien metoden baserer seg på og svarene man får ved bruk av metoden. Denne oppgaven tar i bruk ulike metoder, men den overordnede metodiske tilnærmingen er den kritisk diskursanalytiske. Analysen inngår i et sosialkonstruktivistisk paradigme, som kjennetegnes av en kritisk og relativistisk holdning til viten (Jørgensen og Phillips, 2011: 17). Inspirert av Østbye et al. (2013: 18) blir den kritiske diskursanalysen brukt på en fleksibel måte, og Tvedts (2009) teori om makt blir satt inn i et diskursanalytisk rammeverk. Dermed tilpasses teorien til metoden, for å på best mulig måte kunne koble eksisterende teori til den nye empirien som analysen vil resultere i.

Denne oppgaven baserer seg i hovedsak på en dokumentanalyse, med et representativt men ikke tilfeldig utvalg (Østbye et al., 2013: 49). Denne fremgangsmåten er valgt for å på best mulig måte dekke det store materialet Røde Kors sitt informasjonsarbeid utgjør. Utvalget består av 550 nyhetsartikler, hentet fra Røde Kors sin nettside (www.rodekors.no/nyheter) og Røde Kors sitt medlemsblad *Røde Kors Magasinet*. Artikkene i utvalget utgjør til sammen alle Røde Kors sine publiserte nyheter i årene 2011 og 2012. Oppgaven søker å gi en oppdatert oversikt over Røde Kors sin dekning av nød i deres redaksjonelle arbeid. Utvalget er valgt ut fra kriteriet om å være produsert relativt nylig, og å gi et helhetlig bilde av informasjonsmaterialet. Avgjørelsen om å basere utvalget på artikler produsert i en lengre sammenhengende periode er tatt for å øke oppgavens reliabilitet, altså "dataens pålitelighet" (Johannessen et al., 2010: 40). Ettersom oppgaven undersøker den redaksjonelle dekningen av nød vil et konstruert år, med et utvalg av uker eller måneder, kunne resultere i at store humanitære kriser som Røde Kors dekker ikke inngår i utvalget (Østbye et al., 2013: 215). Humanitære kriser oppstår ofte uventet, og for å få et så riktig bilde av Røde Kors sin dekning av nød som mulig ser denne oppgaven på alle nyhetene produsert i løpet av en toårsperiode. Videre er utvalget avgrenset ved å avgjøre hva som regnes som en meningsbærende enhet,

altså en analyseenhet. Østbye et al. (2013: 213) hevder at forskeren må redegjøre for denne avgrensningen, ettersom den avgjør hva som inngår i, og utelates fra analysen. I dette prosjektet har avgrensningen av meningsbærende enheter blitt gjort ved at alle saker som i seg selv formidler et budskap og har struktur som en nyhetssak eller reportasje regnes som en analyseenhet. Det er gjort en avgrensning hvor fakta-bokser, notiser og lignende utelates fra analysen, og dermed utgjør nettnyheter og reportasjer de meningsbærende enhetene i analysen. Denne avgrensningen fremstår som tilnærmet gitt i analysematerialet, og anses dermed som en uproblematisk måte å dele inn de meningsbærende enhetene i analysen på.

Det vil bli gjennomført en kvantitativ innholdsanalyse av alle artiklene. I tillegg vil det bli gjennomført en kvalitativ tekstanalyse av et utvalg av materialet, samt et intervju med mediesjefen i Røde Kors Norge. Boréus og Bergström (2005: 45) hevder at det er hensiktsmessig med en slik triangulering, der den kvantitative analysen kombineres med en kvalitativ analyse og et intervju med skaperen av materialet. Triangulering er valgt for å få en grundig innsikt i informasjonsmaterialet, og for å på best mulig måte kunne besvare problemstillingen. Videre blir metodetriangulering benyttet ettersom Johannessen et al. (2010: 362) hevder at ved bruk av kun kvantitativ metode vil forskeren gå glipp av deler av informasjonen, ettersom det er noe informasjon det kun er mulig å innhente ved bruk av kvalitativ metode. I denne oppgaven blir kvantitativ tekstanalyse benyttet for å få en helhetlig oversikt over materialet, og for å danne et bakteppe for den påfølgende kvalitative analysen. Kvantitativ metode brukes for å besvare sentrale spørsmål om hvilke temaer og områder som dekkes hyppigst når Røde Kors skriver om nød, og hvilke kilder og aktører som fremkommer i artiklene. Maktaspektet i artiklene blir best belyst ved hjelp av en kvalitativ tekstanalyse, i form av en kritisk diskursanalyse. Kritisk diskursanalyse blir brukt for å undersøke hvordan nød omtales og fremstilles, og hvilke typer makt som kommer til uttrykk i denne prosessen. Å avdekke dette er oppgavens overordnede mål, og den kritiske diskursanalysen vil være sentral for å besvare problemstillingen. Det kvalitative intervjuet med mediesjefen i Røde Kors gjennomføres for å undersøke i hvilken grad funnene fra tekstanalysene samsvarer med intensjonene bak tekstene, og for å få en mer inngående forståelse av hva som ligger til grunn for Røde Kors sin dekning av nød.

De sentrale spørsmålene i den kvantitative tekstanalysen er *hvilken* nød som omtales i Røde Kors sine artikler, og *hvor* den forekommer. Denne metodens formål er dermed å besvare forskningsspørsmålet: *Formidler Røde Kors et representativt bilde av nød i verden?* For den kvalitative analysen er det *hvordan* som er det sentrale spørsmålet. Hvordan omtales nød, og

hvordan fremstilles de ulike regionene og aktørene? Formålet med denne metoden er å besvare forskningsspørsmålet: *Hvilke former for makt kommer til uttrykk i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid?* I det kvalitative intervjuet er det på sin side *hvorfor* som er sentralt. Hvorfor dekker medieavdelingen de humanitære krisene de gjør, og hvilke kriterier ligger til grunn for disse prioriteringene?

6.2 Kvantitativ metode

Artiklene som er publisert på Røde Kors sin internettside og i *Røde Kors Magasinet* utgjør dataen som analyseres, og de er dermed analysens enheter (Johannessen et al., 2010: 239). Alle artiklene som er produsert av Røde Kors utgjør populasjonen for denne oppgaven, det innebærer alle de enhetene som problemstillingen og forskningsspørsmålene gjelder for (Johannessen et al., 2010: 240). Analysen fokuserer for øvrig bare på et utvalg av populasjonen, ettersom den kun tar for seg artikler publisert i 2011 og 2012. Røde Kors har publisert en rekke artikler både før 2011 og etter 2012, og utvalget er dermed basert på en avgrenset del av populasjonen. Denne avgrensningen er trukket opp for å gjøre omfanget av materialet overkommelig og analysen gjennomførbar. Utvalget omfatter alle publiserte artikler innenfor en toårsperiode, og vil trolig ha samme sammensetning som populasjonen, og dermed utgjøre et representativt utvalg (Johannessen et al., 2010: 241). Selv om populasjonen inneholder artikler med svært variert innhold kjennetegnes den av at den dekker aktuelle hendelser, slik som utvalget også gjør. På bakgrunn av det representative utvalget vil konklusjonene som trekkes bli generaliserbare og dermed også gjeldene for populasjonen. Det tas imidlertid høyde for at Røde Kors sin mediestrategi har endret seg i årenes løp, og at konklusjonene som trekkes ikke nødvendigvis vil være gjeldende for informasjonsmaterialet som ble produsert av Røde Kors for mange år siden. Dette er heller ikke målet med denne oppgaven, ettersom formålet er å påpeke tendenser i Røde Kors sitt informasjonsarbeid, eksemplifisert gjennom utvalget fra 2011 og 2012.

Den kvantitative innholdsanalysen gjennomføres ved bruk av analyseprogrammet Statistical Package for the Social Sciences [SPSS]. Denne analysen tar utgangspunkt i et kodeskjema med en rekke variabler, som igjen er delt inn i verdier (se vedlegg 6). Enhetene er det som undersøkes, altså nyhetssakene, og variablene er det som undersøkes ved disse enhetene (Johannessen et al., 2010: 239). Variablene består av ulike kategorier, slik som hvilket tema og område som omtales, hvilke kilder som siteres og hvem som er avbildet i artiklene. Dataen kategoriseres etter disse verdiene, og på denne måten kan ulike kjennetegn ved dataen

kvantifiseres og tallfestes. Dataen samles i datamatriksen, som er en oversikt over undersøkelsen. Denne inneholder alle variablene og enhetene, og danner utgangspunktet for analysen (Østbye et al., 2013: 165). Det har blitt gjennomført en bivariat analyse, der to og to variabler blir sammenlignet, for å undersøke sammenhenger. Analysen undersøker på denne måten hvor mange enheter som deler samme kjennetegn (Østbye et al., 2013: 178). Dette har først og fremst blitt gjort for å undersøke sammenhengen mellom område og tema som omtales når Røde Kors skriver om nød. I kodeskjemaet er verden inndelt i regioner fremfor land, for å kunne påvise hvilke typer nød som hyppig omtales i ulike regioner. Inndelingen er basert på FNs liste over verdens regioner (se vedlegg 7). Denne oversikten har blitt brukt for å få en systematisk inndeling av verden, som ikke er preget av forskerens oppfatning av hvilke land som "hører sammen" i en slik inndeling. Analysen vil i tråd med Rosengren (1977, referert i Østbye et al., 2013: 228) sin anbefaling sammenligne Røde Kors sin fremstilling av nød i verden med hvordan "virkeligheten faktisk er". Det er for øvrig ikke uproblematisk å påberope seg innsikt i hvordan virkeligheten faktisk er. Et forsøk på en sammenligning mellom tingenes tilstand og Røde Kors sin dekning av nød kan fremdeles være fruktbart, og jeg vil derfor sammenligne Røde Kors sin dekning av humanitær nød med FN og Flyktninghjelpens rangeringer over de største humanitære katastrofene i perioden.

En av de åpenbare fordelene med denne metoden er muligheten for dekke et stort materiale, og trekke generelle gyldige slutninger basert på dette materialet (Johannessen et al., 2010: 364). Når data innhentes og analyseres på denne måten har analyseprosessen en "høy grad av strukturering og lite fleksibilitet" (Johannessen et al., 2010: 363). Dette kan anses som både et positivt og et negativt aspekt ved bruk av kvantitativ innholdsanalyse. En kritikk av denne metoden er at teksten tvinges inn i allerede gitte kategorier, og at metoden dermed er lite fleksibel (Østbye et al., 2013: 212). Analysens kvalitet er i stor grad avhengig av variablene og kategoriene som inngår i kodeskjemaet. Når forskeren lager kodeskjemaet har dette stor innflytelse på analysens resultat, ettersom kodeskjemaet bestemmer hva man leter etter og dermed også hva man finner i analysen. En god analyse har samsvar mellom variablene, problemstilling, forskningsspørsmålene og teorien (Østbye et al., 2013: 216). I denne analysen er variablene definert for å belyse tekstens innhold. Innholdet er dermed inndelt etter en "temaklassifisering" (Hadenius og Weibull, 1973: 57-64, referert i Østbye et al., 2013: 17). Dette er motstykket til en tendensanalyse, der fokuset er på hvordan temaene fremstilles (ibid). Et gjennomarbeidet kodeskjema der de ulike kategoriene i variablene er gjensidig utelukkende er avgjørende for metodens validitet. Dette er imidlertid ikke helt uproblematisk,

ettersom enkelte kategorier kan vise seg å ikke være fullstendig gjensidig utelukkende, og forskeren må da benytte skjønn (Østbye et al., 2013: 166). Østbye et al. (2013: 212) understreker at å etablere gjensidig utelukkende kategorier kan være særlig problematisk når man analyserer nyhetsartikler og deres tematikk, ettersom artiklene kan omhandle flere temaer samtidig. For å minske graden av tolkning og skjønn når artiklenes tema skal avgjøres, har jeg delt temaene inn i kategoriene "over- og underordnet tema". Jeg har sett på artikkelens tittel og ingressen for å stadfeste artikkelens overordnede tema, der det har vært tvil om dette.

Formålet med den kvantitative innholdsanalysen er å tallfeste funn, for så å avdekke sammenhenger som avspeiler virkeligheten. Utfordringen ved bruke av denne metoden ligger i å påvise og forklare årsakssammenhenger (Østbye et al., 2013: 161). Den kvantitative tekstanalysen streber etter å være systematisk og objektiv. Innenfor denne metodetradisjonen brukes objektivitetsbegrepet som et ideal om at bruken av skjønn skal være så liten som mulig når analysen utføres (Østbye et al., 2013: 208). I denne oppgaven vil den kvantitative analysen kun ha en underordnet rolle, ettersom metoden brukes for å danne et bakteppe for den påfølgende kvalitative analysen.

6.3 Kvalitativ metode

En kvalitativ tekstanalyse har som formål å skape kunnskap om teksters innhold, ved å analysere dem ut fra bestemte forskningsspørsmål (Widén, 2011: 137-138). Den kvalitative tekstanalysen som gjennomføres i denne oppgaven tar utgangspunkt i forskningsspørsmålet: *Hvilke former for makt kommer til uttrykk i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid?* Dette forskningsspørsmålet er en mer spesifikk innfallsvinkel til problemstillingens andre del: *Hvilke former for nød vektlegges i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid, og hvordan fremstilles den?* Med utgangspunkt i teksten kan forskeren gjennom analysen avdekke hvordan et gitt fenomen forstås og formidles (ibid). I følge Widén (2011: 137) har kvalitative tekstanalyser som gjennomføres innenfor samfunnsvitenskapen og humaniora ofte som overordnet mål å undersøke ulike sosiale strukturer i teksten. Dette kjennetegner særlig den kritiske diskursanalysen, som vil bli brukt i denne oppgaven. Det finnes en rekke ulike tilnæringer til diskursanalysen. De forskjellige tilnæringerne deler imidlertid synet om at "våre måter å snakke på ikke avspeiler vår omverden, våre identiteter og våre sosiale relasjoner nøytralt, men spiller en aktiv rolle i å skape og forandre dem" (Jørgensen og Phillips, 2011: 9). Videre er diskursanalyse både en teori og en metode, som ifølge Hitcing og Veum (2011) er basert på idéen om at

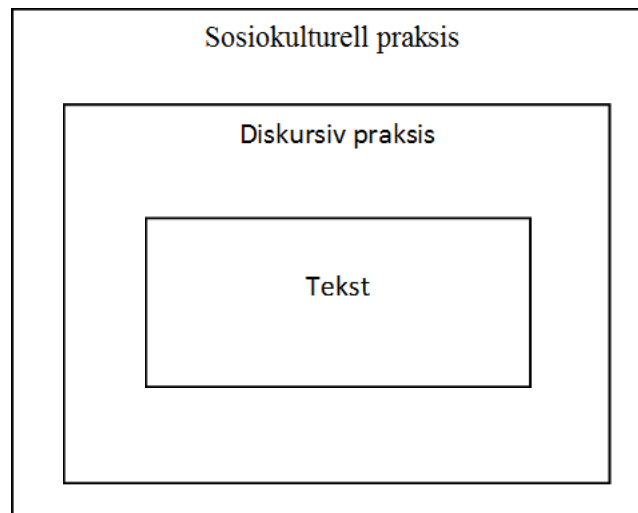
På den ene siden vil alle språklige og sosiale handlinger være påvirket av den sosiale sammenhengen de blir til i. På den andre siden bidrar tekster og sosiale praksiser til å opprettholde og skape ulike former for relasjoner, kunnskap og viten om verden (s. 11).

Det er denne dialektikken mellom hvordan språkbruk påvirker og påvirkes av den sosiale sammenhengen den inngår i som er diskursanalysens hovedfokus. Felles for de ulike tilnærmingene er også den sosialkonstruktivistiske forankringen. Innenfor denne tradisjonen anses den enkeltes viten om verden ikke som objektiv, men som formet av ens historiske og kulturelle bakgrunn, og denne kan endres over tid. Videre tas det utgangspunkt i at individets verdensbilde formes gjennom sosiale prosesser. I disse sosiale prosessene etableres det felles kunnskap, samtidig som det forhandles om hva som er sannhet. Forhandlingen om en felles sannhet resulterer i et felles verdensbilde, som setter rammebetingelsene for hvilke sannheter som aksepteres (Jørgensen og Phillips, 2011: 13-14). Prosessen der slike felles sannheter etableres kan knyttes til begrepet doxa, som er de normene det er en stilltiende enighet om, og som tas mer eller mindre for gitt innenfor et kulturelt felleskap (Hågvar, 2007: 20). Diskursanalysen har som formål å påvise hvordan felles sannheter og verdensbilder etableres og opprettholdes i tekster.

6.3.1 Kritisk diskursanalyse

Denne oppgaven vil altså benytte seg av kritisk diskursanalyse, som er en retning innenfor diskursanalysen. Den kritiske diskursanalysen er både en teori og en metode, som muliggjør en analyse av språkbruk innenfor den sosiale prosessen den inngår i (Fairclough, 2008: 93). Metodens kritiske element er utgangspunktet om at diskursive praksiser skaper og reproducerer skjeve maktforhold mellom ulike sosiale grupper (Jørgensen og Phillips, 2011: 75). Den diskursive praksisen er tekstens produksjon, konsumpsjon og distribusjon (Fairclough, 2008: 127). Den kritiske diskursanalysen har et normativt formål om å avdekke skjeve maktforhold og dermed bidra til sosial endring (Jørgensen og Phillips, 2011: 75-76). Eide og Ottosen (2009: 93) hevder at våre beskrivelser av, og fortellinger om, "de andre" preges av vår iboende ideologi og vårt tankesett. Den kritiske diskursanalysens formål er å avdekke den ideologien som underliggende fremkommer i tekster. Den underliggende ideologien i en tekst kommer til uttrykk gjennom bruk av presupposisjoner, som er det som er underforstått i teksten. Dette danner også tekstens doxa (Hågvar, 2007: 20).

Denne oppgaven baserer seg på Faircloughs (2008) tilnærming til kritiske diskursanalyse, og vil derfor bruke Faircloughs (ibid) tredimensjonale analysemodell når analysen gjennomføres. Modellen består av tre nivåer, og hvert nivå er en mer spesifikk utgave av det utenforliggende nivået (Hågvar, 2011: 34). Formålet med bruk av denne modellen er å påvise at de ulike nivåene er knyttet sammen, og at de påvirker hverandre.

Faircloughs (2008: 127) tredimensjonale modell

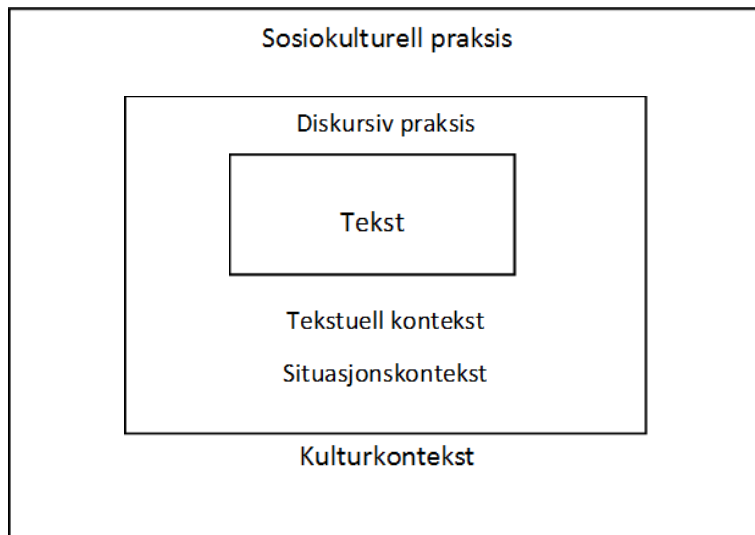
Modellens innerste nivå tar for seg tekstanalysen, og her skal tekstens egenskaper beskrives ved å se på den enkelte ordbruken så vel som tekstens helhet og struktur. Tekstanalysens overordnede mål er å påvise hvordan maktforhold og ideologi manifesteres gjennom språkbruk. Denne beskrivelsen av teksten skal deretter analyseres i lys av tekstens utenforliggende nivå som er den diskursive praksisen. I denne praksisen inngår prosessene rundt tekstens konsumpsjon, distribusjon og produksjon. Dette skal igjen analyseres i lys av modellens ytterste element som er den sosiokulturelle praksisen teksten inngår i. Denne praksisen består av samfunnets kulturelt betingede strukturer (Jørgensen og Phillip, 2011: 80-81). Svennevig (2009: 44) hevder at en god diskursanalyse "setter teksten i sentrum og får sagt noe vesentlig om den". Denne analysen vil dermed vie mest fokus til tekstanalysen, og det innerste nivået av Faircloughs (2008: 127) modell.

Metodebruken er inspirert av Tvedts (2009) teori om maktutøvelse innenfor bistandsfeltet, og den kvalitative metoden har som formål å undersøke hvordan ulike typer makt utøves i Røde

Kors sitt informasjonsmateriale. Denne kombinasjonen av teori og metode er influert av Fairclough (2008), som hevder at den kritiske diskursanalysen burde være interdisiplinær, og

at man ved at sammentænke teorier og metoder i undersøgelser af aspekter af den social proces kan bidrage til en teori- og metodeutvikling som flytter på grænsene mellem forskjellige teorier og metoder (s. 93-94).

Hågvar (2007: 21) hevder at "språk er makt, og diskursanalyse brukes gjerne til å avdekke hvordan ulike former for maktstrukturer ligger innleiret i våre vante måter å snakke og skrive på". Kritisk diskursanalyse vil følgelig bli brukt for å undersøke i hvilken grad Røde Kors utøver stedfortredermakt, identitetsmakt og moralsk makt (Tvedt, 2009: 28-31). Gjennom bruk av kritisk diskursanalyse vil oppgaven søke å ikke bare påvise hvorvidt Røde Kors utøver disse makt-typene i sitt informasjonsarbeid, men også beskrive hvordan dette gjøres og hvilken betydning dette har for Røde Kors sin sannhetsproduksjon og det verdensbildet de presenterer. Dette vil bli gjort ved å undersøke hvilke diskurser Røde Kors trekker på, og hvordan tekstenes meningsinnhold påvirkes av konteksten de inngår i. En slik analyse er fortolkende. Analysens fokus ligger dermed både på det som eksplisitt uttrykkes gjennom ordvalg og setningsoppbygging, og på det som er uttrykt implisitt i teksten, det vil si tekstens underforståtte budskap og ideologi (Brekke, 2006: 21). For å avdekke dette må teksten settes i sammenheng med konteksten den inngår i. Med kontekst menes den "sammenhengen som teksten inngår i" (ibid). Konteksten er både den enkelte situasjonen teksten inngår i, og den kulturen og det samfunnet den leses i lys av. Konteksten er dermed en ytrings omgivelser, og her inngår også det som mottaker eller avsender velger som bakgrunn for den aktuelle ytringen. Dette gjør at konteksten er basert på felles bakgrunnskunnskaper og gjensidig forståelse av omgivelsene (Svennevig, 2009: 145). Konteksten deles inn i tre nivåer, bestående av tekstuell kontekst, situasjonskontekst og kulturkontekst (ibid). I denne oppgaven settes disse tre nivåene av kontekst i sammenheng med Faircloughs (2008: 127) tredimensjonale modell. Dette gjøres ved å foreslå at kulturkonteksten inngår i den sosiokulturelle praksisen, som er modellens ytterste nivå. Den tekstuelle konteksten og situasjonskonteksten inngår begge i modellens midterst nivå, den diskursive praksisen. Videre hevdes det at det innerste nivået i Faircloughs (ibid) modell ikke kan knyttes opp mot en kontekst, ettersom dette er nivået hvor teksten analyseres uavhengig av den konteksten den inngår i.

Revidert utgave av Faircloughs (2008: 127) tredimensjonale modell

6.3.2 Tekstuell kontekst

Den tekstuelle konteksten er del av den diskursive praksisen (Hågvar, 2007: 35). I denne konteksten inngår de "ytringer som går forut for den aktuelle ytringen, eller de tidligere tekstene i en kjede av tekster" (Svennevig, 2009: 146). Alle tekster tolkes i lys av de foregående tekstene, og disse former både konteksten og den diskursive situasjonen (Hågvar, 2007: 31). Den diskursive situasjonen defineres som de begrensingene som settes for hva som anses som tillat å ytre i situasjonen (Poesio og Traum, 1997: 315). Videre kan den diskursive situasjonen knyttes til doxa-begrepet, og de sannhetene som tas for gitt og som dermed former forståelsen av en situasjon og dens kontekst.

I en snever forstand dannes analyseenheteres tekstuelle kontekst av de foregående tekstene publisert i henholdsvis Røde Kors sitt medlemsblad og på Røde Kors sin hjemmeside. I en videre forstand kan tekster som omhandler bistand og humanitære kriser publisert av andre organisasjoner og i andre medier også inngå i den tekstuelle konteksten, ettersom alle slike tekster inngår i den overordnede bistandsdiskursen som analyseenheterne leses i lys av.

6.3.3 Situasjonskontekst

Situasjonskonteksten er det andre nivået av kontekst, og dette plasseres også innenfor den diskursive praksisen. I situasjonskonteksten inngår kun det som er spesifikt for den aktuelle kommunikative handlingen, altså hver og en av artiklene i analys materialet (Svennevig, 2009: 152). Konteksten skapes av deltagerne i den kommunikative handlingen, de fysiske

omgivelsene de omgis av og mediet hendelsen formidles gjennom (Svennevig, 2009: 147). I skriftlig kommunikasjon skapes situasjonskonteksten ved bruk av skriftlige og visuelle virkemidler som tegnsetting, symboler, skrifttype og ikoner (Svennevig, 2009: 149).

Røde Kors utgjør den overordnede situasjonskonteksten for tekstene, og nettsiden og medlemsbladene utgjør en mer spesifikk situasjonskontekst for hver av artiklene. Ved å publiseres av Røde Kors har tekstene en situasjonskontekst som preges av Røde Kors sitt mandat og formål. Medlemsbladet har en egen situasjonskontekst i seg selv, ved at mottagere av informasjonen er medlemmer av Røde Kors. Dette påvirker budskapet og trolig lesingen av artiklene, ettersom avsender og mottaker har et gjensidig forhold ved å være tilknyttet samme organisasjon. Røde Kors sin posisjon som Norges største frivillige organisasjon, medlem av verdens største humanitære nettverk og landets mest tillitsvekkende organisasjon, påvirker den situasjonelle konteksten og dermed også rammene teksten leses innenfor. Alle tekstene er produsert av Røde Kors sin medieavdeling, og produksjonsvilkårene er dermed svært like for både nettnyheterne og medlemsbladet. Konsumpsjonsvilkårene er for øvrig noe ulike. Den intenderte leseren for medlemsbladet er kun Røde Kors-medlemmer, mens den intenderte leseren for nettnyheterne er frivillige i Røde Kors, medlemmer av organisasjonen og andre som søker informasjon om deres arbeid (intervju, se vedlegg 1). Distribusjonsvilkårene er også ulike. Publiseringplattformen for medlemsbladet, som sendes til medlemmenes private hjem skiller seg fra nettnyheterne, som er tilgjengelig for alle på internett. Mediet tekstene distribueres gjennom påvirker deres situasjonelle kontekst, ettersom nettnyheterne og medlemsbladet leses innenfor ulike rammer, og dette påvirker tolkningen av tekstens budskap.

6.3.4 Kulturkontekst

"Kulturkonteksten er de konvensjonelle ressursene og begrensningene deltagerne har som deltager i ulike kulturelle felleskap" (Svennevig, 2009: 150). Dette er en abstrakt form for kontekst, som består av det generelle kulturelle bakteppet for teksten (Hågvar, 2007: 30). I denne konteksten inngår de allmenne kjennetegnene for den kommunikative hendelsen. Røde Kors sin merking av analyseenheterne som "nyheter" er sentral innenfor kulturkonteksten. Deltagerne i det kulturelle felleskapet i Norge har god kjennskap til nyheter, og nyhetskonsumpsjon er en konvensjonalisert aktivitet ved at det er en tilbakevendende aktivitet som gjennomføres etter et relativt fastsatt handlingsmønster. Dette skaper forventninger fra mottagere om at Røde Kors sitt informasjonsmateriale skal produseres på en gjenkjennelig måte, og forventninger fra Røde Kors om at informasjonen konsumeres slik som medietekster

vanligvis konsumeres. Ved å merke artiklene som "nyheter" påberoper Røde Kors seg en høy grad av saklighet og nøytralitet. Informasjonsmaterialet produseres på norsk, og er dermed myntet på norske lesere. Dette danner tekstens generelle, kulturelle bakteppe.

I kulturkonteksten inngår det som er konvensjonelt ved den kommunikative hendelsen, og dette kontekstnivået kan dermed kobles til den sosiokulturelle praksisen i Faircloughs (2008: 127) modell, ettersom den sosiokulturelle praksisen består av samfunnets kulturelt betingede strukturer. En tekst blir meningsbærende ut fra avsender og mottagers felles kunnskap om kulturen den inngår i. I ethvert kulturelt felleskap finnes det et sett med normer og verdier som skaper et felles virkelighetsbilde, og det er dette som skaper tekstens kulturkontekst. Det er dermed den sosiokulturelle praksisen innenfor kulturkonteksten som former hensikten med, og forståelsen av, en tekst. Røde Kors sin rolle som humanitær organisasjon utgjør en del av den kulturkonteksten artiklene leses i lys av. Humanitære organisasjoner står sterkt i den norske offentligheten, og dermed påvirker dette lesningen av tekstene Røde Kors produserer. Den kollektive norske identiteten som humanitær stormakt påvirker også den kulturelle konteksten artiklene inngår i. Den pågående debatten om Norads informasjonsstøtte og den øvrige debatten om bistand utgjør også en del av den kulturelle konteksten og den sosiokulturelle praksisen artiklene er en del av. Dette fordi forståelsen av artiklenes meningsinnhold påvirkes av kjennskapen leseren har til kulturen de oppstår i (Hågvar, 2007: 30).

6.4 Det kvalitative forskningsintervjuet

Dalen (2004: 16) hevder at intervjuet er en metode som kan brukes alene, så vel som for å komplimentere andre metoder. I denne oppgaven vil et intervju bli gjennomført for å komplimentere tekstanalysene, som gjennomføres av informasjonsmaterialet. Intervjuet er en kvalitativ metode, som brukes for å "utvikle forståelsen av fenomener knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet" (ibid). Formålet med et kvalitativt intervju er å tilegne seg informasjon basert på en persons kunnskap eller erfaring. Kvale og Brinkmann (2009: 21) skriver at "det kvalitative forskningsintervjuet søker å forstå verden sett fra intervjupersonenes side". Videre understreker Rubin og Rubin (1995: 3) at den verdenen intervjuobjektene beskriver kan være den verdenen de arbeider innenfor så vel som den sosiale verdenen de lever i. Fog (1994: 14) har en lignende tilnærming til intervjuet, og hevder at formålet er å avdekke intervjuobjektets "perspektiv på verden". Dette gjøres for "at få dokumenterbar innsikt – praktisk og teoretisk – i de sagsforhold, som man er interessert i"

(ibid). I denne oppgaven gjennomføres intervjuet med mediesjefen i Røde Kors, Astrid Arnslett. Formålet er å få innsikt i hvordan medieavdelingen i Røde Kors prioriterer når de dekker nød, og hvilke motiver som ligger bak disse prioriteringene.

Intervjuet som gjennomføres vil være et strukturert informantintervju, utført via e-post. Intervjuets struktur vil dermed være svært bundet (Gentikow, 2005: 83). Ryen (2002: 258) anbefaler jevnlig korrespondanse over tid når e-postintervjuer gjennomføres, ettersom dette skal bygge opp tillit mellom intervjuer og intervjuobjekt. På grunn av Arnsletts hektiske hverdag og dette prosjektets begrensede tidsspenn vil dette ikke bli gjort i gjennomføringen av dette e-postintervjuet. Intervjuet blir derimot gjennomført ved at forskeren utarbeider en intervjuguide, som sendes til Arnslett via e-post. Denne vil siden bli fulgt opp av oppfølgings spørsmål, som ettersendes når intervjuet er besvart og sendt tilbake til intervjueren. Formålet med oppfølgings spørsmålene er å få intervjuobjektet til å utdype ting i besvarelsen som er av særlig interesse. Dalen (2004: 31) hevder at å henvise til tidligere forskning og fakta kan være en effektiv metode for å få frem informantens meninger og synspunkter. Dette vil bli gjort ved å henvise til funn fra den kvantitative tekstanalysen av Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Før intervjuet sendes til respondenten vil intervjuguiden bli testet ut på en medstudent. Dette gjøres for å undersøke om temaene og spørsmålene i intervjuguiden er tydelig nok formulert, og oppfattes slik de er intendert.

Ved å utføre intervjuet via e-post bortfaller mange av fordelene som følger med det mer tradisjonelle og muntlige ansikt-til-ansikt-intervjuet. Gentikow (2005: 84) fokuserer på de positive sidene ved forskerens tilstedeværelse i ansikt-til-ansikt-intervjuer, og hevder at tilstedeværelsen gir intervjuet høy validitet ettersom dette øker forståelsen ved at man kan observere kroppsspråk og stille spørsmål hvis det er noe som er uklart. Ettersom oppgavens hovedfokus er på tekstanalysen, og ikke skaperens intensjoner med tekstene, ble det avgjort at gjennomføring av et semistrukturert intervju ville kreve unødvendig mye tid. Et e-postintervju vil trolig være tilstrekkelig for å innhente den informasjonen som trengs for å belyse hvordan Røde Kors prioriterer i produksjon av eget informasjonsmateriale. Gentikow (2005: 103) hevder at om e-postintervjuet utføres ved at intervjuer kun sender en rekke spørsmål til en informant blir "materialet ofte ganske magert". Videre hevder Gentikow (ibid) at ansikt-til-ansikt-intervjuets nærhet derimot gir økt mulighet til å tolke situasjonen rundt intervjuet. Denne nærheten er også grunnlaget for en av kritikkene som rettes mot denne formen for intervjuer. Sett i lys av denne kritikken har e-postintervjuet visse fordeler, ettersom intervjueren har en mindre deltagende rolle i gjennomføringen av intervjuet. I e-postintervjuet

er det kun intervjuobjektets ytringer som danner grunnlaget for utformingen av besvarelsene. Forskeren unngår dermed fallgruven å tillegge teksten egne observasjoner når den skapes (Brekke 2006: 20-21). E-postintervjuet gir også intervjuobjektet mulighet til å reflektere over spørsmålene, og besvare dem når det er beleilig (Ryen, 2002: 253). Til tross for at intervjueren ikke er fysisk tilstede når intervjuet gjennomføres vil det er det en tydelig tilstedeværelse gjennom utformingen av spørsmålene. I denne situasjonen er bruk av ledende spørsmål en fallgrube, ettersom det kan føre til at intervjuet kun avdekker det intervjueren ønsker å få bekreftet. Fog (1994: 19) omtaler intervjueren som et instrument i prosessen med innhenting av data, og fremholder at intervjueren må være både åpen om og bevisst på hvordan egne fordommer og forutinntattheter kan påvirke intervjuprosessen og utformingen av intervjuguiden. Dette vil bli diskutert i det påfølgende kapittelet om forskerens rolle i dette forskningsprosjektet.

6.5 Forskerens rolle

Både kvalitativ og kvantitativ analyse gjennomføres ved å tolke data (Johannessen et al., 2010: 33). I denne prosessen påvirker forskerens faglige og personlige bakgrunn tolkningen av forskningsmaterialet. Kvantitativ metode inneholder en viss grad av tolkning, ettersom materialet må tolkes både når kodeskjemaet utarbeides, når analysen gjennomføres og når funnene forklares i etterkant (Johannessen et al., 2010: 237). Den kvalitative analysen er mest sårbar for å påvirkes av forskerens tolkning av teksten, fordi denne metoden krever en mer fortolkende lesing av materialet. Ved bruk av kritisk diskursanalyse er forskerens rolle å undersøke hvilke diskursive fremstillinger som implisitt forekommer i teksten. Bruken av denne metoden krever en kritisk bevissthet fra forskerens side, ettersom forskeren ofte er del av den kulturen som undersøkes, og deltager innenfor de diskursene som analyseres (Jørgensen og Phillips, 2011: 31). Jørgensen og Phillips (ibid) hevder at for å se det som implisitt kommuniseres i teksten må forskeren ta en skritt tilbake og sette egen viten til side. Hitching og Veum (2011: 21) understreker imidlertid at bruk av kritisk diskursanalyse er forankret i forskerens engasjement og ønske om å påvise og endre rådende sosiale praksiser. Kjennskap til, og deltagelse i, den kulturen analyse materialet inngår i er ifølge Hitching og Veum (ibid) en fordel, ettersom dette øker forskerens evne til å forstå tekster ut fra et deltagerperspektiv. Forskeren må for øvrig kombinere dette deltagerperspektivet med et mer distansert tilskuerperspektiv i analyseprosessen. Diskursanalysens utfordring ligger i å mestre og tre inn i, og ut av, deltager- og tilskuerrollen (ibid).

I følge Johannessen et al. (2010: 55) er refleksjon over egen bakgrunn og egne holdninger viktig, og forskeren må være bevisst på betydningen dette kan ha for forskningsprosessen. Å redegjøre for forskerens bakgrunn øker analysen troverdighet. Forskerens forventninger til teksten er basert på forskerens tidligere erfaring med lignende tekster (Brekke, 2006: 20). I dette prosjektet har forskeren en todelt rolle, som spiller inn på forventningene til teksten. Den første er rollen som masterstudent i journalistikk, som forhåpentligvis fører med seg en kritisk og akademisk tilnærming til materialet. Den andre er rollen som tidligere frivillig i Røde Kors sin medieavdeling. Gjennom rollen som frivillig i Røde Kors har forskeren tilegnet seg relativt god erfaring med sjangeren som analysematerialet inngår i. Er forskeren ikke bevisst disse to rollene kan de komme i konflikt, og på ulike måter spille inn på tolkningen av analysematerialet. For å sikre en så objektiv tilnærming til materialet som mulig er forskeren her bevisst på at det er rollen som student som legges til grunn i denne oppgaven. Til tross for tidligere erfaring med sjangeren i analysematerialet vil tilnærmingen være en helt annen når tekstene leses i en forskningssammenheng. Det er forøvrig det frivillige arbeidet hos Røde Kors som vekket nysgjerrigheten for hvordan de skriver om nød i sitt informasjonsarbeid. Dette er også grunnet til at valget av organisasjon falt på nettopp Røde Kors da problemstillingen ble utformet. Kjennskapen til Røde Kors øker forskerens engasjement i oppgaven, men kan også føre med seg ubevisste forutinntattheter og holdninger. Det frivillige arbeidet ble utført i juni 2011, og gikk ut på å skrive tre artikler som ble publisert på Røde Kors sin internettside. Disse artiklene er ikke inkludert i analysematerialet, ettersom det virker lite fruktbart å gjennomføre en analyse av materiale hvor forskeren ikke kan være objektiv. De tre utelatte artiklene omhandler ikke nød, og det anses dermed som uproblematisk at de ikke inngår i utvalget.

Valget av metode og teori er avgjørende for oppgavens fokus, og forskeren må derfor være bevisst på virkningen av disse valgene. I denne oppgaven er den metodiske tilnærmingen til analysematerialet basert på ontologiske teorier, forankret i samfunnsvitenskapen og sosiologien. Teorien som brukes trekker også på disse skolene, med Bourdieu (2007: 89) sin feltteori som er forankret i sosiologien og Tvedt (2009) sine ulike maktbegreper som baserer seg på samfunnsvitenskapen. Analysen er gjennomført på bakgrunn av en ontologisk antagelse om at "mennesker stort sett handler ut fra grunner som gjør handlingen fornuftig for dem" (Johannessen et al., 2010: 54). Det legges dermed til grunn av Røde Kors sitt informasjonsmateriale er resultatet av valg gjort av de ansatte i medieavdelingen. Disse valgene innebærer avgjørelser om hvilke typer nød og hvilke geografiske områder som

dekkes. Både språk- og bildebruk antas også å være resultatet av handlinger, som av informasjonsmedarbeiderne anses som fornuftige. Analysen tar utgangspunkt i at informasjonsmaterialet ikke er resultat av tilfeldigheter, men snarer av avgjørelser som oppfattes som fornuftige. Det tas for øvrig høyde for at disse valgene og prioriteringene kan forekomme ubevisst.

7. Analyse

Analysematerialet består av artikler publisert på Røde Kors sin hjemmeside www.rodekors.no, og i Røde Kors sitt medlemsblad *Røde Kors Magasinet*. Medlemsbladets formål er å "presentere hva Røde Kors gjør både i Norge og i verden", og den intenderte leser er Røde Kors sine medlemmer i Norge (Wellén, 2012). Nyhetene på nettsiden er i all hovedsak myntet på samme leserskare, og ifølge Arnslett retter disse nyhetene seg "først og fremst (mot) våre egne medlemmer og frivillige, i tillegg til de som ønsker å engasjerer seg hos oss i framtiden" (intervju, se vedlegg 1).

I den påfølgende analysen av Røde Kors sitt informasjonsmateriale vil den kvantitative analysen presenteres, for å gi innsikt i og skape et overblikk over hele analysematerialet. Dette gjøres ved å se på generelle tendenser i Røde Kors sitt informasjonsarbeid. Analysen vil deretter gå over i sin kvalitative del, hvor fire artikler vil analyseres for å belyse forekomsten av makt og ideologi når Røde Kors omtaler humanitær nød. I den kvantitative analysen har alle de 550 artiklene som ble publisert på Røde Kors sin internettside og i medlemsbladet, i løpet av 2011 og 2012, blitt analysert. Funnene fra denne analysen kobles opp mot oppgavens teoridel, ved å blant annet teste om Røde Kors sitt informasjonsmateriale oppfyller ett eller flere av Galtung og Ruges (1965: 65) nyhetskriterier, og ved å koble artiklenes temaer til Bourdieu (2007: 89) sin feltteori. Dette gjøres for å undersøke hvilke faktorer som tilsynelatende ligger til grunn for prioriteringene i informasjonsarbeidet. Dette vil for øvrig undersøkes nærmere i det kvalitative intervjuet med mediesjefen i Røde Kors.

7.1 Kvantitativ analyse

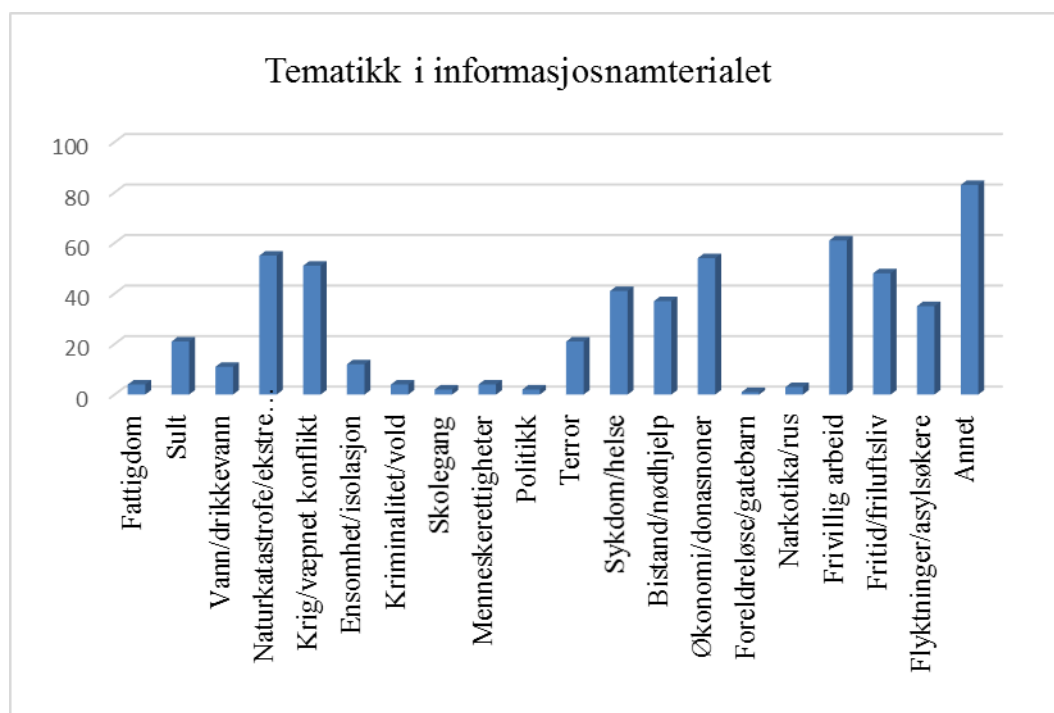
I denne første og kvantitative delen av analysen vil de mest omtalte temaene og regionene i Røde Kors sitt informasjonsmateriale identifiseres. Videre vil Røde Kors sin dekning av nød sammenlignes med FN og Flyktningshjelpen sin rangering av de største humanitære katastrofene i perioden 2011 til 2012. Dette gjøres for å etterprøve hvor representativt bilde Røde Kors danner av nød i verden. Disse funnene vil for øvrig bare gi en indikasjon om hvorvidt Røde Kors sin fremstilling er representativ, ettersom FN og Flyktningshjelpen i likhet med Røde Kors ikke anses som objektive når de rangerer humanitære kriser og nød i verden. Ulike organisasjoner har ulikt fokus, og dette preger trolig deres oppfatning av hva som forårsaker den største nøden. Flyktningshjelpen er i likhet med Røde Kors en uavhengig, humanitær organisasjon. Deres mandat er å gi "hjelp, beskyttelse og varige løsninger til

mennesker på flukt over hele verden" (Flyktninghjelpen, 2013). Flyktninghjelpens fokus på mennesker på flukt vil trolig være styrende for deres oppfatning av hvor den største nøden forekommer. FN skiller seg noe fra Røde Kors og Flyktninghjelpen ved å være en internasjonal organisasjon, bestående av en rekke ulike organer, med et overordnet mål om å ha en fredsbevarende funksjon (United Nations, 2014). Alle tre organisasjonene har imidlertid samfunnsansvaret som sin grunnpilar, og de arbeider med å beskytte sårbare grupper i samfunnet (Flyktninghjelpen, 2013; United Nations, 2014; Røde Kors, 2013a: 1).

7.1.1 Tematisk fokus

Den kvantitative analysen har blant annet blitt utført for å kartlegge hvilke temaer Røde Kors dekker i sitt informasjonsarbeid. Resultatet av analysen avslørte en svakhet ved kodeskjemaet, ettersom kategorien "annet" var den største kategorien etter at kodingen var gjennomført. Denne kategorien favner om temaer som ikke var ansett som relevante for dette prosjektet, og som heller ikke var ventet å være fremtredende i Røde Kors sitt informasjonsmateriale. I denne kategorien inngår blant annet artikler om politikere på besøk hos Røde Kors og portretter av mennesker med tilknytning til Røde Kors-organisasjonen. Til tross for at så mange som 83 av de 550 artiklene havnet i kategorien "annet" er den utelatt fra den videre diskusjonen om Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Kategorien er for øvrig ikke fjernet fra datamaterisen, slik at når ulike tall presenteres er kategorien "annet" tatt med i beregningen. Dette gjøres for at funnene som presenteres skal være representative for det helhetlige materialet. Under følger en visuell illustrasjon over tematikken i Røde Kors sitt informasjonsmateriale.

Tabell 1: Tematisk dekning i Røde Kors sitt informasjonsmateriale

Frivillig arbeid er det mest omtalte (spesifikke) temaet, og det var 61 artikler om dette temaet. I denne kategorien inngår alle saker som har hovedfokus på frivillig arbeid utført for Røde Kors. Videre var naturkatastrofer og ekstremvær det nest mest omtalte temaet. Det var 55 artikler om dette temaet, som favner om saker om oversvømte bygder i Norge så vel som store naturkatastrofer som jordskjelv, orkaner og tsunamier. Deretter var det saker som omhandlet økonomi som ble dekket, og det var 54 artikler om dette temaet. I denne kategorien inngår saker som omhandler Røde Kors sine innsamlinger og donasjoner de mottar, samt appeller om økt økonomisk støtte til organisasjonens arbeid. Dernest var det saker som omhandlet krig og våpnet konflikt som ble omtalt i 51 artikler. I denne kategorien inngår alle typer voldelige konflikter, både interne og på tvers av landegrensene. Det femte mest omtalte temaet var fritid og friluftsliv, som var nevnt i 48 artikler. I denne kategorien inngår nesten utelukkende saker om Røde Kors sine lokale fritidstilbud for barn og unge, samt deres aktivitetstilbud for å fremme integrering i Norge.

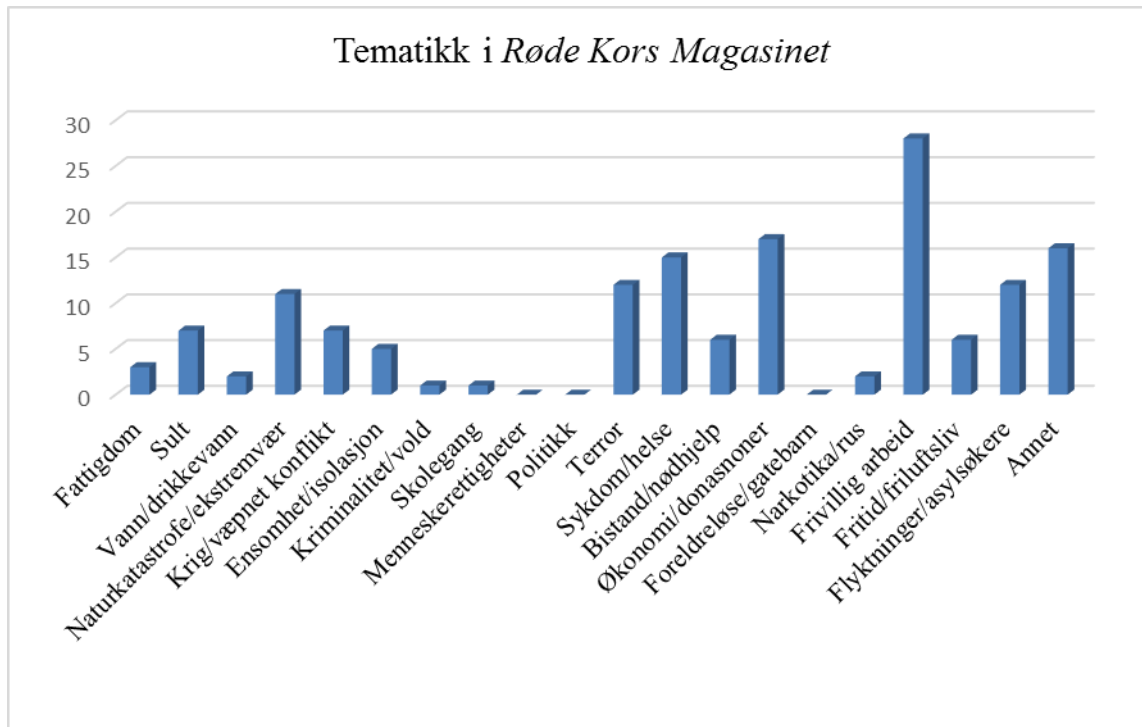
Gjennomgangen av de fem mest omtalte temaene avdekket at blant disse er det kun de to temaene krig/våpnet konflikt og naturkatastrofe/ekstremvær som kan relateres direkte til humanitære katastrofer og nød. Dette funnet gir indikasjoner om at det er krig og naturkatastrofer som prioriteres høyest når Røde Kors skriver om nød og lidelse. Videre

avdekket analysen at Røde Kors sitt informasjonsmateriale har flere funksjoner enn å kun "avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse", som er organisasjonens overordnede mål (Røde Kors, 2011a: 5). Funnene fra analysen tyder på at informasjonsmaterialet spiller en viktig rolle i å opplyse om, og skape engasjement rundt, organisasjonens arbeid. Dette gjøres ved å sette fokus på innsamlinger og donasjoner til Røde Kors, de frivilliges innsats for organisasjonen og Røde Kors sine fritidstilbud. Informasjonsarbeidet fremstår dermed som avgjørende for å opprettholde Røde Kors sin posisjon i bistandsmarkedet, og for å erverve økonomiske støtte og samfunnsengasjement. Dette kan kobles til oppgavens teoridel, og Bourdieu (1986: 82) sin feltteori. Informasjonsarbeidets tematiske fokus indikerer at dette arbeidet er viktig for å erverve kapital og opprettholde organisasjonens posisjonen innenfor bistandsfeltet. Fokus på frivillig arbeid er viktig for å opprettholde organisasjonens sosiale kapital, fokus på økonomi og donasjoner er viktig for å opprettholde og øke deres økonomiske kapital og fokus på fritidstilbud og integrerende aktiviteter er viktig for opprettholdelsen av organisasjonens kulturelle kapital (Bourdieu, 1986: 82). Disse funnene samsvarer med funn fra intervjuet, og på spørsmål om Røde Kors bruker informasjonsarbeidet til å generere donasjoner, svarte Arnslett at

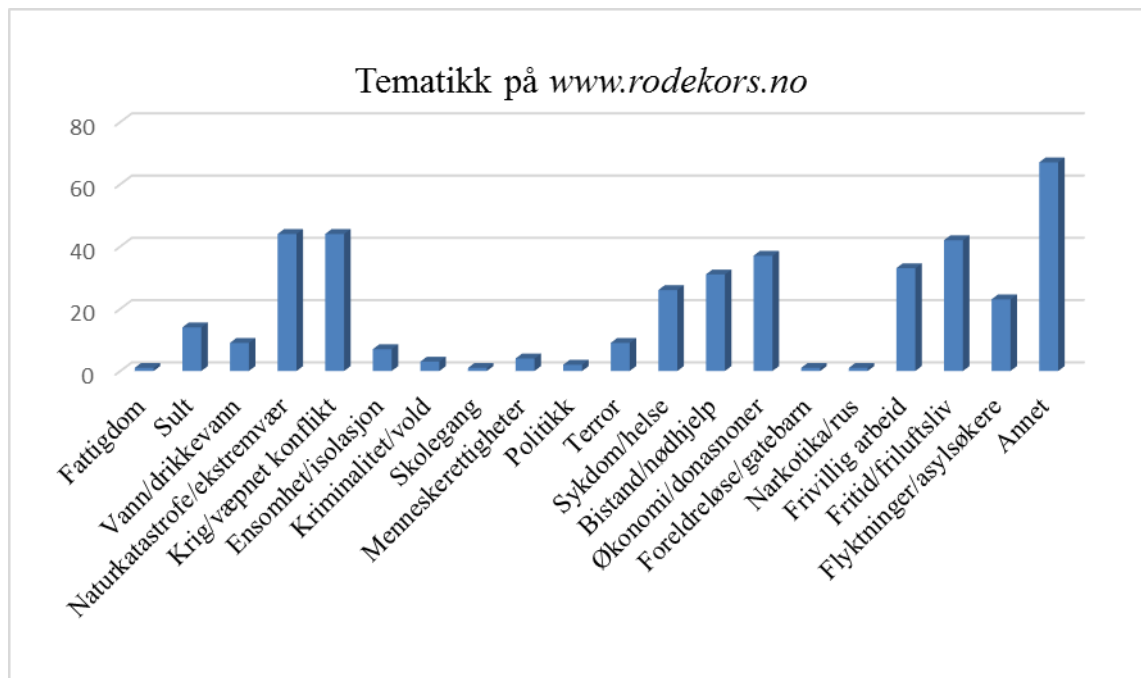
Røde Kors er som organisasjon avhengige av at folk ønsker å støtte arbeidet vi gjør (...). Vi ser også at når noe skjer har nordmenn et stort ønske om å bidra. For oss handler disse inntektene om å redde liv i andre enden ute i felt, så vi bruker derfor også informasjonsarbeidet vårt til å vise fram det vi gjør i felt (se vedlegg 1).

Dekningen av ulike temaer er for øvrig ulik i henholdsvis medlemsbladet og på internettsiden. Ved å se på hvilke tre temaer som var mest omtalt på de to publiseringsplattformene ble det avdekket at fokuset er svært ulikt. På internettsiden var naturkatastrofer, krig/væpnet konflikt og fritid/friluftsliv de tre mest omtalte temaene. Artiklene med disse tre temaene utgjorde til sammen 33% av nett-nyhetene. I medlemsbladet var det derimot frivillig arbeid, økonomi og sykdom/helse som var mest omtalt, og artikler om disse tre temaene utgjorde 40% av innholdet i magasinet. At de tre mest omtalte temaene til sammen ikke overskrider 50% av deknningen på hverken internettsiden eller i medlemsbladet indikerer at begge plattformene har et bredt og variert tematisk innhold. Det ulike tematiske fokuset på henholdsvis internettsiden og i medlemsbladet illustrerer forøvrig deres noe ulike funksjoner. Under følger en visuell oversikt over hvordan de ulike temaene er dekket i henholdsvis medlemsbladet og på internettsiden.

Tabell 2: Tematisk dekning i Røde Kors Magasinet

Tabell 3: Tematisk dekning på Røde Kors sin internettside

Videre avdekket analysen at også det geografiske fokuset er ulikt i medlemsbladet og på internettsiden. Medlemsbladet har i større grad et nasjonalt fokus, og 70% av artiklene i medlemsbladet er fra Nord-Europa, og da primært Norge. Medlemsbladet sendes ut til organisasjonens medlemmer i Norge, og disse medlemmene betaler en årlig kontingent som blir brukt til å finansiere Røde Kors sine lokale tilbud og aktiviteter (Møre og Romsdal Røde Kors, 2014). Det nasjonale og lokale fokuset i medlemsbladet kan dermed være med på å bygge opp under et nasjonalt engasjement, og forsterke medlemmenes overbevisning om viktigheten av det arbeidet Røde Kors utfører på lokalt nivå. Nyhetene i medlemsbladet ser ut til å produseres i henhold til nyhetskriteriene om identifisering, personifisering og nærhet, ettersom artiklene omhandler hendelser og mennesker med kulturell likhet med leseren (Galtung og Ruge, 1965: 65). Dette er særlig utbredt i saker om frivillig arbeid, som er det mest omtalte temaet i medlemsbladet. Disse sakene fokuserer på arbeid utført i Norge, og hovedfokuset ligger på personen som utfører arbeidet fremfor årsaken til at det er behov for deres frivillige innsats.

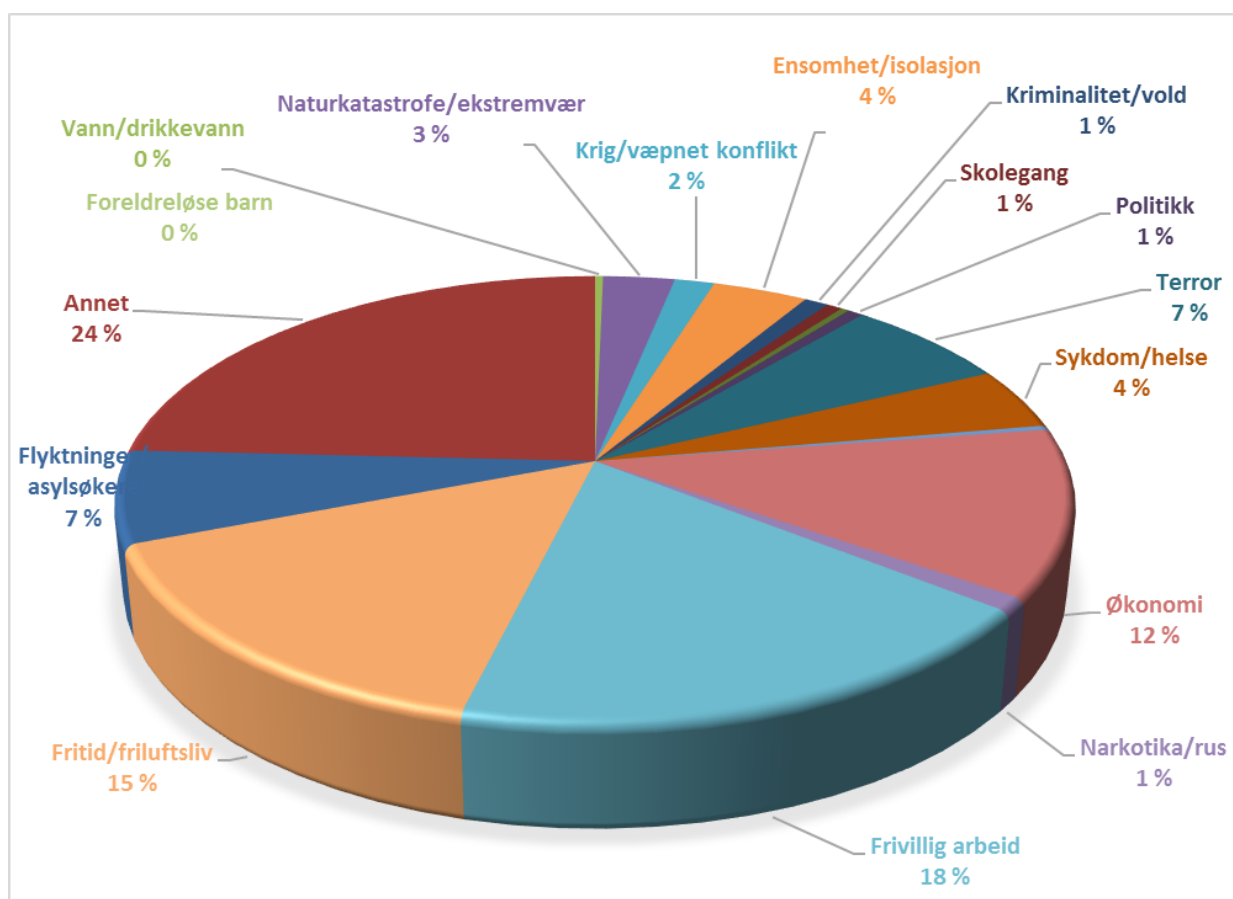
Artiklene på Røde Kors sin internettside har derimot et større internasjonalt fokus, der nød og lidelse settes på agendaen. Disse nyhetene er myntet på organisasjonens medlemmer, frivillige og offentligheten for øvrig (Arnslett i intervju, se vedlegg 1). På nettsiden er kun 53% av artiklene fra Nord-Europa, og dette illustrerer at internettsiden brukes som kanal for å informere om nasjonale så vel som internasjonale hendelser. Krig/væpnet konflikt og naturkatastrofe/ekstremvær er de to mest omtalte temaene på internettsiden. Artiklenes tema og fokus samsvarer med Galtung og Ruges (1965: 65) nyhetskriterier om å fokusere på det sensasjonelle og negative. Ettersom medlemsbladet og internettsiden er plattformer med noe ulike funksjoner, styres tilsynelatende informasjonen på de to plattformene av ulike prioriteringer og nyhetskriterier. Mens identifikasjon og geografisk nærhet er fremtredende aspekter ved nyhetene i medlemsbladet er dramatik, lidelse og katastrofe svært utbredt i artiklene på nettsiden (Galtung og Ruge, 1965: 65).

7.1.2 "Her hjemme" og "der ute"

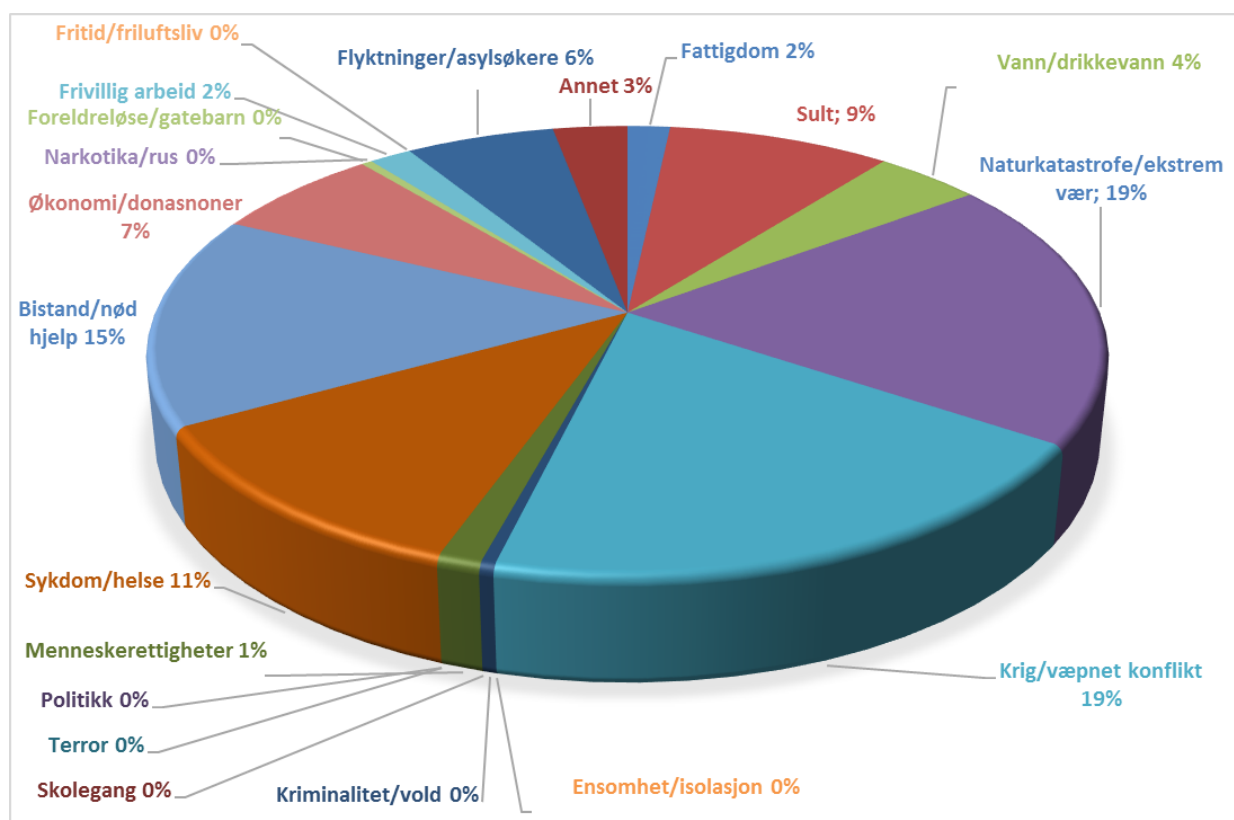
Denne oppgaven har som formål å avdekke hvilke former for nød Røde Kors vektlegger i sitt informasjonsarbeid, for så å kartlegge hvor denne nøden forekommer. Som et ledd i dette prosjektet har det blitt foretatt en analyse for å undersøke om fokuset i de nasjonale nyhetene skiller seg fra fokuset i de internasjonale nyhetene. Formålet med denne inndelingen er å belyse hva som oppfattes som viktig i dekning av hendelser som angår og rammer "oss", og

hva som oppfattes som viktig i deknningen av internasjonale hendelser som i all hovedsak rammer "de andre". Tvedt (2009: 29) hevder at å trekke opp et skille mellom "oss" og "de andre" er en naturlig prosess. Hall (2001: 326) hevder videre at individet skaper sin identitet i møte med andre, og at dette skjer ved å stadfeste forskjeller og motsetninger. Denne analysen tar utgangspunkt i det samlede informasjonsmaterialet, og vil hovedsakelig fokusere på hvilke lidelser som omtales når de rammer "de andre", og dermed hvem som karakteriseres som verdige ofre for nød (Herman og Chomsky, 1988: 37). Under har informasjonsmaterialet blitt inndelt i nasjonale og internasjonale nyheter, for å illustrere hva som vektlegges i hendelser som rammer henholdsvis "oss" og "de andre".

Tabell 4: Tematikk i informasjonsarbeidet fra Norge

Tabell 5: Tematikk i det internasjonale informasjonsarbeidet

Ved å skille mellom nasjonale og internasjonale nyheter i informasjonsmaterialet ble det avdekket at det er skrevet mest om nasjonale hendelser. Det var 314 artikler om hendelser i Norge og 236 artikler om internasjonale hendelser. Videre avdekket analysen at det var enkelte temaer som kun var omtalt i Norge. Terror var blant disse temaene, og fokuset på terror i Norge skyldes trolig det fryktelige terrorangrepet 22. juli 2011. At denne hendelsen fikk stor dekning av Røde Kors har nok sin naturlige forklaring i det rammet "oss" i Norge. Det var forøvrig slående å finne at ingen voldelige angrep i andre land i samme periode er omtalt som terrorangrep. Dette er et funn som indikerer at Røde Kors har et ulikt fokus i Norge i forhold til i resten av verden, og det illustrerer også hvordan ordvalg er med på å definere forståelsen av en hendelse. Terror kan forekomme i ulike former, og dermed omtales med en rekke ulike betegnelser. I følge Politiets Sikkerhetstjeneste (2014) finnes det ingen fastsatt definisjon av terror, men begrepet brukes om politisk motivert vold som utøves for å legge press på myndigheter. Terrorangrepet i Norge var svært uventet, og rystet den norske befolkningen. I et fredelig land som Norge omtales og forstås en slik hendelse utelukkende som et terrorangrep. Bruken av begrepet terror gir assosiasjoner til at ofre for angrepet er sivile og ikke minst uskyldige. Fokuset på politisk motivert vold i Norge, og betegnelsen av

det som terror, fremstiller de rammede som verdige ofre (Herman og Chomsky, 1988: 37). Dette gjøres ved at de rammedes lidelse omtales, og terror-begrepet understreker at de er uskyldige ofre for en handling myntet på myndighetene (ibid). En mulig forklaring på at terror ikke er omtalt i de internasjonale nyhetene er at politisk motivert vold som rettes mot sivile beskrives med andre ord når det forekommer i mer konfliktfylte områder. En annen mulig forklaring på fraværet av saker om internasjonal terror er at slike angrep sjelden medfører humanitær nød, og dermed ikke prioriteres i Røde Kors sin dekning av internasjonale hendelser. Denne typen angrep medfører for øvrig enorm menneskelig lidelse, og det er derfor bemerkelsesverdig at det ikke rettes større fokus mot temaet. Frykt for terrorangrep og drap på sivile er for eksempel en del av hverdagen i det konfliktfylte Midtøsten, og i land som Pakistan, Afghanistan og Colombia (Global Terrorism Database, 2014).

Et slående funn fra analysen er at temaene ensomhet, skolegang, politikk, rusmisbruk og fritid/friluftsliv utelukkende omtales i Norge. At disse temaene kun får nasjonal omtale vitner om at borgerrettigheter og livskvalitet er temaer som i all hovedsak blir omtalt i områder som ikke opplever uroligheter eller kriser. Videre fremstår lidelse som forårsakes av blant annet ensomhet og rusmisbruk som mer nevneverdige når de forekommer i "vår del av verden". Med dette fremstår norske ofre for denne typen lidelser som verdige ofre, samtidig som "andre" som rammes av samme lidelser fremstår som uverdige ofre, ettersom deres lidelse ikke fremstår som nevneverdig (Herman og Chomsky, 1988: 37). At disse temaene kun får omtale når de forekommer i Norge kan være en konsekvens av at de oppfyller få av Galtung og Ruges (1965: 65-71) nyhetskriterier, ettersom de ikke oppstår plutselig, ikke er uventede og heller ikke er særlig dramatiske. De oppfyller derimot et sentralt nyhetskriterium når de forekommer i Norge og omtaler mennesker som leseren til en viss grad kan identifisere seg med, ettersom de da har tilknytning til "vår" elitenasjon (ibid).

Den skjeve tematiske fordelingen skyldes nok at i land som opplever akutte kriser vil fokuset på nettopp dette overskygge usynlige og stille former for lidelse, som forårsakes av sosiale problemer. At akutt humanitær nød overskygger fokuset på lidelser av en mer sosial og mindre prekær karakter er ikke overaskende. Det er for øvrig en tankevekker at det ikke settes mer fokus på sosiale utfordringer, som for eksempel rusmisbruk og ensomhet, i land med mangelfulle helse- og sosialtilbud. Disse lidelsene oppleves trolig like smertefullt for dem det rammer, uavhengig av strukturen på samfunnet det oppstår i. At de mindre synlige formene for lidelse kun dekkes i Norge kan være en indikasjon på at "de andres" lidelse må være synlig for å tiltrekke seg "vår" oppmerksomhet og medfølelse. Videre kan dette tyde på en

forenklet fremstilling av hendelser i andre deler av verden. Dette er et funn som samsvarer med Hansen og Hagtun (2013: 32) sin påstand om at mediernes omtale av utviklingsspørsmål fokuserer på konkrete hendelser fremfor strukturelle spørsmål. Analysen avdekket at dette er en tendens i Røde Kors sin dekningen av internasjonale hendelser, ettersom hovedfokuset er på konkrete, synlige og nylige hendelser som i all hovedsak medfører akutt humanitær nød. I dekningen av nasjonale hendelser er det derimot større fokus på underliggende årsaker og strukturelle samfunnsproblemer.

7.1.3 Tematisk fokus og samfunnsoppdraget

For å gjøre analysen mer leservennlig blir Røde Kors sitt informasjonsmateriale videre omtalt under ett, og det vil ikke skilles mellom nyheter fra nettsiden og medlemsbladet eller mellom nasjonale og internasjonale nyheter. Dette gjøres ettersom den kvantitative analysens formål er å få en overordnet oversikt over tendenser i det totale materialet. Analysen vil videre undersøke forholdet mellom Røde Kors sitt tematiske fokus i informasjonsmateriale, og organisasjonens samfunnsoppdrag. Røde Kors har et selvpålagte samfunnsoppdrag om å "avdekke nød og lidelse" og er i tillegg underlagt Norads retningslinjer om at mottakere av informasjonsstøtten skal opplyse om aktuelle humanitære spørsmål (Røde Kors, 2011: 2-5; Norad, 2010: 1).

Når artiklene på nettsiden og i medlemsbladet ses under ett er frivillig arbeid og økonomi blant de mest omtalte temaene, og artikler med disse to temaene utgjør 20% av det totale informasjonsmateriale (se tabell 1). Dette er et interessant funn, ettersom dette er temaer som i liten grad har en opplysende funksjon. Artiklene om frivillig arbeid har nettopp det frivillige arbeidet som utføres som hovedfokus. Som en konsekvens av dette er det et større fokus på arbeidet som blir utført av de frivillige i Røde Kors, enn omstendighetene som ligger til grunn for at det er behov for dette arbeidet. Den store mengden artikler, 61 stykker, om frivillig arbeid i Røde Kors kan mulig være del av en strategi for å inspirere flere mennesker til å melde seg som frivillige. Videre fremstår disse sakene som profilering av Røde Kors sitt arbeid, representert gjennom et utvalg av frivillige. Kildebruken i disse sakene bygger opp under denne antagelsen om selvprofilering, ettersom 77% av hovedkildene er representanter fra Røde Kors. Mottagere av hjelpen de frivillige tilbyr er kun brukt som hovedkilde i én av artiklene. Brukerne av Røde Kors sine tilbud kommer i liten grad til orde, og dermed informerer artiklene lite om hva som fører til behovet for den frivillige innsatsen. Det medfører at artiklene i svært liten grad skaper kritisk debatt eller er opplysende. Liten grad av

kritisk debatt i informasjonsmaterialet antas for øvrig å være en konsekvens av Røde Kors sitt mandat om å være en nøytral organisasjon.

Det er 54 artikler som har økonomi som overordnet tema, og slike artikler omhandler Røde Kors sine innsamlinger, appeller for økte donasjoner og informasjon om pantelotteriet Røde Kors har i utvalgte matbutikker. Denne typen artikler inneholder markedsføring og selvprofilering, og også disse bidrar i liten grad til folkeopplysning og kritisk debatt. Enkelte saker innenfor kategorien økonomi har for øvrig behovet for finansiering av humanitær bistand som underordnet tema. I slike artikler setter Røde Kors fokus på hendelser som har fått lite offentlig oppmerksomhet, og som har mottatt lite økonomisk støtte fra det norske samfunnet. Disse artiklene kan ha en opplysende funksjon, samtidig som de profilerer arbeidet Røde Kors utfører i det aktuelle området. Slike saker inneholder elementer av kritisk debatt, ettersom de setter spørsmålstegn ved prioriteringer innenfor norsk utviklingspolitikk. Denne typen artikler illustrer hvorfor informasjonsstøtten fra Norad er slik et omstridt tema. En enkelt artikkel kan ha en sterk promoterende vinkling, samtidig som den belyser viktige temaer og informerer om nødsituasjoner. Å opplyse og skape kritisk debatt er det overordnede formålet med informasjonsstøtten de humanitære organisasjonene mottar (Norad, 2010: 1). Kombinasjonen av opplysende og selvpromoterende artikler gjør det vanskelig å avgjøre hvorvidt Røde Kors sitt informasjonsarbeid i sin helhet strider mot retningslinjene for informasjonsstøtten. Funn fra analysen underbygger dermed Krøvel et al. (2011: 5) sin påstand om at det kan være vanskelig å trekke opp et klart skille mellom opplysende informasjon om humanitær bistand som utføres av organisasjonen, og profilering av eget arbeid. Opplysende informasjonsarbeid er avgjørende for at Røde Kors skal oppfattes som en sentral bistandsaktør, samtidig som egenprofilering gjennom informasjonsarbeidet er viktig for å skape engasjement rundt arbeidet de gjør, og tiltrekke seg økonomiske bidragsytere. I intervjuet understreker Arnslett at

Røde Kors har mange bein å stå på når det gjelder å få fram informasjon om det vi jobber med. For oss er informasjonsstøtten en ekstra mulighet til å få fokus på områder som vi kanskje ellers ikke ville fått fokus på. Når det er sagt er dette en ordning vi kun bruker til spesifikke prosjekter vi har, og den er ikke en del av det totale kommunikasjonsbehovet vårt mediemessig (se vedlegg 1).

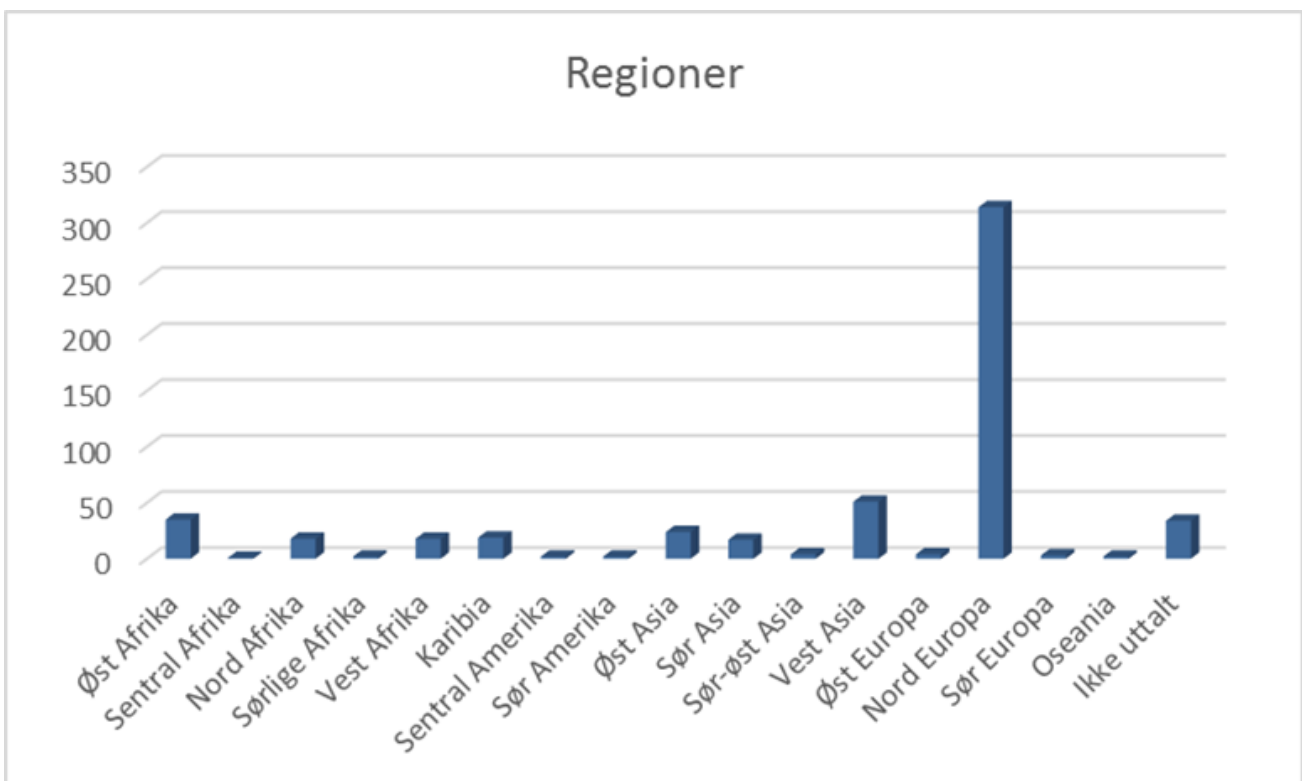
Det er dermed de enkelte prosjektene som informasjonsstøtten brukes til som må oppfylle støtteordningens retningslinjer, og ikke det helhetlige informasjonsmaterialet. Analysen konkluderer med at Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid har både en opplysende og en

selvpromoterende funksjon, som begge anses som sentrale for å opprettholde organisasjonens kapital og posisjon i bistandsfeltet (Bourdieu, 2007: 89).

7.1.4 Geografisk dekning i informasjonsmaterialet

Videre tar analysen utgangspunkt i hvilke regioner Røde Kors omtaler i sitt informasjonsarbeid. Analysen er utført med utgangspunkt i FN sin liste over verdens regioner, og basert på artiklens innhold har artiklene blitt kategorisert etter regionen de omtaler (se vedlegg 7). Artikler som ikke omtaler hendelser fra en bestemt region er plassert i kategorien "ikke uttalt". Regioner som ikke er omtalt i det hele tatt er Nord-Amerika, Sentral-Asia og Vest-Europa, og disse er ikke med i tabellen nedenfor ettersom de ikke inngår i Røde Kors sin geografiske dekning.

Tabell 6: Geografisk dekning i informasjonsmaterialet

Av de 550 analyserte artiklene omhandler hele 314 av dem forhold i Nord-Europa, og da fortrinnsvis i Norge. På et overordnet nivå gir dette indikasjoner om at Røde Kors sitt informasjonsmateriale tar utgangspunkt i nyhetskriteriet om geografisk nærhet, ettersom over halvparten av artiklene omhandler hendelser i områder med geografisk nærhet til Norge (Allern, 2011: 55). Dernest er de mest omtalte regionene (i prioritert rekkefølge) Vest-Asia, Øst-Afrika, Øst-Asia og Karibia. Analysen fant at de fem mest omtalte regionene er representert i hele 443 av de 550 artiklene. Dette er et funn som ikke bare sier noe om hvilke regioner som er fremtredende i Røde Kors sin dekning av nød i verden, men også hvilke regioner som er underrepresentert. De tre regionene Vest-Europa, Sentral-Asia og Nord-Amerika er som tidligere nevnt ikke omtalt i noen av artiklene i analysematerialet. Det er mangelen på dekning av Sentral-Asia som er mest slående ved dette funnet, ettersom regionen inneholder en rekke land med svært dårlige levekår. Tadsjikistan, Usbekistan, Kirgisistan og Turkmenistan er alle fattige land i Sentral-Asia, som av FN er listet blant de 10 landene i verden med lavest livskvalitet grunnet landenes lave bruttonasjonalprodukt, svært begrensede politiske frihet og høye arbeidsledighet (FN-sambandet, 2012a).

Videre er regionene Sentral-Afrika, Sørlege Afrika, Sentral-Amerika, Sør-Amerika og Oseania omtalt i svært liten grad. Det er tre eller færre artikler fra hver av disse regionene. Det er kun én artikkel fra Sentral-Afrika, og dette var et særdeles slående funn. Den demokratiske republikken Kongo [DR Kongo] og Den sentralafrikanske republikk er blant verdens minst utviklede og mest krigsherjede land, og de ligger begge to i Sentral-Afrika (FN-sambandet, 2012b). Både DR Kongo og Den sentralafrikanske republikk har en svært blodig historie, og kategoriseres av FN-sambandet som mislykkede stater, med svært ustabile styresett og mangelfulle helse- og sosialtilbud (FN-sambandet, 2012c). De er blant verdens fattigste land, og mellom 30 og 40% av befolkningen i begge landene er underernærte (FN-sambandet, 2011a). Røde Kors har skrevet 21 artikler om sult, og de omkringliggende regionene Øst-Afrika og Vest-Afrika er representert i 17 av disse artiklene. Den underernærte og krigsrammede befolkningen i deler av Sentral-Afrika får derimot ingen omtale i informasjonsmaterialet. DR Kongo og Den sentralafrikanske republikk anses dermed som underrepresentert i Røde Kors sin dekning av nød. Dette er en mulig konsekvens av Røde Kors sin mediestrategi, ettersom Arnslett i intervjuet uttalte at Røde Kors ofte forsøker "konsentrere kommunikasjonen vår på et område om gangen slik at vi har en sterk nok stemme til å bli hørt gjennom 'lydmuren'" (se vedlegg 1).

Dette er en interessant uttalelse, som ble fulgt opp av et spørsmål om hvor bevisste Røde Kors er på at stort fokus på enkelte hendelser kan overskygge andre. Arnslett (ibid) uttalte da at

I vårt tilfelle er det slik at vi i alle de store hendelsene som skjer er tungt tilstede operasjonelt på bakken og derfor også ofte blir kontaktet av media for å kommentere akkurat denne hendelsen. Vi vil selvfølgelig alltid ønske oss at media i Norge kunne være bredere i sin dekning av alt som foregår i verden, og vi forsøker hele tiden å bidra til at de får større innsikt i stille katastrofer. På en annen side har vi en stor strøm av mennesker og bedrifter som ønsker å bidra til oss når noe stort skjer, og det er viktig for oss å vise at hjelpen kommer frem.

Mye tyder dermed på at ønsket om å trenge "gjennom lydmuren" med informasjon om én hendelse, samt å vise tilstedeværelse i aktuelle og akutte kriser har en høyere prioritet enn å opprettholde en bred og variert dekning av nød. En mulig årsak til underrepresentasjonen av nøden i DR Kongo og Den sentralafrikanske republikk er at denne nøden overskygges av det økende omfanget av sultkatastrofen på Afrikas horn. Den humanitære katastrofen på Afrikas horn, og særlig i Somalia, ble av FN oppgradert fra sultkatastrofe til hungersnød i løpet av 2011 (Karlsen, 2011). Begrepet hungersnød innebærer at mer enn 30% av befolkningen lider av akutt underernæring, at over 20% av husholdningene opplever akutt matmangel og at det dør mer enn 2 pr. 10.000 innbygger av matmangel hver dag (Verdens matvareprogram, 2008). Det er dermed andelen av befolkningen som rammes som avgjør om en sultkatastrofe oppgraderes til hungersnød. Dette innebærer at menneskene som lider av sult i Sentral-Afrika kan oppleve samme grad av underernæring og matmangel, men om de rammede ikke overstiger 2 omkomne per 10.000 innbygger daglig eller 20% av husholdningene, vil ikke deres nød rangeres som hungersnød og deres lidelser kan dermed komme i skyggen av det høye antallet mennesker som lider i naboregionen Øst-Afrika. At en akutt krise med stort omfang, slik som hungersnøden i Somalia, burde få stor oppmerksomhet fra de humanitære organisasjonene støttes i denne oppgaven. Det poengteres forøvrig at slike akutte kriser kan overskygge mer vedvarende nød forårsaket av lange perioder med væpnede konflikter og matmangel, slik som enkelte land i Sentral-Afrika opplever. Galtung og Ruge (1965: 65) hevder i likhet med Hansen og Hagtun (2013: 32) at komplekse hendelser i mindre grad dekkes i mediene, og dette er som nevnt tidligere også gjennomgående i Røde Kors sin dekning av internasjonale hendelser. Hungersnøden på Afrikas horn er akutt og konkret, og oppnår massiv dekning fra Røde Kors. Væpnede kamper og uroligheter er årsaker til langvarig nød i deler av Somalia, og i DR Kongo og Den sentralafrikanske republikk. Dette er for øvrig kompliserte situasjoner som i svært liten grad omtales av Røde Kors.

Videre tok analysen sikte på å få et overordnet bilde over Røde Kors sin dekning av verden, og dermed ble regionene slått sammen for å undersøke hvilke verdensdeler som fikk mest omtale. Det ble funnet at det er 321 artikler fra europeiske regioner, 96 artikler fra asiatiske regioner, 74 artikler fra afrikanske regioner, 23 artikler fra søramerikanske regioner og to artikler fra Oseania. Dekningen av de ulike verdensdelene samsvarer dermed ikke med graden av nød og lidelse, ettersom Europa er mest omtalt og det antas at dette er en av de verdensdelene hvor det forekommer minst humanitær nød. På spørsmål om hvordan Røde Kors prioriterer i sin redaksjonelle dekningen av internasjonale hendelser svarte Arnslett at "Vi prioriterer på grunnlag av hvor de humanitære behovene er størst og de stedene hvor vi er operasjonelt tilstede på bakken" (intervju, se vedlegg 1). Som påpekt tidligere i oppgaven er det vanskelig å avgjøre hva som kvalifiserer som de største humanitære behovene, og trolig er nok uttalelsen om at Rød Kors også prioriterer områder der de selv er "operasjonelt til stede på bakken" en avgjørende faktor for hvor mye dekning et område eller en hendelse får.

Videre er det et interessant og uventet funn at det er flere artikler som omhandler forhold i Asia enn i Afrika. Flertallet av verdens såkalte mislykkede stater ligger i Afrika, men de nyere og mer akutte krisene i Asia, som følge av krig og jordskjelv har blitt viet mer oppmerksomhet av Røde Kors. Dette funnet samsvarer med Galtung og Ruges (1965) nyhetskriterier som aktualitet, uventede hendelser, utvetydighet og kulturell nærhet til de berørte. Ettersom analysen kun baserer seg på en toårig periode, er ikke dette et funn som er generaliserbart for Røde Kors sin dekning av nød i verden gjennom tidene. En større dekning av Asia enn Afrika indikerer for øvrig at akutte kriser, som oppstår uventet, slik som naturkatastrofen i Japan og krigen i Syria blir gitt mer oppmerksomhet en vedvarende, men akutt nød forårsaket av problemer som tørke og sult i Sahel-regionen⁴ og langvarige voldelige konflikter i Sentral-Afrika.

Fattigdom er et tema som er blitt viet lite oppmerksomhet i Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Å bekjempe fattigdom er et av FNs tusenårsmål, og å bidra til å oppnå disse målene inngår i Røde Kors sin internasjonale strategi (Røde Kors, 2009: 5). Røde Kors fokuserer for øvrig særskilt på et utvalg av tusenårsmålene, og bekjempelse av fattigdom inngår ikke i Røde Kors sitt fokusområde for perioden (ibid). I følge Verdensbanken (2012) er verdens tre fattigste land Kongo, Madagaskar og Liberia. Fattigdommen på Madagaskar og i Liberia er ikke nevnt i noen av Røde Kors-artiklene, og disse landene fikk heller ingen form

⁴ Sahel er en region i Vest-Afrika, som inkluderer landene Niger, Mauritania, Tsjad, Mali, Burkina Faso, Senegal, Kamerun og Gambia (Verdens matvareprogram, 2012).

for humanitær bistand fra Røde Kors i denne perioden (Norad, 2012b). Madagaskar og Liberia mottok forøvrig henholdsvis 152 og 400 millioner kroner i norsk bistand fra andre aktører, og dette er en mulig forklaring på hvorfor Røde Kors ikke prioriterer dem i sitt informasjonsarbeid (ibid). Videre avdekket analysen også en underrepresentasjon av noen av verdens mest krigsherjede land. I følge FN-sambandet (2012b) var Somalia, Afghanistan, Sudan, Irak og DR Kongo verdens minst fredelige land i årene 2011 og 2012. Disse landene ble alle sammen viet lite oppmerksomhet i Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Den lille dekningen de fikk av Røde Kors er en mulig konsekvens av konfliktenes lave nyhetsverdi, ettersom disse landene opplever vedvarende og komplekse konflikter som har ført til at de gradvis har mistet mediens interesse (Galtung og Ruge, 1965). Videre er en annen mulig forklaring at konflikten i Somalia, Afghanistan, Sudan, Irak og DR Kongo er godt kjent for verdenssamfunnet, og at de dermed allerede mottar humanitære midler fra en rekke nasjoner og organisasjoner. Disse fem landene mottok til sammen 1023 millioner kroner i humanitær bistand fra Norge i løpet av denne toårsperioden (Norad, 2012b).

7.1.5 Tematikk og regioner

Forholdet mellom region og tematikk som dekkes i artiklene er interessant for denne analysen, ettersom Røde Kors skaper et verdensbilde når de fokuserer på enkelte temaer og hendelser i ulike områder. Bruken av den kvantitative metoden er her influert av den kvalitative diskursanalysen, ettersom kvantitative funn brukes for å avdekke hvilket virkelighetsbilde Røde Kors skaper i sine tekster. Selv om det anerkjennes at disse to metodene er svært forskjellige og har ulike formål, foreslås det at kvantitativ metode på et overordnet nivå kan brukes for å si noe om verdensbildet som fremkommer i Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Dette fordi tendensen til å knytte en type nød til en bestemt region er noe som avdekkes ved en kvantitativ analyse, samtidig som dette implisitt sier noe om det verdensbildet Røde Kors danner. Det er nettopp det som implisitt fremkommer i teksten som er diskursanalysens hovedfokus.

Analysen avdekket at det er enkelte temaer som går igjen i dekningen av de ulike områdene (se tabell 2). Med utgangspunkt i de fem mest omtalte regionene ble det avdekket at i Nord-Europa er frivillig arbeid det mest omtalte temaet, og dette utgjorde 18% av dekningen fra regionen. I Vest-Asia er krig det mest omtalte temaet og dette utgjorde 78% av dekningen fra regionen. I Øst-Afrika er sult det mest omtalte temaet og dette temaet utgjorde 63% av dekningen. I både Øst-Asia og Karibia er det naturkatastrofer som er mest omtalt, og

dekningen av dette temaet utgjorde henholdsvis 76% og 63% av artiklene fra de to regionene. Ved å sette stort fokus på ett tema i hver av regionene, skapes det et verdensbilde der dette temaet fremstår som svært sentralt i den enkelte regionen. Dette ble i stor grad gjort i Øst-Asia, der 13 av 17 artikler omhandler naturkatastrofer. I denne regionen ligger landene Japan, Korea, Nord-Korea, Kina og Mongolia, og det var jordskjelvet og den etterfølgende tsunamien i Japan som var omtalt i de 13 artiklene om naturkatastrofer. Fattigdom, matmangel og undertrykkelse er temaer som ikke settes på agendaen, men som trolig er mer utbredte årsaker til humanitær nød i Øst-Asia. En mulig forklaring på dette fokuset er at Røde Kors i henhold til sitt mandat prioriterer akutte humanitære kriser som gjerne oppstår i etterkant av en naturkatastrofe, fremfor stille kriser som krever langsiktig bistand. En annen forklaring kan være at vedvarende nød har mindre nyhetsverdi og får mindre dekning av mediene, og dermed også mindre dekning av Røde Kors. Denne antagelsen tar utgangspunkt i Galtung og Ruges (1965) nyhetskriterier. Langvarig nød oppfyller ikke disse nyhetskriterier ettersom denne nøden ikke er uventet. De underliggende årsakene til at nøden forblir vedvarende er ofte sammensatte og komplekse, og denne nøden har også få referansepunkter til elitenasjoner og elitepersoner (ibid). Den veldokumenterte krisen i Japan oppfyller derimot en rekke av disse kriteriene ved at den var særdeles uventet, den rammet en elitenasjon og de rammede hadde en samfunnsstruktur med likhet til den norske (ibid).

Uavhengig av bakgrunnen for denne prioriteringen fant analysen at den akutte krisen i Japan ble godt dekket, mens vedvarende, men akutt nød i Nord-Korea og til en viss grad Kina er dekket i svært liten grad. Det er fire artikler om den humanitære nøden i Nord-Korea, og kun én artikkel om nød i Kina. Røde Kors sitt fokus på akutte humanitære kriser stemmer dermed godt overens med mediens interesse for voldsomme og uventede kriser (Rattsø et al., 2006: 7). Dette kan for øvrig være strategisk lurt av Røde Kors, ettersom en gjennomgang av mediens dekning av bistandstematikk avdekket at saker om bistand får gjennomslag i mediene om de fokuserer på konkrete hendelser fremfor strukturelle spørsmål (Hansen og Hagtun, 2013: 32). Å belyse hendelser som er av interesse for mediene kan være nødvendig for Røde Kors, ettersom de frivillige organisasjonene er avhengige av mediens oppmerksomhet for å legge press på myndighetene til å frigi penger til deres bistandsarbeid (Rostrups referert på NRK, 2013c). Den negative konsekvensen av dette er at Røde Kors bidrar til å opprettholde det Rattsø et al. (2006: 7) omtaler som mediens systematisk skjeve dekning av humanitære katastrofer, hvor katastrofer nesten utelukkende dekkes dersom de er av internasjonal interesse, og om katastrofens omfang og bakgrunn enkelt kan

videreformidles. Denne skjeve dekningen fører til at langvarige og komplekse kriser blir underrepresentert i mediene, og dermed heller ikke oppnår særlig grad av økonomisk støtte fra myndighetene eller mottar tilstrekkelig bistand fra de humanitære organisasjonene.

Tilgjengelighet til katastrofeområdet ser ut til å være avgjørende for om en katastrofe oppnår omtale fra Røde Kors. Moeller (1999: 37) hevder at dekning av kriser krever bilder, og at uten visuelle midler vil publikum trolig ignorere krisen. Medienes interesse for nød minker når sikre kilder og bildemateriale er vanskelig å oppdrive, og kriser som rammer i utilgjengelige områder har dermed en lavere nyhetsverdi (Moeller, 1999: 37). Moeller (1999:39) hevder videre at bilder legitimerer bruken av ordet "krise", og at bilder gjør konsekvensene av krisen mer håndfast og virkelig for leseren. Moellers (ibid) teori fremstår som gjeldende for Røde Kors sitt informasjonsarbeid. Kriser som oppstår i utilgjengelig område får mindre dekning av Røde Kors, og en av grunnene til dette er trolig at de ikke kan dokumenteres ved hjelp av bilder. Denne antagelsen forsterkes av fraværet av omtale fra Eritrea, Usbekistan, Turkmenistan og Vest-Sahara som er blant verdens mest undertrykkede og lukkede regimer, hvor den humanitære lidelsen er stor og konstant (Den Norske Helsingforskomité, 2013; Dunham et al., 2012). I disse landene og territoriene har de humanitære bistandsorganisasjonene svært begrenset adgang, og som en konsekvens av dette oppnår den undertrykkede befolkningen liten oppmerksomhet fra verdenssamfunnet (Human Rights Watch, 2013). Både Eritrea, Usbekistan, Turkmenistan og Vest-Sahara har opplevd langvarige lidelser på grunn av matmangel, underernæring, fattigdom, manglende helsehjelp og grove brudd på menneskerettighetene (Den Norske Helsingforskomité, 2013; Dunham et al., 2012). I disse områdene er det svært vanskelig å slippe til med humanitær bistand, og det var kun Eritrea som mottok bistand fra Røde Kors i løpet av 2011 og 2012, og da bare beskjedne 1 million kroner (Norad 2012b). Røde Kors (2011: 2-5) sin manglende mulighet til å følge sitt mandat om å "hindre og lindre" nød i disse områdene ser ut til å føre til at Røde Kors heller ikke fokuserer på å etterleve mandatet om å "avdekke" nød og lidelse i disse lukkede landene.

7.1.6 "Humanitært tunnelsyn"

Et av hovedfunnene fra den kvantitative analysen er det ensidige tematiske fokuset i omtalen av de ulike regionene. Dette er en tendens jeg har valgt å kalle "humanitært tunnelsyn", der fokus på en enkelt krise overskygger andre nærliggende kriser, eller kriser av samme karakter i andre områder. Å fokusere på et begrenset antall kriser av gangen kan forøvrig være

nødvendig for å etablere en kollektiv medfølelse og ansvarsfølelse hos verdenssamfunnet, når de eksponeres for andres lidelser. Arnslett understreker nettopp dette, og hevder at Røde Kors ofte fokuserer sin kommunikasjon på ett område om gangen for å "få en sterk nok stemme til å bli hørt gjennom 'lydmuren'" (intervju, se vedlegg 1). Dette fører for øvrig til en form for rangering av humanitær nød, der enkelte kriser oppnår liten eller ingen dekning i Røde Kors sitt informasjonsmateriale.

Underrepresentasjonen av nøden i Sentral-Afrika har allerede blitt påpekt og diskutert, og dette er trolig et tilfelle av "humanitært tunnelsyn", der fokuset på lidelsene på Afrikas horn var så stort at det overskygget lidelsene i de nærliggende områdene. Det var 35 artikler fra den østafrikanske regionen hvor Afrikas horn befinner seg, og kun én artikkel fra Sentral-Afrika. Sultkatastrofen på Afrikas horn er dermed godt dekket, mens voldelige konflikter og uroligheter (som er svært utbredt) i Sentral-Afrika kun er omtalt én gang (FN-sambandet, 2012b). Videre medfører fokuset på hungersnøden på Afrikas horn at andre typer lidelse i disse landene ikke dekkes, samtidig som de øvrige landene i den sør-afrikanske regionen oppnår lite dekning. Burundi og Eritrea er to svært fattige land, som også ligger i Øst-Afrika (se vedlegg 7). Fattigdommen i disse landene forårsaker flere ulike typer humanitær lidelse som feilernæring, underernæring og utbrudd av sykdommer og epidemier (FN-sambandet 2011b; FN-sambandet 2011c; FN-sambandet 2013). Vedvarende nød som følge av fattigdom i disse landene er ikke nevnt i informasjonsarbeidet. Dette illustrerer hvordan enkelte kriser og områder blir oversett som følge av det humanitær tunnelsynet. Det gjenspeiler også det lille fokuset Røde Kors generelt har på fattigdom, og kun fire av artiklene i hele informasjonsmaterialet fra perioden har fattigdom som hovedtema.

Til tross for at fokuset på sult er størst i landene på Afrikas horn er det ifølge FN-sambandet (2011) landene Burundi, Komorene og Eritrea som er de tre landene i verden der størst andel av befolkningen lider av underernæring. I Eritrea led så mye som 65% av befolkningen av underernæring i 2011, men deres lidelser stilles i skyggen av den veldokumenterte og mer voldsomme krisen på Afrikas horn (ibid). Menneskerettigheter og folkerett er et annet tema som dekkes svært lite av Røde Kors, og dette var hovedtema i kun fire artikler. Som en konsekvens av dette er det enkelte land som oppnår svært liten dekning av Røde Kors. Mangelen på dekningen av Eritrea, Usbekistan, Turkmenistan og Vest-Sahara er omtalt tidligere. Til tross for at behovet for humanitær bistand er stort i disse landene, slippes ikke bistandsorganisasjonene inn for å bistå, og dette kan være noe av grunnen til at det skrives så lite om landenes enorme humanitære utfordringer (Human Rights Watch, 2013).

I følge Galtung og Ruge (1965: 65) er nyhetsdekningen preget av en streben etter balanse, og som en konsekvens av dette inkluderes eller unnlates enkelte saker for å skape balanse. Nettopp dette kan være forklaringen på hvorfor Røde Kors fokuserte sin redaksjonelle dekning på den voldsomme krigen i Syria, samtidig som voldelige konflikter i andre områder fikk mindre oppmerksomhet. Røde Kors oppretter en balanse i informasjonsmaterialet ved å fokusere på krig i Asia og sult i Afrika. Dette fremstår som en nokså naturlig prioritering, ettersom det i denne perioden oppstod en blodig borgerkrig i Syria samtidig som sult utviklet seg til hungersnød på Afrikas horn (Karlsen, 2011). Ved å opprette en slik balanse i dekningen blir forøvrig sultrammede i Asia og ofre for krig i Afrika ekskludert fra dekningen, til tross for at store grupper er rammet av nettopp disse formene for nød i disse områdene. Opprettelsen av en slik balanse er trolig en del av Røde Kors sin strategi om å konsentrere sin kommunikasjonen på ett område om gangen (intervju, se vedlegg 1).

Den humanitære sultkatastrofen på Afrikas horn tok mange liv, og dermed er det naturlig at fokuset på nettopp dette ble stort. Denne østlige tuppen av det afrikanske kontinentet er svært utsatt for tørke, som igjen resulterer i underernæring og sult. Lidelsen dette medfører oppnår mye oppmerksomhet fra humanitære organisasjoner, ettersom de stadig forsøker å mobilisere og finansiere humanitær bistand i sult- og tørkerammede områder. Som en konsekvens av dette fokuseres det mindre på disse landenes store sosiale utfordringer som voldelige konflikter, religiøs og etnisk undertrykkelse, korrupsjon og svak statlig styring (Kirkens Nødhjelp, 2013). Videre settes ikke sult i Asia på agendaen, til tross for at over 10% av befolkningen er underernærte i så mange som 19 asiatiske land (NRK, 2009). I de hardest rammede landene Tadsjikistan, Armenia, Bangladesh, Kambodsja, Mongolia, India, Pakistan, Sri Lanka og Øst-Timor er opp mot 30% av befolkningen underernærte (ibid). Som en konsekvens av det "humanitære tunnelsynet" opprettes det en kunstig balanse, som presenterer et skjevt bilde av forekomsten av nød.

Tendenser til et skjevt bilde av nød ble også funnet i dekningen fra Vest-Asia. I denne regionen ser krigen i Syria ut til å ha overskygget andre dramatiske hendelser i denne krigsherjede delen av Asia. Et overveldende antall artikler, 41 av totalt 51 artikler fra Vest-Asia omhandler krigen og den påfølgende nøden i Syria. Som en konsekvens av dette er urolighetene og nøden i Israel og Palestina (som befinner seg i samme region) underrepresentert i Røde Kors sitt informasjonsarbeid fra denne toårsperioden (se vedlegg 7). Det samme gjelder dekningen av Irak og Jemen som også ligger i denne regionen, og som av FN-sambandet (2012b) er rangert som noen av verdens mest konfliktfylte land. Det er syv

artikler fra Israel og Palestina, to artikler fra Jemen og kun én artikkel fra Irak. Dette er et funn som både bygger opp under Galtung og Ruges (1965: 65) påstand om at enkelte saker utelates for å opprette balanse i nyhetsdekningen. Det er imidlertid også et funn som underbygger påstanden som lanseres i denne oppgaven, om at stort fokus på en type hendelse medfører et humanitært tunnelsyn der andre nærliggende eller lignende hendelser overskygges.

7.1.6.1 Humanitært tunnelsyn testes

Å analysere artikler som ikke er produsert i årene 2011 og 2012 er i utgangspunktet utenfor denne oppgavens omfang, men for å teste hypotesen om humanitært tunnelsyn ble det gjennomført en gjennomgang av Røde Kors sitt informasjonsmateriale på internettsiden fra 2009 og 2010 (Røde Kors, 2010b). Undersøkelsen avdekket at det ble skrevet langt flere artikler som omhandlet konflikten mellom Israel og Palestina i 2009 og 2010, enn i 2011 og 2012. Det ble skrevet 45 artikler om temaet i årene 2009 og 2010, mot kun 7 artikler i årene 2011 og 2012. Den drastiske nedgangen i dekningen av temaet skyldes trolig at konflikten mellom disse to statene var inne i en roligere fase i 2011 og 2012, etter en svært voldelig og ustabil periode i 2009 (Falch-Nilsen og Husøy, 2012). Befolkningen i Gaza har for øvrig fremdeles en hardt presset tilværelse, hvor omtrent halvparten lever i fattigdom og mange syke har ikke tilgang på nødvendig helsehjelp. Dermed er befolkningens lidelser til en viss grad vedvarende, til tross for at volden stilner i perioder. Videre er Røde Kors sin kontinuerlige, om enn minkende dekning av området et bevis på at urolighetene og lidelsene er konstante. Røde Kors rapporterte i sine syv artikler fra 2011 og 2012 at behovet for humanitær bistand fremdeles er stort. I følge den internasjonale bistandsorganisasjonen Oxfam International (2014) er 80% av de 1,7 millioner menneskene som bor i Gaza avhengig av humanitær bistand. Til tross for et vedvarende behov for bistand ser konflikten mellom Israel og Palestina ut til å ha blitt overskygget av den voldsomme konflikten som oppstod i Syria. Analysen konkluderer dermed med at Røde Kors i all hovedsak fokuserer på en hendelse av gangen i de ulike regionene, og at dette fører med seg en form for "humanitært tunnelsyn". Et slikt tunnelsyn kan for øvrig har sine strategiske fordeler, og når Røde Kors i likhet med mediene fokuserer på en hendelse av gangen, øker trolig deres sjanse for å få gjennomslag for sine saker i nyhetsbildet. Denne antagelsen baserer seg på en uttalelse fra Rostrup (2013) i Leger Uten Grenser som hevder at

Om man følger humanitære nyheter ekstra nøye er det åpenbart at det norske nyhetsbildet kun har plass til én krise om gangen. (...) Problemet er at andre humanitære kriser forsvinner helt. Aller verst går det utover de langvarige krisene som har liten "nyhetsverdi". Konsekvensen er at vi i Norge kun får høre om en brøkdel av de pågående humanitære krisene i verden. De andre krisene blir glemt.

Videre avdekket analysen at hvor akutt og uventet en krise oppstår er mer avgjørende for om den blir dekket i Røde Kors sitt informasjonsarbeid, enn omfanget av mennesker som berøres av krisen. Dette er et funn basert på den overordnede oversikten over Røde Kors sitt informasjonsmateriale fra 2011 og 2012, der de to voldsomme og ofte uventede formene for humanitære kriser som oppstår i kjølvannet av krig og naturkatastrofer er mye omtalt, og det er over 50 artikler om hver av disse temaene. De langvarige krisene som oppstår som følge av fattigdom og sykdom dekkes i mindre grad, og det er henholdsvis 21 og 41 artikler om hvert av disse temaene. Et konkret eksempel på denne tendensen er det store fokuset på naturkatastrofen som rammet Japan, da tsunamien traff land som følge av et voldsomt jordskjelv i 2011. 18 artikler fra regionen Øst-Asia omhandlet krisen i Japan, samtidig som den pågående og langvarige humanitære krisen i Nord-Korea (som befinner seg i samme region og verdensdel) kun var omtalt i kun 4 artikler. Befolkningen i Nord-Korea lever med konstant matmangel, og som en konsekvens av dette er over 30% av befolkningen underernærte (FN-sambandet, 2012b). Videre hevder Amnesty International (2012b) at nordkoreanske myndigheter bryter alle befolkningens menneskerettigheter. Japan og Nord-Korea har en relativ geografisk nærhet, og det ser dermed ut til at dekning av den plutselige og voldsomme naturkatastrofen som rammet Japan tok fokuset vekk fra lidelsene til den undertrykkede befolkningen i Nord-Korea. Denne formen for prioritering er en mulig konsekvens av at nye konflikter er avhengig av et stort fokus for å tiltrekke seg myndigheters oppmerksomhet og økonomiske bistand. Nord-Korea fikk lite omtale, men mottok 10 millioner kroner i nødhjelp i perioden (Norad, 2012b). Katastrofen i Japan fikk derimot mye omtale, men i artiklene fremkom det at behovet for finansiering av bistandsarbeidet fremdeles var stort (Røde Kors, 2011b).

7.1.7 Kildebruk

Kildebruken i artiklene har blitt undersøkt for å belyse hvem som blir presentert og representert i Røde Kors sine artikler. I følge Svennevig (2009: 190) spiller bruken av kilder en sentral rolle i tekstens formidling av virkelighetsbilder. Ved å analysere hvilke kilder som

gis mest plass i artiklene kan analysen belyse perspektivet artikkelen er basert på (Lundgren, Ney og Thurén, 1999: 52). Analysen ble gjennomført ved hjelp av kodeskjemaet, der den kilden som ble gitt mest plass i artikkelen ble kategorisert som kilde 1, og kilden som ble gitt nest mest plass ble kategorisert som kilde 2 (se vedlegg 6). I det følgende avsnittet vil kilde 1 omtales som hovedkilde, og kilde 2 vil omtales som andrekilde. I analysen ble det tatt utgangspunkt i at hver artikkel kun har én hovedkilde, og representanter fra Røde Kors var hovedkilden i 414 av de 550 artiklene. Blant disse var administrasjonen ved hovedkontoret til Røde Kors i Norge hovedkilde i 285 av artiklene, og dette var den mest brukte hovedkilden. Dernest var lokale Røde Kors-representanter og Røde Kors-arbeidere på humanitære oppdrag den nest mest brukte hovedkilden, og disse var hovedkilde i 120 artikler.

Et slående funn fra denne analysen var at representanter fra lokalbefolkningen var hovedkilde i kun 18 av artiklene, og lokale eksperter ble brukt som hovedkilde i kun 12 artikler. Til sammen utgjorde disse to formene for lokale kilder kun 5% av hovedkildene. Videre var det også overaskende å finne at mottakere av Røde Kors sin hjelp og bistand bare var hovedkilde i 28 av de 550 artiklene, og dette utgjorde også kun 5% av hovedkildene. Lokale kilder utgjør til sammen dermed skarve 10% av hovedkildene. Gjennom kildebruken fremkommer det at det ikke er ofrenes historie, men snarere Røde Kors sin tilstedeværelse som er hovedfokuset i artiklene. Dette gjør at de som er rammet av katastrofer inngår i Herman og Chomsky (1988: 37-39) sin betegnelse av uverdige ofre, ettersom uverdige ofre får lite eller ingen omtale, og når de beskrives er det lite fokus på følelser og detaljer. Videre har Røde Kors sin kildebruk store likhetstrekk med norske mediers dekning av utenriks- utviklingsspørsmål, hvor bruken av elitekilder er svært utbredt (Egeland, 2014, referert i Anon., 2014). Representanter fra Røde Kors-organisasjonen fungerer som elitekilder ettersom de "låner en autoritet fra den institusjonen de representerer" (Allern, 2006:158-159). Dette gjør at de fremstår som det Allern (2006: 158) betegner som "autoriserede kilder", altså eksperter på det saksområdet de uttaler seg om.

Selv om Røde Kors-representanter ble brukt som hovedkilde i en overvekt av artiklene vil det ikke si at andre stemmer ikke kom til orde. Ved å se på bruken av andrekilder avdekket analysen at artiklene ofte er bygd opp slik at en representant fra Røde Kors brukes som hovedkilde, og at denne informasjonen siden suppleres av en andrekilde. I bruken av andrekilder kommer den lokale befolkningen i større grad til orde, og representanter fra lokalbefolkningen ble brukt som andrekilde i 24 artikler, mens lokale eksperter var andrekilde i 13 artikler. Videre var mottagere av Røde Kors' hjelp og bistand brukt som andrekilde i 43

tilfeller. Lokale myndigheter, lokalbefolkning, lokale eksperter og mottagere av Røde Kors sin hjelp kom til orde som andrekilde i til sammen 86 artikler, altså i 15% av informasjonsmaterialet. Rollen disse gruppene tildeles som andreklider gir forøvrig deres beretninger en spesiell betydning, ettersom de ikke nødvendigvis oppfattes som sannhetsproduserende i seg selv, men snarere som ytringer som underbygger sannheten i det Røde Kors formidler som hovedkilde. Som en konsekvens av dette fremstår det som om Røde Kors har best innsikt i situasjonen, og lokale kilder får tildelt en rolle der de kun kommenterer det Røde Kors fremlegger. Dette gjør at Røde Kors fremstår som agens, altså den handlende parten, og de lokale fremstår som patiens, som er de som Røde Kors sine handlinger går utover (Hågvar, 2007: 95). I artiklene skapes det på denne måten et bilde av de sivile og mottagere av Røde Kors sin bistand som en noe passiv gruppe, samtidig som Røde Kors fremstår som en aktiv bekjemper av nød.

7.1.8 Forskningsspørsmål 1: Der nøden er størst?

I den kvantitative analysens siste del er formålet å besvare forskningsspørsmål 1: *Formidler Røde Kors et representativt bilde av nød?* Dette gjøres ved å kartlegge om Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid presenterer et representativt bilde av nød i verden. Dette har for så vidt blitt gjort tidligere ved å påpeke underdekning av enkelte områder og konflikter, og tendenser til humanitært tunnelsyn. I dette avsnittet vil Røde Kors sin dekning av nød derfor sammenlignes med FN og Flyktningshjelpen sin rangering av de største humanitære katastrofene i perioden. Videre vil det humanitære arbeidet Røde Kors utfører sammenlignes med den humanitære nøden de skriver om.

Hungersnøden på Afrikas horn ble av FN rangert som verdens største humanitære katastrofe i både 2011 og 2012 (Njugana, 2012). Dette stemmer overens med Røde Kors sin humanitære innsats, ettersom Somalia var hardest rammet, og det landet som mottok mest penger til humanitær bistand fra Røde Kors i denne perioden (Norad, 2012b). Arbeidet Røde Kors utførte samsvarer for øvrig ikke med deres dekning av nød i informasjonsarbeidet. Til tross for at sultkatastrofen i Somalia var Røde Kors sin største humanitære bistandsaksjon i denne perioden var det krigen i Syria som fikk mest omtale i informasjonsmaterialet. At Røde Kors hadde størst fokus på den voldelige konflikten i Syria stemmer derimot overens med Flyktningshjelpen sin rangering av den største nød i perioden. Generalsekretær i Flyktningshjelpen, Jan Egeland (2013) hevder at krisen i Syria er "den største humanitære lidelsen i det nye årtusen". Det ble skrevet 39 artikler om krigen i Syria og 28 artikler om

sultkatastrofen i Somalia. Røde Kors utførte og utfører en stor humanitær bistandsaksjon i Syria, men organisasjonens innsats var langt større i både Somalia og Afghanistan i perioden 2011 og 2012 (Norad, 2012b). Sultkatastrofen i Somalia er dermed den humanitære katastrofen som mottok mest økonomisk støtte fra Røde Kors, samtidig som krigen i Syria var mest dekket i Røde Kors sitt informasjonsmateriale.

Den humanitære bistandsaksjonen gjennomført i Somalia er rangert som størst da dette var det mest kostbare prosjektet Røde Kors gjennomførte i løpet av denne toårsperioden (Norad, 2012b). Pengesummen som brukes i ulike humanitære operasjoner kan for øvrig variere av ulike årsaker, og er ikke nødvendigvis en målestokk for en humanitær krises omfang eller for størrelsen på bistanden som ytes. Hungersnøden i Somalia er en humanitær krise av en helt annen karakter enn krigen i Syria, og bistanden som ytes vil dermed være svært ulik i disse to områdene. Befolkningen i Syria er for øvrig dobbelt så stor som befolkningen i Somalia, og det vil nødvendigvis koste mer å yte bistand til hele den syriske befolkningen⁵. Ettersom den langt mindre befolkningen i Somalia mottok mest penger til humanitær bistand regnes dette som det største prosjektet i denne perioden. Røde Kors sin prioritering om å ha størst dekning av krigen i Syria er en mulig konsekvens av at krigen oppfyller nyhetskriterier ved at lidelsene i Syria er synlige, akutte og grusomme (Galtung og Ruge, 1965: 65). En annen årsak til Røde Kors sitt store fokus på konflikten kan være den internasjonale interessen i konflikten grunnet bruken av kjemiske våpen, og diskusjonen rundt en internasjonal militær intervensjon. Krigens internasjonale interesse øker Røde Kors sin sjanse for å få gjennomslag i media med artikler om den humanitære nøden som forekommer der. En annen forklaring på at krigen i Syria har en høyere prioriteringen enn sulten på Afrikas horn er at hungersnøden er resultatet av en langvarig krise, der Røde Kors allerede har mobilisert myndighetene til å finansiere bistandsarbeid i området. Krigen i Syria er en krise av en mer uventet og uavklart karakter, og Røde Kors sitt fokus på saken kan dermed være et resultat av behovet for mobilisering av humanitær bistand i denne konflikten som verden enda ikke vet det totale omfanget av.

FN og Flyktningshjelpens ulike rangering av hva som utgjør verdens største humanitære katastrofe i denne perioden kan forklares ut fra organisasjonenes ulike orientering og formål. Dette illustrerer at det er problematisk å rangere størrelsen på en humanitær krise og dens påfølgende menneskelige lidelse. En humanitær krises størrelse kan for så vidt måles i antall mennesker som berøres direkte av en hendelse, eller varighet på den akutte delen av krisen.

⁵ Det bor i overkant av 10 millioner mennesker i Somalia, og i overkant av 20 millioner mennesker i Syria (Leraand, 2014a; Leraand, 2014b).

Det som derimot ikke kan måles er graden av menneskelig lidelse de berørte opplever som følge av krisen, antallet mennesker som blir indirekte berørt av en krise eller hvor langvarig lidelsen oppleves for de som rammes.

7.1.9 Oppsummering

Når analysen nå går over i sin kvalitative del vil den trekke på funn fra den kvantitative analysen. Disse to analysemetodene vil dermed brukes på en noe overlappende måte, ettersom de mest omtalte temaene som ble kartlagt i denne analysen trekkes inn i den påfølgende kvalitative diskursanalysen. De kvantitative funnene om hvilke temaer som dekkes mest er svært relevante for den påfølgende diskursanalysen, ettersom disse funnene sier noe om det virkelighetsbildet som analysematerialet i sin helhet danner. Den kvantitative analysen konkluderer med at Røde Kors har størst fokus på naturkatastrofer og krig når de skriver om internasjonale hendelser, og regionene Vest-Asia og Øst-Afrika er mest dekket. Dette fokuset har en sannhetsproduserende funksjon ved at det fremstår som om naturkatastrofer og krig er de mest utbredte årsakene til nød, og at nøden er størst i nettopp Vest-Asia og Øst-Afrika. Dette kan igjen kobles til Røde Kors sin utøvelse av makt, og da særlig stedfortredermakt der Røde Kors representerer enkelte grupper som opplever nød, og dermed også unnlater å være representanter for andre lidende grupper. Det er nettopp Røde Kors sin sannhetsproduksjon gjennom dannelsen av slike verdensbilder, og deres utøvelse av ulike typer makt som vil diskuteres i den påfølgende kvalitative analysen.

7.2 Kvalitativ analyse

Formålet med den kvalitative analysen er å undersøke hvordan nød omtales og fremstilles. Å avdekke dette er oppgavens overordnede mål, og kritisk diskursanalyse brukes for å besvare problemstillingen: "*Hvilke former for nød vektlegges i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid, og hvordan fremstilles den?*" Metoden brukes også for å besvare forskningsspørsmålet: "*Hvilke former for makt kommer til uttrykk i Røde Kors sitt informasjonsarbeid?*"

Gjennom sitt informasjonsmateriale fremlegger Røde Kors en tolkning av virkeligheten, og utøver dermed makt gjennom å skape virkelighetsbilder. Nietzsche (referert i Cornwall, 2010: 1) hevder at "all things are subject to interpretation; whichever interpretation prevails at a given time is a function of power and not the truth". Det er nettopp dette perspektivet som ligger til grunn for den påfølgende analysen, hvor skapelsen av virkelighetsbilder anses som

en utøvelse av makt fremfor en fremleggelse av sannheten. Med utgangspunkt i dette vil analysen undersøke hvordan makt fremkommer og utøves når Røde Kors skaper slike virkelighetsbilder i sitt informasjonsarbeid. Språkbruk spiller en viktig rolle innenfor humanitær bistand, både ved å spre informasjon om nød, og ved å skape en fremstilling av denne nøden. Sachs (1992, referert i Corwall, 2010) hevder at

Development is much more than just a socio-economic endeavour; it is a perception which models reality, a myth which comforts societies, and a fantasy which unleashes passion (s. 1).

Den påfølgende kritiske diskursanalysen er en språklig analyse, der Røde Kors sin fremstilling av nød vil undersøkes. Denne analysens utgangspunkt er den kritiske diskursanalysen, men elementer fra retorisk analyse vil også tas i bruk. Kritisk diskursanalyse vil bli brukt til å sette tekstene i relasjon til den samfunnsmessige konteksten de inngår i, og retorisk analyse vil bli brukt for å avdekke noen av de retoriske virkemidler som brukes for å overbevise og engasjere leseren.

Utvalget for denne kvalitative diskursanalysen baserer seg på artikler fra de to regionene hvor nød er mest omtalt, nemlig Vest-Asia og Øst-Afrika. I disse regionene er de mest omtalte formene for nød krig og sult. Krig er mest omtalt i Vest-Asia og sult er mest omtalt i Øst-Afrika. Utvalget for analysen består av to artikler om krig i Vest-Asia, én fra medlemsbladet og én fra nettsiden, og to artikler om sult i Øst-Afrika, hvorav én er fra medlemsbladet og én fra nettsiden (se vedlegg 2-5). Artikkene er valgt ut fra kriteriet om å ha en viss lengde, for å sikre nok materiale til en grundig tekstanalyse. Videre er artikkene valgt ut fra kriteriet om å ha mange likhetstrekk med det øvrige informasjonsmaterialet, og dermed være "typiske" Røde Kors-artikler. Det samlede utvalget for den kritiske diskursanalysen er fire artikler, og analysen vil gjennomføres for å belyse forekomsten og bruken av makt i omtalen av ulike temaer og regioner. Analysen vil ta utgangspunkt i de tre formene for makt som ble introdusert i oppgavens teoridel. Disse tre maktformene er stedfortredermakt, identitetsmakt og moralsk makt, og baserer seg på Tvedt (2009: 28-31) sin kritikk av det politiske systemet bistand inngår i.

Når den kritiske diskursanalysen gjennomføres er analysematerialet inndelt etter tema, og det første temaet som analyseres er krig. Artikkelenes sosiokulturelle og diskursive praksis har allerede blitt diskutert i oppgavens teoridel, så denne analysen vil fokusere på det innerste nivået av Faircloughs (2008: 127) modell, nemlig språkbruk uavhengig av kontekst.

Modellens to utenforliggende nivåer vil forøvrig omtales der det faller seg naturlig i denne delen av analysen. Dette kapittelet vil i tillegg avslutte med en oppsummering, og en diskusjon om hvordan de ulike nivåene i Fairclough sin tredimensjonale modell påvirkes av, og påvirker hverandre.

7.2.1 Artikkel 1: "Kamp om livet i Syria"

Analysens første artikkel er "Kamp om livet i Syria", som ble publisert på Røde Kors sin hjemmeside i slutten av august 2012 (se vedlegg 2). Det voldelige opprøret i Syria hadde da pågått i over et år, og omtrent på dette tidspunktet anerkjente det internasjonale samfunnet opprøret som en borgerkrig (Leraand, 2014a). I artikkelen beskrives den humanitære nøden de sivile opplever som følge av den stadig eskalerende konflikten. Artikkelen redegjør for arbeidet Røde Kors gjør for å bistå sivile, og hovedfokuset er på behovet for medisinsk hjelp, og innsatsen Røde Kors gjør på dette feltet.

Stedfortredermakt

Stedfortredermakt er et sentralt begrep når Røde Kors produserer informasjonsarbeid om internasjonale hendelser, myntet på norske lesere. Utøvelse av stedfortredermakt innebærer å være talerør for "de andre", og erverves ved å påta seg rollen som talsperson for grupper som ikke selv blir hørt (Tvedt, 2009: 28). Utøvelsen av denne formen for makt kan potensielt medføre marginalisering av gruppen man representerer. I denne artikkelen påtar Røde Kors seg rollen som talerør for sivilbefolkningen, når de skriver om den humanitære situasjonen i landet. Dette er en praksis som er forankret i Røde Kors (2009) sin internasjonale strategi om at "Røde Kors skal være talsperson for mennesker i sårbare livssituasjoner og sikre oppslutning om internasjonal humanitær rett". Denne rollen som talsperson er i henhold til Tvedt (2009: 29) en utøvelse av stedfortredermakt, og i artikkelen utøves denne makten i særlig grad gjennom Røde Kors sin bruk av kilder. Det er kun to kilder, Åsne Havnelid som er generalsekretær i Røde Kors Norge og Marianne Gasser som er leder av Den Internasjonale Røde Kors-Komitéens delegasjon i Syria. Havnelid er artikkelens hovedkilde, til tross for at det fremstår som om hun ikke befinner seg i Syria. I kraft av sin stilling inngår Havnelid i Allerns (2006: 158) definisjon av en elitekilde, ettersom hun "låner en autoritet fra den institusjonen hun representerer". Dette gjør også at hun fremstår som en "autorisert kilde", det vil si en eksperter på det saksområdet hun uttaler seg om (ibid). Gasser gis langt mindre plass i artikkelen, til tross for at det poengteres at hun faktisk befinner seg i Syria. Disse to kildene

utøver begge stor grad av stedfortredermakt, ved å tale på vegne av det store antallet sivile som opplever nød som følge av krigen i Syria. Havnelid uttaler blant annet at "sivilbefolkningen lider" og "vi ser for hver dag at folk lider", og Gasser uttaler at "folk forteller oss at de frykter for livet sitt hver dag". Disse sitatene illustrerer at Havnelid og Gasser taler på vegne av den lidende befolkningen, fremfor at sivile ofre gis en egen stemme i artikkelen.

Videre fremstår det som om Vivian Paulsen, informasjonsmedarbeideren som har skrevet artikkelen, ikke selv har vært i Syria for å dokumentere lidelsene artikkelen omhandler. Dette er en mulig forklaring på fraværet av lokale og sivile kilder i artikkelen. At Paulsens ikke er tilstede i Syria blir tydelig i artikkelen ettersom den ikke inneholder noen beskrivelser eller skildringer, og bildet som brukes for å illustrere Røde Kors sin tilstedeværelse i området er tatt av Syria Røde Halvmåne. At Paulsen ikke er til stede i Syria øker utøvelsen av stedfortredermakt, ettersom hun ikke selv har vært i direkte kontakt med den lidende befolkningen hun skriver om. Dette fører til at befolkningen i liten grad kan protestere mot å bli representert av Røde Kors, noe som ifølge Tvedt (2009: 29) øker Røde Kors sin stedfortredermakt. Videre erverver Havnelid stor grad av stedfortredermakt ved å kun tale på vegne av, og ikke med den syriske befolkningen. Dette gir henne en sterk rolle som stedfortreder, ettersom Havnelid videreformidler informasjon om en krise hun ikke er til stede i, til en informasjonsmedarbeider som heller ikke har vært i direkte kontakt med gruppen de er talerør for. Røde Kors befinner seg dermed i en situasjon hvor de får stort spillerom til å fremstille lidelsene til sivilbefolkningen slik det er ønskelig i henhold til deres arbeid i området, samtidig som de som representeres ikke slippes til for å protestere mot dette, eller legge frem sin versjon av lidelsene som omtales.

Stedfortredermakten blir ytterligere forsterket av at det fremheves at Røde Kors er talerør for en stor gruppe, og i artikkelen står det at "mange blir drept hver dag" og "mange kommer seg ikke til medisinsk behandling". Det er disse "mange" Røde Kors taler på vegne av, og det er også disse de arbeider for å hjelpe. Videre understrekes det at Røde Kors bistår med medisinsk utstyr, at 180.000 mennesker har fått hjelp i Damaskus og Aleppo, og at totalt har 800.000 syrere fått hjelp av Røde Kors. Bruken av ordet mange og tallfestingen av antallet som mottar hjelp øker Røde Kors sin stedfortredermakt, ettersom stedfortredermakten øker med størrelsen på gruppen man taler på vegne av (Tvedt, 2009: 28). I artikkelen understrekes det at Røde Kors bistår og representerer flere hundretusen mennesker, samtidig som disse menneskene ikke benyttes som kilder og dermed ikke kommer til orde. En annen faktor som

Øker Røde Kors sin stedfortredermakt er statusen Røde Kors har som eneste humanitære organisasjon til stede i store deler av landet. Dette poengteres i artikkelen, og det øker organisasjonens tillit og bygger opp under deres mandat om å hjelpe der nøden er størst. Røde Kors opererer i svært utilgjengelige deler av Syria, hvor hjelpen er sårt tiltrengt. Denne situasjonen fører for øvrig med seg en mulighet til å utøve stedfortredermakt, ved at sivilbefolkningen i disse områdene er spesiell avskåret fra omverden, samtidig som verdenssamfunnet har liten mulighet til å utføre noen form for kildekritikk på den informasjonen Røde Kors formidler fra disse områdene. Til en viss grad kan man dermed si at Røde Kors "holder pennen som skriver historien", og ifølge Toje (2010: 288) er det knyttet mye definisjonsmakt til nettopp denne rollen. Gjennom sitt informasjonsarbeid utøver Røde Kors en slik definisjonsmakt som former samfunnets forståelse av historien om borgerkrigen i Syria. Røde Kors presenterer for øvrig kun sin fortolkning av historien, og dermed også bare deler av historien.

Identitetsmakt

Røde Kors utøver identitetsmakt ved å konstruere et felles "vi", og samtidig avgjøre hvem som er "de betydningsfulle andre" (Tvedt, 2009: 29). Distinksjonen "vi" og "de" trekkes ofte opp mellom "vi" som givere og "de" som mottakere av humanitær bistand (Tvedt, 1995: 11). I denne artikkelen om Syria gjøres dette ved at Havnelid konstruerer et kollektivt "Røde Kors-vi". Som hovedkilde skaper Havnelid dette "vi'et" ved å utale at "vi ser for hver dag som går at folk lider". Havnelid er etter alt å dømme ikke selv tilstede i Syria, og dermed konstruerer hun et kollektivt "vi" for Røde Kors, som hun inkluderer seg selv i. Ved å hevde at "vi ser", skaper hun en illusjon om tilstedeværelse i konfliktområdet, selv om det trolig er representanter fra Syria Røde Halvmåne som faktisk ser denne lidelsen. På denne måten brukes identitetsmakten for å bygge opp under Havnelids ethos, som er hennes troverdighet som kilde (Roksvold, 2007: 32). Dette forsterker hennes autoritet som leder. Videre uttaler Havnelid at "sivilbefolkningen lider" og "de kommer seg ikke til medisinsk behandling i tide". Det skapes dermed et skille mellom Røde Kors som "vi" og givere av bistand, og den syriske sivilbefolkningen som "de" og mottagere av bistand. I denne inndelingen ser for øvrig medlemmer av Syria Røde Halvmåne ut til å inngå i det kollektive "Røde Kors-vi'et", til tross for at disse også er medlemmer av den syriske sivilbefolkningen. Ved å inkludere Syria Røde Halvmåne i det kollektive "Røde Kors-vi'et" kan Havnelid, gjennom deres tilstedeværelse uttrykke seg på vegne av de som er tilstede i Syria. Denne utøvelsen av identitetsmakt er dermed også med på å øke graden av stedfortredermakt Røde Kors Norge erverver.

Moralsk makt

Røde Kors utøver også moralsk makt, som ifølge Tvedt (2009: 31) er "evnen til å gjøre moralske spørsmål (dvs. alltid sin moral) til det sentrale spørsmålet en bestemt diskurs dreier seg om". I artikkelen uttaler Havnelid at manglende tilgang på medisinsk behandling er brudd på internasjonal humanitær rett. På vegne av Røde Kors uttaler Havnelid videre at "vi oppfordrer FN og verdenssamfunnet på det sterkeste å gjøre det klart overfor partene i konflikten at dette ikke er akseptabelt". Artikkelens fokus på rett til helsehjelp vitner om en tendens til å gjøre dette moralske spørsmålet til diskursens moralske fokus. Gjennom Havnelids uttalelse fremstår det som om FN og verdenssamfunnet ikke har tatt stilling til slike brudd på internasjonal humanitær rett, og at Røde Kors er moralsk "overlegne" som tar avstand fra dette. Dette kan kobles til godhetsregimet, som Tvedt (2009: 26-27) definerer som "et dominant normlegitimerende og normproduserende regime hvor forestillinger og retorikk om godhet regulerer systeminterne relasjoner og gir systemet dets grunnleggende eksterne legitimitet". Røde Kors opererer innenfor dette godhetsregimet ved at de legitimerer egne handlinger gjennom utøvelse av moralsk makt. Denne makten, og arbeidet de utfører virker "normlegitimerende" ved at de fremstiller egne handlinger som bistandsdiskursens moralske kjerne.

Videre utøver Røde Kors moralsk makt når de skriver om sin mobile helsehjelp i Syria, og hvordan sårede og syke får den hjelpen de har rett på. Røde Kors utøver moralsk makt ved at deres helsehjelp fremstilles som en "utelukkende moralsk handling" (Tvedt, 2009: 31). Det som det derimot ikke settes fokus på er hvorvidt de sårede som mottar hjelp faktisk er sivile ofre for krigen. I henhold til Røde Kors (2011) sitt mandat skal alle "ikke-stridende" få hjelp, men det er trolig vanskelig å forhindre at sårede som deltar i krigen legger ned våpnene kun når de oppsøker legehjelp, for å igjen bli i stand til å delta i de væpnede kampene. Polman (2010) hevder at dette var tilfellet under folkemordet i Rwanda, og at det var med på å forlenge denne konflikten. Røde Kors belyser ikke muligheten for at deres helsehjelp kan brukes eller misbrukes på denne måten, og dette er trolig utelatt for å opprettholde organisasjonens moralske makt, og fremstille deres bistandsarbeid som "utelukkende moralsk".

Meningsinnhold og sannhetsproduksjon

Artikkelens budskap og meningsinnhold avdekkes ved å se på det som uttrykkes implisitt i teksten. Artikkelens tittel er "Kamp om livet i Syria", men det det stadfestes ikke hvem som

kjemper denne kampen. Paulsen skriver at "Lederen i Den Internasjonale Røde Kors-Komitéen i Syria forteller om en økt kamp om å redde folk". Det fremstår dermed som om det er Røde Kors som kjemper denne kampen, og ikke de sivile syrerne. I artikkelen heter det videre at "syriske flyktninger som ikke klarer å komme seg over grensen til et av nabolandene sliter med enorme traumer", og at "de kommer seg ikke til medisinsk behandling i tide". Situasjonen i Syria er helt klart desperat, og den syriske befolkningen har stort behov for bistand og beskyttelse, men måten de omtales på får dem ikke kun til å fremstå som uskyldige ofre for krigen, men som passive ofre. Røde Kors fremstår dermed som agens, det vil si den handlende parten, samtidig som sivile ofre for krigen fremstår som patiens, altså de som Røde Kors sine handlinger går utover (Hågvar, 2007: 95). Denne fremstillingen er med på å øke Røde Kors sin makt, og samtidig minke de siviles makt og deres fremstilte handlekraft. Dette kan igjen kobles til artikkelens diskursive praksis, og rammene teksten produseres innenfor. Etersom Røde Kors er en humanitær organisasjon har de et overordnet mål om å hjelpe mennesker i sårbare situasjoner. Dette skiller deres arbeid fra det langsiktige bistandsarbeidet, der ressursene (om de formidles rett) brukes på å gjøre befolkningen selvstendig og uavhengig. Fremstillingen av sivile syrer påvirkes dermed av tekstens produksjonsvilkår, og konteksten Røde Kors skaper i kraft av å være en humanitær organisasjon. I denne artikkelen skaper språkbruken et skjevt maktforhold mellom Røde Kors som den handlende parten, og sivile syrer som passive ofre. Å påvise nettopp slike skjeve maktforhold er den kritiske diskursanalysens overordnede mål (Jørgensen og Phillips, 2011: 75). Ved at ofrene for krigen fremstilles som passive fremstår de også til en viss grad som uverdige ofre (Herman og Chomsky, 1988: 37). Dette gjøres ved at det er lite fokus på den enkeltes skjebne, ettersom dette overskygges av fokus på arbeidet Røde Kors utfører. At ofrene omtales som uverdige vil ikke si at de er skyld i sin egen lidelse, men snarer at deres personlige lidelse ikke anses som viktig nok til å at den dekkes i detalj. Det skjeve maktforholdet som fremmes i denne artikkelen er for øvrig trolig et resultat av artikkelens funksjon. Artikkelen fremstår som en appell til verdenssamfunnet for å bistå Røde Kors i deres "Kamp om livet i Syria".

Artikkelens hovedfokus er behovet for legehjelp, og lidelsene i Syria settes inn i en medisinsk diskurs. Ordbruken i artikkelen bygger opp under denne diskursen, og i ingressen står det at "den humanitære situasjonen i Syria er nå forverret. Sivilbefolkningen blir ikke beskyttet og mange kommer seg ikke til medisinsk behandling i tide". Det er dermed presupponert, eller med andre ord underforstått, at den humanitære situasjonen er forverret som følge av manglende tilgang til medisinsk behandling. I artikkelens første avsnitt står det at

"Sivilbefolkningen lider. Mange blir drept hver dag, ikke bare direkte i kampene men også som et resultat av at de ikke får livsnødvendig medisinsk behandling". I dette avsnittet er det presupponert at lidelsene i Syria forårsakes av den manglende tilgangen på helsehjelp. Behovet for legehjelp understrekes ved at denne hjelpen omtales som "livsnødvendig medisinsk behandling". Videre beskrives dødsfall som følge av manglende legehjelp som at "mange blir drept hver dag (...) som et resultat av at de ikke får livsnødvendig medisinsk behandling". I denne setningen fremstilles dette som en aktiv handling, ved at det kommuniseres at manglende tilgang på helsehjelp dreper sivile, fremfor at de dør som følge av det. Dette forsterker den medisinske diskursen, samtidig som årsaken til det store behovet for legehjelp, nemlig de væpnede kampene underspilles i teksten.

Røde Kors setter trolig lidelsene i Syria inn i en medisinsk diskurs for å fremstille det medisinske arbeidet de utfører i området som den mest tiltrengte formen for bistand. I artikkelen nevnes det for øvrig at det er vanskelig for befolkningen å få tilgang på mat, og at Røde Kors deler ut nødhjelpsrasjoner til befolkningen. Det nevnes også at mange får store traumer av krigens herjinger og at befolkningen lever i frykt, men alt dette fremstår som underordnet ettersom den medisinske diskursen står i sentrum i artikkelen. Artikkelens overordnede diskurs er en humanitær diskurs, der det fremkommer at befolkningen opplever humanitær nød, videre trekker artikkelen på en medisinsk diskurs der det fremstilles som om mangelen på helsehjelp er den største årsaken til denne humanitære nøden. Som en konsekvens av dette skaper Røde Kors et verdensbilde gjennom sin artikkel, og det fremstår som om medisinsk hjelp er det mest aktuelle temaet i denne situasjonen. Røde Kors fremlegger for øvrig bare en del eller en versjon av virkeligheten, og selv om deres medisinske hjelp redder liv kan underrepresenterte temaer som behovet for husly og varme, mat og sanitærartikler samt fredsforhandlinger og krigsrett være vel så aktuelle.

Videre har bruken av bilder stor betydning for budskapet i artikkelen. Bilder og layout inngår i artikkelens kontekst, og setter en ramme rundt teksten. Den kritiske diskursanalysens fokus er på tekstens kontekst, og hvordan ulike elementer skaper tekstens helhet (Hågvar, 2007: 21). Alle tekster er til en viss grad multimodale, og en artikkels layout påvirker leserens tolkningen av artikkelen (Kress og van Leeuwen, 1998: 186). Bildebruken er videre med på å skape konteksten en tekst inngår i (Kress og van Leeuwen, 1998: 187). Ettersom dette er en tekstanalyse vil det ikke brukes mye tid på analyse av bilder, men noen elementer fra multimodal analyse inkluderes, og sentrale funn vil diskuteres. Som nevnt tidligere er bildet i denne artikkelen hentet fra Syria Røde Halvmåne, og det fremstår dermed som

massedistribuert (se vedlegg 2). Som en konsekvens av dette mister bildet noe av sin "vitnefunksjon" (Sontag, 2004: 33). Bildet dokumenterer Røde Halvmåne sitt arbeid i Syria, men det bygger i liten grad opp under Paulsens troverdighet som artikkelforfatter, ettersom det ikke bekrefter hennes tilstedeværelse i Syria. På bildet vises to kvinner fra Røde Halvmåne i arbeid, hvor de behandler et lite barn. Både kildene som siteres i teksten og de to som er avbildet er kvinner. At artikkelen utelukkende fokuserer på kvinner er for øvrig ikke en tendens som er gjeldende for det øvrige materialet. Den kvantitative analysen avdekket at i artikler som omhandler krig fokuserer Røde Kors i all hovedsak på hele den krigsrammede befolkningen. Artikler om temaet tenderer til å fokusere på barns lidelser, men utover det omtales hele befolkningens lidelser, uten at fokuseres mer på det ene kjønn. Det er mulig det er tilfeldig at kvinner er så sterkt representert i denne artikkelen, men det er også mulig at det er et resultat av at tekstens forfatter også er kvinne. Kjønnssdimensjonen i artikkelen er forøvrig ikke avgjørende for dens budskap. De to kvinnene på bildet brukes som illustrasjon for arbeidet som utføres, og for behovet for Røde Kors og Røde Halvmåne sin tilstedeværelse i Syria. Videre representerer barnet på bildet en av de mest sårbare gruppene i krigen, og dette kan være med på å øke medfølelsen for befolkningen i Syria. Bildet brukes dermed for å øke artikkelens pathos, altså evnen til bevege og engasjere leseren (Roksvold, 2007: 32). Dette budskapet forsterkes av ordbruken i artikkelen, og vitner om at artikkelens formål er å nettopp bevege og engasjere leseren. I teksten er Havnelid sitert når hun sier at de sivile hver dag "opplever umenneskelig lidelser", og artikkelen avsluttes med at Havnelid igjen poengterer at det syriske flytninger gjennomlever er "umenneskelig". Gjennom tekstens fokus på helsehjelp presupponeres det at den manglende tilgangen på medisinsk hjelp er den største årsaken til disse umenneskelige lidelsene i Syria. Dette er dermed tekstens doxa, ettersom det fremstår som om det er en stilltiende enighet om dette (Hågvar, 2007: 20).

7.2.2 Artikkel 2: "Flykter for livet"

Analysens andre artikkel er "Flykter for livet", som ble publisert i *Røde Kors Magasinet* nr.3, 2012 (se vedlegg 3). Artikkelen beskriver grusomhetene sivilbefolkningen i Syria opplever, og forholdene syriske flyktninger møter i Jordan. I likhet med den første artikkelen i analysen er også denne skrevet av Paulsen, men disse to artiklene fremstår som svært ulike. Utøvelsen av makt, bruken av kilder og fokuset er svært ulikt i artiklene, til tross for at tematikken er den samme. Disse ulikhetene skyldes trolig artiklenes noe ulike diskursive praksis, ettersom den første artikkelen er publisert på nettsiden og den andre i medlemsbladet (Jørgensen og Phillip,

2011: 80-81). Den første artikkelen retter seg mot en leserskare bestående av mennesker som aktivt oppsøker nettsiden for å innhente informasjon, mens den andre artikkelen har Røde Kors-medlemmer som sin intenderte leser.

Stedfortredermakt

I denne artikkelen fra *Røde Kors Magasinet* er bruken av stedfortredermakt langt mindre utpreget, og til forskjell fra den første artikkelen er det brukt sivile, lokale kilder. Både hovedkilden og andrekilden er kvinnelige syriske flyktninger, og det er ingen representanter fra Røde Kors blant de øvrige kildene. De to kvinnelige kildene gis en sterk stemme i artikkelen, og de får selv fortelle om lidelsene sivilbefolkningen opplever. Fokuset på deres personlige skjebne gjør det disse kvinnene fremstilles som verdige ofre, som Paulsen engasjerer seg oppriktig i (Herman og Chomsky, 1988: 37). Kvinnenes situasjon og deres opplevelser brukes som illustrasjon for å formidle håpløsheten og frykten syriske flyktninger opplever. Artikkelens personfokus og portrettering av kildene gjør at artikkelen minner om en reportasje, til forskjell fra den første artikkelen som sjangermessig befinner seg i grenselandet mellom en nyhetsartikkel og en pressemelding. Artikkelen innledes med beskrivelser av omgivelsene, og dette er ifølge Steensen (2009: 92) et av de mest fremtredende sjangertrekkene ved reportasjen. Artikkelforfatterens uttalte tilstedeværelse i Jordan gir også sterke assosiasjoner til reportasjesjangeren. Det kommer tydelig frem at Paulsen selv snakker med kildene, og hun lar dem få en egen stemme fremfor å snakke på vegne av dem. Paulsen skildrer menneskene hun møter og deres omgivelser, i tillegg til at hun informerer om situasjonen i området. Disse beskrivelsene fungerer forøvrig kun som bakgrunnsmateriale for det flyktningene selv forteller, og på denne måten gis de sivile makt over egen fremstilling, fremfor at Røde Kors øker sin egen stedfortredermakt ved å fremstå som deres representanter og talerør.

Tvedt (2009: 28) hevder at stedfortredermakten øker med størrelsen på gruppen man representerer. I artikkelen legges det frem en rekke faktaopplysninger om antallet som har flyktet fra krigen i Syria, og hvor de befinner seg. Røde Kors tallfester i den forbindelse antallet mennesker de har bistått. Tallenes hovedfunksjon er for øvrig å gi detaljert informasjon om flyktningstrømmen fra Syria, og de brukes i liten grad for å øke Røde Kors sin stedfortredermakt. Tendensen til å tallfeste antall flyktninger og mottagere av nødhjelp kan knyttes til realismeeffekten, som baserer seg på at en artikkels troverdighet økes ved å inkludere slike konkrete detaljer (Barthes, 1986, referert i Hågvar, 2007: 98). Den detaljerte

beskrivelsen av omgivelsene i Jordan er også et eksempel på hvordan detaljer brukes for å øke artikkelens troverdighet og påvirkningskraft. Disse skildringene understreker Paulsens tilstedeværelse og øker hennes ethos, som er hennes troverdighet som artikkelforfatter og representant for Røde Kors (Roksvold, 2007: 32).

Moralsk makt

I artikkelen redegjøres det for at Røde Kors tilbyr helsehjelp til ulovlige flyktninger, og flyktninger som ikke tør å registrere seg i Jordan. Denne hjelpen fremstilles på en måte som gjør at Røde Kors erverver en viss grad av moralsk makt. Helsehjelpen omtales under overskriften "Alle har rett på hjelp", og det impliseres dermed at Røde Kors tar det moralske ansvaret for å sørge for at alle får den legehjelpen de har rett på. I likhet med den første artikkelen i analysen fremstilles helsehjelp som en "utelukkende moralsk handling", hvor det ikke settes fokus på hvorvidt enkeltes behov for helsehjelp er en konsekvens av deltagelse i væpnede kamper, og om hjelpen de mottar vil gjøre dem i stand til å fortsette kampene (Tvedt, 2009: 31). Videre trekkes det moralske ansvaret om å sørge for helsehjelp frem som temaet denne diskursen dreier seg om. Dette er en utøvelse av moralsk makt ettersom det her legges føringer for at egen moral skal være diskursens fokus (ibid). Denne utøvelsen av makt setter andre temaer i skyggen, og belyser kun deler av de problemene krigen fører med seg. Et eksempel på dette er at det i artikkelen nevnes at flere av ektemennene til de kvinnelige flyktingene sitter fengslet i Syria. Artikkelen setter imidlertid ikke fokus på bakgrunnen for fengslingene, tilstanden i fengslene eller hva Røde Kors og verdenssamfunnet burde gjøre for å sikre de fengslede universelle menneskerettigheter. Det er for øvrig gjennomgående liten utøvelse av moralsk makt i denne artikkelen, ettersom en rekke grusomheter påpekes, fremfor at egne moralske handlinger fremheves. Den beskjedne utøvelsen av moralsk makt ser ut til å være en konsekvens av at Røde Kors sitt arbeid ikke er i fokus i denne artikkelen. Når artikkelen i liten grad fokuserer på arbeidet Røde Kors utfører, bortfaller også behovet for å understreke viktigheten og riktigheten av det arbeidet de gjør. Artikkelens fokus er på den håpløse situasjonen flyktingene befinner seg i, og de grusomme forholdene de har flyktet fra.

Identitetsmakt

Identitetsmakten utøves ved å omtale syriske flyktninger som "de", samtidig som det ikke etableres noe felles "vi". "Vi-et" bortfaller ved at det skilles mellom Røde Kors Norge, Syria Røde Kors, Jordan Røde Halvmåne og Emiratene Røde Halvmåne. Det er syriske flyktninger som er hovedfokuset for artikkelen, og det er dermed de som er "de betydningsfulle andre". I

artikkelen kommer det tydelig frem at flyktningene er maktesløse i den situasjonen de befinner seg i, og kildene uttaler blant annet at "Det er utrolig vanskelig for oss, vi har ingen penger, det finnes ikke arbeid" og "Jeg vet ikke hva som kommer til å skje fremover, alt er veldig forvirrende". Syriske flyktninger fremstilles dermed som uten makt over egen fremtid, men de gis en form for makt over egen fremstilling ved at de får representere seg selv, og ved at de får formidlet til norske Røde Kors-medlemmer hvordan de opplever situasjonen de befinner seg i. Artikkelen formidler likevel ikke et helhetlig bilde av situasjonen for syriske flykninger, ettersom kildenes beretninger tydelig settes inn i en kontekst skapt av artikkelforfatteren. Fremstillingen preges av utvalget av representanter for "de betydningsfulle andre", spørsmålene de blir stilt, og ikke minst hva som redigeres bort når artikkelen skrives. Dermed er det til syvende og sist Røde Kors og Paulsen som besitter makten til å avgjøre hvem som skal få representere "de andre", og hvordan disse skal fremstilles. Denne makten utøves ved å skape konteksten artikkelen settes inn i, og dette er artikkelens situasjonskontekst, som igjen er en del av artikkelens diskursive praksis (Svennevig, 2009: 147; Fairclough; 2008: 127)

Meningsinnhold og sannhetsproduksjon

Artikkelen settes inn i en tydelig kontekst ved at det står "Tema: På flukt", øverst på siden. Dette er med på å forme leserens forventninger til teksten, og skaper en forståelse om at artikkelen omhandler mennesker på flukt. Artikkelens hovedfokus er frykten de sivile opplever, både når de er på flukt og frykten de har for hva som venter dem hjemme etter å ha flyktet. Dette antydes allerede i overskriften, som er "Flykter for livet". Denne tittelen har lik ordlyd som uttrykket "frykter for livet", og underforstått er nok dette også tittelens doble betydning. Tittelen presupponerer at de sivile flykter for livet, fordi de frykter for livet. I tittelen er "for livet" uthevet, og det vektlegges dermed at flukten fra krigen er en kamp for livet. Dette underbygges i ingressen, hvor det står skrevet at "I Syria pågår en kamp på liv og død". Bruken av uthevede ord er med på å skape tekstens situasjonskontekst, ettersom denne formen for kontekst i skriftlig kommunikasjon skapes ved bruk av skriftlige virkemidler som tegnsetting, symboler og skrifttype (Svennevig, 2009: 149).

Det er to bilder i artikkelen, et stort og et lite (se vedlegg 3). Det store bildet er tatt av Paulsen selv, og det litt mindre bildet er tatt av Hassan Srouf for Røde Kors Norge. Begge bildene portretterer mennesker som henvender seg til Røde Halvmåne for å få hjelp, og bildenes funksjon ser ut til å være å dokumentere Røde Halvmåne sin tilstedeværelse, og flyktningenes

behov for deres hjelp. Sontag (2004: 33) hevder at bilder ikke er objektive, og dette bekreftes av bildebruken i denne artikkelen, ettersom bildene dokumenterer den informasjonen Røde Kors fremlegger i artikkelen, fremfor å dokumentere flyktningenes beretninger om grusomhetene som forekommer i Syria eller den vanskelige situasjonen i Jordan. Bildene har dermed kun en "vitnefunksjon" for Røde Kors sin tilstedeværelse og deres aktivitet, fremfor å ha en "vitnefunksjon" som bygger opp under det kildene forteller (Sontag, 2004: 33).

Bildeteksten er styrende for hvordan bilder leses, og Barthes (1964: 24) hevder at når et bilde kombineres med tekst "gir bildet straks fra seg et første budskap, der substansen er lingvistisk". Med dette mener Barthes (ibid) at "budskapet bæres frem" av teksten som enten inngår i bildet, eller som har en supplerende funksjon som bildetekst. Barthes' (1964: 22) teori om bildets retorikk er både anerkjent og relevant for tolkning av bilders budskap, og teksten betydning for tolkningen av bilder. I analyseartikkelen er det et stort bilde som strekker seg over en dobbeltside. Bildets budskap er ikke selvforklarende, men bildeteksten forklarer at det man ser er syriske flyktninger som har registrert seg hos Jordan Røde Halvmåne for å få månedlige rasjoner med mat. Bildetekstens tittel er "Nytt håp", og det blir antydning at registreringen hos Jordan Røde Halvmåne gir disse menneskene nytt håp. Dette er imidlertid ikke omtalt i brødteksten og ettersom bildeteksten ikke har noen talestrek eller anførselstegn er det ikke et sitat. Røde Kors utøver dermed definisjonsmakt, ved å definere hendelsen på bildet som noe som gir disse menneskene nytt håp. I en situasjon hvor de har forlatt hjemmene sine, og ektefellene sitter fengslet i Syria er det imidlertid svært usikkert om hjelpen hos Røde Halvmåne er nok til å gi disse menneskene nytt håp.

At hjelpen fra Røde Halvmåne gir flyktningene nytt håp fremstår som noe som tas for gitt. Dette underbygges også av tekstens ordbruk, ved at artikkelforfatteren skriver at det er "kjærkomment for mange at Emiratene Røde Halvmåne i samarbeid med emiratiske myndigheter har etablert et feltsykehus i Al Mafrq". Ved å hevde at Røde Kors og Røde Halvmåne sitt arbeid gir "nytt håp" og er "kjærkomment" presupponeres det at Røde Kors og Røde Halvmåne sitt arbeid hjelper flyktninger å holde håpet opp i den vanskelige situasjonen de befinner seg i. Ettersom dette fremlegges som noe det er en stilltiende enighet om, er dette tekstens doxa.

7.2.3 Hungersnød i deler (av) Somalia: Umiddelbar handling kan redde barneliv

Artikkelen "Hungersnød i deler (av) Somalia: Umiddelbar handling kan redde barneliv"⁶ er skrevet av Ståle Wig, og ble publisert på Røde Kors sin nettside i juli 2011 (se vedlegg 4). Artikkelenes åpenbare funksjon er en appell til den norske stat og andre økonomiske bidragsytere om å handle raskt for å redde befolkningen som i deler av Somalia står i fare for å dø som følge av hungersnød. Artikkelen har en informativ tone, og redegjør for den desperate situasjonen somaliske barn befinner seg i som følge av hungersnøden.

Stedfortredermakt

Utøvelsen av stedfortredermakt er svært fremtredende i denne artikkelen. Det er kun én kilde, og det er presidenten i Røde Kors Norge, Sven Mollekleiv. Som eneste kilde uttaler Mollekleiv seg på vegne av hele den sultrammede befolkningen i Somalia. Størrelsen på gruppen Mollekleiv representerer fremheves ved at han uttaler at "umiddelbar handling kan redde titusener av barn fra hungersnøden" og "samtidig er titusener av andre barn i akutt livsfare". Dette er et særdeles upresist anslag over størrelsen på gruppen Mollekleiv taler på vegne av, men anslaget har likevel en viktig funksjon ettersom stedfortredermakten øker ved at det fremkommer at Mollekleiv og Røde Kors representerer en svært stor gruppe (Tvedt, 2009: 29). Denne makten blir ytterligere forsterket ved at disse barna ikke selv kan kommunisere med verdenssamfunnet hvordan de opplever nøden som rammer dem, ettersom de hardest rammede områdene i all hovedsak er avskåret fra omverden (ibid).

Videre utøver Mollekleiv stedfortredermakt ved å være både artikkelens hovedkilde og sekundærkilde. Ettersom Mollekleiv ikke selv er tilstede i Somalia er hans beretning basert på andres førstehåndsinformasjon om tilstandene i katastrofeområdet. Ved at Mollekleiv ikke er i direkte kontakt med gruppen han taler på vegne av har disse liten mulighet til å protestere mot fremstillingen av seg selv, og fremstillingen Røde Kors skaper av sin egen innsats for å lindre nøden de opplever. Informasjonen Mollekleiv videreformidler er viktig for at sultkatastrofen skal tiltrekke seg sårt tiltrengte økonomiske og humanitære bidrag. Det er for øvrig vanskelig å utføre kildekritikk på den informasjonen Mollekleiv fremlegger, ettersom Mollekleivs stedfortredermakt gir Røde Kors makten til å forme "vår" forståelse av denne katastrofen. En uheldig konsekvens av dette kan potensielt være at Røde Kors setter så stort fokus på kriserammede områder de selv er tilstede i, at andre kriser og områder kan bli

⁶ I denne tittelen er det en skrivefeil, og ordet "av" er utelatt. Det er dermed skrevet inn, men i parenteser slik at det ikke skal fremstå som om det er en skrivefeil her i oppgaven.

underrepresentert. Dette kan igjen forsterke tendensen til humanitært tunnelsyn, hvor humanitære kriser blir underrepresentert rett og slett fordi det finnes en lignende, nyere eller større krise et annet sted. Tendenser til dette ble avdekket i den kvantitative analysen, ettersom Røde Kors hadde svært stort fokus på Somalia i omtalen av denne katastrofen som berører mennesker på hele Afrikas horn.

Identitetsmakt

I denne artikkelen utøves identitetsmakt ved å kategorisere barn som "de mest betydningsfulle andre" samtidig som hele den sultrammede befolkningen inngår i artikkelens omtale av de som fremstår som "de ikke fullt så betydningsfulle andre". Dette gjøres ved at artikkelens tittel og ingress kun omtaler hvilken trussel hungersnøden er for barn i Somalia. Senere i artikkelen omtales forøvrig de sultrammede som "mennesker", og dermed inngår hele den sultrammede befolkning i Røde Kors sin inndeling av "de ikke fullt så betydningsfulle andre". Artikkelens tittel legger klare føringer for hvilken gruppe som er i hovedfokus, ved at det hevdes at "umiddelbar handling kan redde barneliv". Tittelen presupponerer dermed at det er barn som er mest sårbare i denne situasjonen, og at det i første omgang er barn som trenger umiddelbar handling. Det store fokuset på barns lidelser gjør at disse inngår i Herman og Chomsky (1988: 37-39) sin betegnelse av verdige ofre. Dette gjøres ved at barna som lider fremstilles med navn og bilde, slik at leseren får sympati med dem. Dette personfokuset skaper en nærhet som gjør deres lidelse mer virkelig for leseren.

Røde Kors uøver på denne måten makt, ved å avgjøre hvem som fortjener og behøver "vår" hjelp. I artikkelen skapes det også et tydelig og kollektivt "Røde Kors-vi". Dette gjøres av Mollekleiv som uttaler at "med vårt nettverk og vår unike tilstedeværelse i Somalia kan vi nå ut til enda flere barn med mer hjelp". I likhet med Havnelid i artikkel 1 (se vedlegg 2) er ikke Mollekleiv selv til stede i det kriserammede området, men inkluderer seg selv og Røde Kors Norge i det "vi-et" som bistår med humanitær nødhjelp i Somalia. Artikkelen fremstår som et eksempel på skrivebordsjournalistikk, ettersom hverken artikkelens forfatter eller kilde ser ut til å være til stede i Somalia (Eide og Simonsen, 2009: 10). Antagelsen om skrivebordsjournalistikk bekreftes av bildebruken, ettersom artikkelen inneholder to bilder som begge er tatt av representanter for Den internasjonale Røde Kors Komitéen, og ikke av representanter for Røde Kors Norge. Bruken av et kollektivt "Røde kors-vi" er trolig et resultat av at det i artikkelen fremkommer at Røde Kors Norge bistår den kriserammede

befolkningen med økonomisk støtte og har sendt forsyninger til helsestasjoner i Somalia, i tillegg til at de i samarbeid med kenyanske Røde Kors bistår med sanitær- og matprosjekter.

Moralsk makt

Moralsk makt utøves gjennom artikkelens tittel: "Hungersnød i deler (av) Somalia: Umiddelbar handling kan redde barneliv" (se vedlegg 4). Tittelen oppfordrer til umiddelbar handling, og presupponerer at det kun er et spørsmål om vilje til å handle for å redde livene til de som er rammet av hungersnød. Hvem som skal gjennomføre denne handlingen forblir imidlertid uklart gjennom første del av artikkelen. I artikkelens andre del legges det frem informasjon om at verdenssamfunnet ikke har bidratt med tilstrekkelig støtte til Det Internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåne-forbundets humanitære bistandsarbeid. Dermed er handlingen Røde Kors etterlyser i realiteten ikke faktisk handling, men finansiering av humanitært bistandsarbeid så Forbundet selv kan handle for å "redde barneliv". Moralsk makt utøves også ved å sette egen moral i sentrum for diskursen. Ved å antyde at det kun er vilje til å handle som kreves for å redde livene til de sultrammede henvender Røde Kors seg til leserens moral, og "vårt" moralske ansvar for å ønske å hjelpe de sultrammede. Artikkelen setter fokus på den kollektive og moralsk riktige responsen til nød, nemlig global medfølelse (Höijer, 2004: 513). Det er dermed "vår" moral og "vår" globale medfølelse som settes i sentrum for denne diskursen. Dette gjøres for å øke artikkelens pathos og evne til å bevege leseren (Roksvold, 2007: 32). Ved å sette humanitær nødhjelp inn i en moralsk diskurs unnlates det blant annet å belyse problemer med å komme frem med humanitær bistand på grunn av voldelige konflikter i det sørlige Somalia. I artikkelen er det dermed en moralsk diskurs, som igjen trekker på en pliktdiskurs for å øke leserens moralske pliktfølelse overfor de sultrammede.

Meningsinnhold og sannhetsproduksjon

Artikkelens tittel er supplert med et bilde av en jente i fillete klær som har lillebroren sin på armen (se vedlegg 4). Bak henne står en annen av hennes småsøsken, og i bakgrunnen kan man se et svært primitivt telt laget av en presenning. Bildet gir klare indikasjoner om at de befinner seg i en flyktningleir. Bildeteksten begynner med en form for tittel hvor det står "Tungt ansvar", etterfulgt av en forklaring om at denne jenta befinner seg i en leir for internt fordrevne, og har ansvaret for sine småsøsken. Videre forteller bildeteksten at ett av tre barn står i fare for å sulte i hjel i de hardest rammede områdene. Bildet og bildeteksten oppleves som selvmotsigende ettersom det hevdes at barn er mest utsatt for å dø av sult, samtidig som

det fremstår som om disse barnas foreldre allerede er døde som følge av hungersnøden. Det er mulig foreldrene er døde eller fraværende av andre årsaker, men ettersom dette ikke stadfestes fremstår disse barna som de eneste gjenlevende familiemedlemmene i denne katastrofen. Både artikkelens tittel og bildet setter fokus på barns lidelser som følge av sultkatastrofen i regionen. Dette gjøres nok både fordi barn er den mest sårbare gruppen i denne hungersnøden, men trolig også for å øke artikkelens pathos, for å både bevege og engasjere leseren (Roksvold, 2007: 32). Bildebruken og tittelen setter sultkatastrofen inn i en kontekst. Dette gjøres ved at barn settes i sentrum for diskursen, og dette er dermed med på å skape tekstens situasjonskontekst, som inngår i den diskursive praksisen (Svennevig, 2009: 147; Fairclough; 2008: 127).

Artikkelen er basert på et ikke-uttalt premiss om at vilje til å handle er det som skal til for å redde livene til barna som er rammet av hungersnød i Somalia. At barn er mest utsatt for sultkatastrofen, og at umiddelbar handling kan redde livene deres er dermed tekstens doxa. Ved å ta utgangspunkt i at det er en stilltiende enighet om dette faller fokuset vekk fra andre grupper som er rammet av hungersnød. Barn er helt åpenbart sårbare ofre for hungersnøden, ettersom de små kroppene deres har få reserver å tære på når de ikke har tilgang på mat. Men dette er ikke ensbetydende med at hungersnøden ikke rammer andre aldersgrupper. Syke, eldre og gravide er også svært sårbare i denne situasjonen. Tekstens doxa, det som ikke uttales eksplisitt i teksten, har stor påvirkning på det virkelighetsbildet som skapes i teksten. Artikkelens fokus på at barn i Somalia står i fare for å dø som følge av hungersnød skaper et virkelighetsbilde der nøden sultkatastrofen forårsaker for mennesker tilhørende andre grupper, eller i andre områder på Afrikas horn ikke fremstår som like akutt.

7.2.4 Gir ikke opp underernærte

Artikkelen "Gir ikke opp underernærte" er skrevet av daværende mediesjef i Røde Kors Norge, Jon Martin Larsen, og artikkelen ble publisert i *Røde Kors Magasinet* nr. 4, 2011 (se vedlegg 5). Artikkelen omhandler helsehjelpen Røde Halvmåne gir til ofrene for sultkatastrofen i Somalia, og i likhet med den forrige artikkelen er det også her hovedfokus på underernærte barn.

Stedfortredermakt

I denne artikkelen er utøvelsen av stedfortredermakt langt mindre enn i den foregående artikkelen om nøden i Somalia. Det er tre kilder i artikkelen, en lokal mottager av Røde Kors

sin humanitære bistand, en lokal helsearbeider og presidenten i Røde Kors, Sven Mollekleiv. Artikkelen innledes med at den lokale mottageren av bistand forteller om sine opplevelser som mor til et barn som har vært svært underernært, og som nå er på bedringens vei takket være hjelp på Somalia Røde Halvmånes helseklinikk. Dette følges opp med en uttalelse fra helsekoordinatoren ved klinikken, som forteller at tilstanden i området er bekymringsverdig, og at klinikken mottar både flyktninger og lokale som lider av underernæring. Mollekleiv redegjør så for arbeidet Røde Kors og Røde Halvmåne gjør for å lindre nøden til de sultrammede i Somalia. Det er Mollekleiv som er artikkelens hovedkilde, ettersom hans uttalelser gis mest plass. Mollekleiv utøver stedfortredermakt, ved at han redegjør for situasjonen de to andre kildene befinner seg i, og supplerer med informasjon som bekrefter det de forteller om sine opplevelser i Somalia. Denne makten er forankret i Mollekleiv sin rolle som elitekilde hvor han "låner en autoritet" fra organisasjonen han representerer, og rollen som "autorisert kilde" hvor han fremstår som ekspert på sult i Somalia (Allern, 2006: 158-159). I denne artikkelen, som ble publisert i siste kvartal i 2011, fremkommer det imidlertid at Mollekleiv ikke er i Somalia på dette tidspunktet, men at han var der i august samme år.

Artikkelen har i likhet med Artikkel 2, som også ble publisert i *Røde Kors Magasinet*, flere sjangertrekk som knytter den til reportasjesjangeren (se vedlegg 3 og 5). Beskrivelsene av den aktuelle helseklinikken vitner om at Larsen selv har reist til Somalia for å skrive denne artikkelen, og historien om én dames opplevelse av underernæring brukes for å illustrere situasjonen i Somalia. Artikkelen har et sterkt personfokus, og den inneholder en rekke skildringer. Som artikkelforfatter har Larsen en tydelig tilstedeværelse i teksten, og dette bygger opp under artikkelens reportasjepreg (Steensen (2009: 92)). Videre er artikkelens bilder tatt av Røde Kors Norges fotograf, Olav A. Saltbones, og bildene kan dermed knyttes direkte til omgivelsene som beskrives i teksten. Ved at både artikkelforfatteren og fotografen har vært i direkte kontakt med menneskene de portretterer i artikkelen utøver Røde Kors liten grad av stedfortredermakt. Menneskene de representerer har selv innflytelse på hvordan de blir fremstilt, og gjennom å komme til orde som kilder får de representere seg selv fremfor å bli representert av Røde Kors.

Identitetsmakt

I likhet med Artikkel 3, som også omhandler sult i Somalia, er det i denne artikkelen barn som fremstilles som "de betydningsfulle andre" og den øvrige befolkningen som er rammet av sult

fremstår som "de ikke fullt så betydningsfulle andre" (se vedlegg 4 og 5). Dette er for øvrig en tendens i at øvrige materialet også, ettersom flertallet av artiklene som omhandler sult har barn, og til en viss grad kvinner, som sitt hovedfokus. I denne artikkelen er det fokus på barn som lider, og arbeidet Røde Kors gjør for å lindre deres lidelse. Fokuset på disse barna og beskrivelsen av deres situasjon gjør at de fremstår som de "verdige ofrene" i denne sultkatastrofen (Herman og Chomsky, 1988: 37). Videre utøves identitetsmakten ved at det etableres et kollektivt "Røde Kors-vi", samtidig som Mollekleiv i denne artikkelen også uttaler seg på egne vegne. Det kollektive "vi-et" kommer til uttrykk når Mollekleiv uttaler at "De siste månedene har vi blant annet nådd ut med mat til over en million mennesker i de hardest rammede områdene i sør, hvor Røde Kors- og Røde Halvmåne-bevegelsen har en helt unik tilgang". I denne setningen kommer det frem at Mollekleiv sin bruk av "vi" henviser til Røde Kors- og Røde Halvmåne-bevegelsen. Videre uttaler Mollekleiv seg på vegne av egen person når han sier at "Jeg fikk bekreftet at matutdelingen og hjelpearbeidet er godt i gang". Dette utsagnet bekrefter for øvrig også at Mollekleiv ikke selv har vært til stedet i det humanitære rommet i Somalia, men har fått bistandsarbeidet bekreftet av noen som faktisk er der. Videre er ikke Mollekleiv konsekvent i hvem som inkluderes i bruken av begrepet "vi", ettersom "vi" også brukes som betegnelse på Røde Kors Norge. I omtalen av det humanitære arbeidet og den økonomiske bistanden Røde Kors Norge har bidratt med brukes også betegnelsen "vi". I artikkelens siste setning sier Mollekleiv at "dette kommer vi til å se mer av", og i denne setningen inkluderer Mollekleiv leseren i dette "vi-et", og han skaper dermed et felleskap med leseren. Den varierte bruken av begrepet "vi" gjør at utøvelsen av stedfortredermakt blir begrenset, og skillet mellom "oss" og "de" virker dermed ikke distanserende. I tråd med Tvedt (2009: 29) sin påstand om at å trekke skille mellom oss og dem er en naturlig prosess, fremstår det her som en naturlig inndeling mellom "de" som er underernærte og rammet av sult, og "vi" som ønsker å hjelpe. Denne inndelingen virker ikke distanserende ettersom den også åpner opp for en gråsoner i skjæringspunktet mellom mottagere av hjelp, og hjelpere. I denne gråsonen omtales den lokale helsearbeideren som med støtte fra Den internasjonale Røde Kors og Røde Halvmåne Komitéen kan arbeide for å lindre lidelsene til mennesker i sitt lokalmiljø.

Moralsk makt

I denne artikkelen utøves den moralske makten på en måte som er svært tilgjengelig for leseren (se vedlegg 5). Det er liten tvil om at Røde Kors fremlegger at "utelukkende moralske handlinger er gjennomførbare" (Tvedt, 2009: 31). I tittelen "Gir ikke opp underernærte"

uttrykker Røde Kors at de gjør det de kan for å redde livene til kritisk underernærte barn, og de opparbeider seg dermed mye moralsk makt. Røde Kors kommunisere på denne måten implisitt at de har klippet på arbeidet de utfører, og at det redder liv. Ved å fokusere på at Røde Kors sitt humanitære arbeid nytter, settes sult og nød inn i en håpefull diskurs. Denne håpefulle diskursen blir fremtredende gjennom ordbruken i artikkelen. Artikkelens tittel "Gir ikke opp underernærte" presupponerer at Røde Kors ikke gir opp dette arbeidet fordi det er håp for de underernærte. Dette stadfestes mer eksplisitt i artikkelens ingress der det står at etter to måneders kamp for å redde livet til den underernærte jenta, Nashad, "øyner legene nå håp". Den håpefulle diskursen forsterkes av at jentas mor uttaler "jeg har vært så redd" og dermed antydes det at det ikke lenger er grunn til å engste seg. Videre bygger Larsens skildringer opp under den håpefulle diskursen, og når moren uttaler "Jeg håper hun kan ta til seg enda mere mat", legger Larsen til "sier moren håpefullt". Også Mollekleiv sin uttalelse om situasjonen i Somalia plasseres innenfor en håpefull diskurs når Larsen skriver at "også han øyner håp". Videre er bildeteksten gitt tittelen "Øyner håp" og dette uttrykket brukes også i ingressen. Gjentatt bruk av uttrykket "øyner håp" legger føringer for et lite og forsiktig håp for bedring av situasjonen i regionen. Det antyder at en bedring av situasjonen er innen rekkevidde, men at det fortsatt er en lang vei å gå. I artikkelen står det at "Hittil har over 30 millioner kroner blitt samlet inn til tørke- og sultrammede på Afrikas horn". Denne setningen presupponerer at innsamlingen fortsatt pågår, og at det fremdeles er behov for økonomiske bidrag. Artikkelen kommuniserer dermed til leseren at humanitær bistand nytter, og med "din" hjelp kan "vi" redde liv. Dette kommuniseres implisitt, men effektivt ved å sette krisen i Somalia inn i en fremtidsrettet og håpefull diskurs.

Meningsinnhold og sannhetsproduksjon

Konteksten er med på å forme artikkelens budskap. Denne artikkelen inngår i en rekke av tekster, og disse skaper den tekstuelle konteksten (Svennevig, 2009: 146). Alle artiklene i den samme utgaven av *Røde Kors Magasinet*, alle artikler publisert av Røde Kors for øvrig og alle andre artikler som omhandler sult danner artikkelens overordnede tekstuelle kontekst. Artikkelen settes inn i en mer konkret kontekst ved at det øverst på siden står skrevet "Aktuelt: Tilgang til mat og vann". Artikkelen inngår i en rekke av artikler om sult på Afrikas horn, som alle er merket med denne tittelen. På et mer detaljert nivå er det artiklene som er merket "Aktuelt: Tilgang til mat og vann" som danner den konkrete tekstuelle konteksten. Denne konteksten skaper forventninger til teksten hos leseren, og gir indikasjoner om tekstens innhold. Denne rekken av artikler i *Røde Kors Magasinet* er gitt en forside der det er bilde av

hånden til en liten gutt som holder på en ernæringskjeks som deles ut av Røde Kors. I bakgrunnen på bildet kan man se armen til et voksent menneske, og bildet har påskriften "Den desperate kampen for mat og vann" (se vedlegg 5). Dette bildet fungerer som en forside for artikkelen, og er spesifikt for denne artikkelen. Forsiden inngår dermed i artikkelens situasjonskontekst, ettersom denne konteksten er artikkelens fysiske omgivelser og mediet den publiseres i (Svennevig, 2009: 147). Dette legger føringen for artikkelens budskap, og appellerer til leserens samvittighet allerede før artikkelen er lest. På denne måten settes temaet sult inn i en moralsk diskurs, der det understrekes at det er håp for disse menneskene hvis bare "vi" bidrar. Den moralske diskursen er fremtredende i tittelen, "Gir ikke opp underernærte" der det fremgår at Røde Kors tar sitt moralske ansvar ved å gjøre det de kan for å redde sultrammede i Somalia.

I artikkelen er det en stilltiende enighet om at humanitær bistand nytter, og at det redder liv. Dette er noe det ikke settes spørsmålsteget ved i teksten, og det er nettopp dette som er artikkelens doxa (Hågvær, 2007: 20). Artikkelen er basert på premisset om at Røde Kors sitt arbeid redder liv, og dette har innvirkning på fremstillingen av både sultkatastrofen og Røde Kors sitt arbeid for å bistå de rammede. Livssituasjonen til damen som portretteres i denne artikkelen er trolig langt mindre dramatisk enn situasjonen for de som er hardest rammet av sult, men i denne artikkelen fremstilles hun og hennes sønn som representative for de sultrammede i Somalia. Bildebruken er også med på å sette katastrofen inn i en håpefull diskurs, og dette forsterker artikkelens doxa. Bildene fremhever situasjonen til de som får både helsehjelp og mat gjennom nødhjelpsrasjoner. Dette doxaet er styrende for artikkelens fokus, og tar fokuset vekk på de som ikke får humanitær bistand fra Røde Kors, eller de som ikke får hjelp i tide.

8. Analyse materialet og Fairclough sin modell

Den kvalitative analysen baserer seg på Fairclough (2008: 127) sin tredimensjonale modell for kritisk diskursanalyse, og formålet med bruk av denne modellen er å sette de tre ulike nivåene i sammenheng med hverandre. Den språklige analysen, som inngår i det innerste nivået av modellen var hovedfokuset i det foregående kapittelet. Artiklenes diskursive- og sosiokulturelle praksis, altså de to utenforliggende nivåene i modellen, ble diskutert i metodekapittelet. I dette kapittelet vil funnene fra den kritiske diskursanalysen oppsummeres, og dette gjøres ved at sammenhengen og påvirkningen mellom modellens tre nivåer påvises og diskuteres.

Tekst

I modellens innerste nivå analyseres språkbruken uavhengig av konteksten den inngår i. Jørgensen og Phillips (2001: 80-81) hevder at formålet med denne delen av analysen er å avdekke hvordan makt og ideologi manifesteres gjennom språkbruken. Med utgangspunkt i Tvedt (2005: 28-31) sine ulike former for makt fant analysen at ordbruken er sentral i utøvelsen av disse makt-typene. Stedfortredermakt var svært fremtredende i de utvalgte Røde Kors artiklene. Gjennom utøvelsen av denne formen for makt manifesterer Røde Kors seg som talerør for mennesker i nød, og dermed også som deres representant i verden. Bruken av mengdeord, beskrivelser av omgivelsene og betegnelsene av kildene er sentrale faktorer for utøvelsen av Røde Kors sin stedfortredermakt. Gjennom sine beskrivelser definerer Røde Kors fremstillingen av mennesker i nød og situasjonen de befinner seg i. Ved å utøve stedfortredermakt fremstår Røde Kors både som de lidende sin stemme og representant i verden, samtidig som de i katastrofeområder utøver stedfortredermakt ved å opptre som verdenssamfunnets representant i området. Identitetsmakten blir ganske enkelt utøvd gjennom bruken av ordene "vi" og "de". Disse små ordene har stor betydning i teksten, ettersom de etablerer skillet mellom hvem som er en del av "oss" og hvem som er de "betydningsfulle andre". Analysen avdekket at representanter fra Røde Kors har en tendens til å etablere et "kollektivt Røde Kors-vi" for å inkludere seg selv og Røde Kors Norge i det eksterne "Røde Kors- og Røde Halvmåne-vi'et" som er tilstede i det humanitære rom. Omtalen av "de andre" er sentral i å forme ideologien og makten Røde Kors kommuniserer. I analysen ble det funnet en tendens til å fremstille "de andre" som uskyldige, men også passive ofre for nød. Gjennom denne utøvelsen av identitetsmakt, og fremstillingen av ofre for nød som passive, kommuniseres det implisitt at disse ofrene behøver, og ønsker at Røde Kors skal både handle

og kommunisere på deres vegne. Videre ble språket brukt til å etablere Røde Kors sin moralske makt gjennom formuleringen av setninger som fungerer som oppfordringer og appeller. Gjennom disse appellene fremstiller Røde Kors sine handlinger som utelukkende moralske, og fremsetter appellens moralske fokus som fokuset for den overordnede diskursen artiklene inngår i. Gjennom bruk av språket uttrykker også Røde Kors en ideologi der deres handlinger fremstår som ufeilbare og utelukkende moralske. Dette gjøres ved å fokusere på det moralske ansvaret Røde Kors tar når de utfører humanitært bistandsarbeid. Denne makten og ideologien kommer til uttrykk gjennom artikler som kun fokuserer på arbeidet Røde Kors utfører eller ønsker å utføre, og unnlater å fokusere på områder der det ytes for lite bistand eller hvor bistanden ikke har vært vellykket. Dette er et funn som stemmer overens med Østerud (2006: 313) sin kritikk av norsk bistand, ettersom han hevder at aktører innenfor bistandsfeltet benytter en engasjementspolitisk retorikk "der dilemmaer og utilsiktede bivirkninger forsvinner".

Diskursiv praksis

Språkbruken i artiklene er med på å danne den tekstuelle konteksten analyse materialet inngår i. I den tekstuelle konteksten inngår de "ytringer som går forut for den aktuelle ytringen, eller de tidligere tekstene i en kjede av tekster" (Svennevig, 2009: 146). De tidligere tekstene, som i dette tilfellet er andre artikler publisert av Røde Kors, setter begrensninger for den aktuelle teksten og former både konteksten og den diskursive situasjonen (Hågvar, 2007: 31). I analysen ble det funnet at artiklenes diskursive praksis i form av publiseringsplattform påvirket artiklenes tekstuelle kontekst, ettersom publiseringsplattformen satt begrensninger for bruken av sjanger. De to artiklene som var publisert i *Røde Kors Magasinet* hadde språkbruk i tråd med reportasjesjangeren. Dette påvirket igjen diskursene i artiklene, ettersom disse artiklene satt nød inn i en form for nærhetsdiskurs, som ble fremtredende gjennom artiklenes personfokus. Artiklene som ble publisert på nettsiden hadde en mer formell språkbruk og befant seg sjangermessig i grenselandet mellom nyhetsartikkel og pressemelding. I disse artiklene var den humanitære diskursen fremtredende, med fokus på nød og håpløshet.

Tendensen til at artikler produsert på nettsiden har en annen sjanger, og dermed en annen språkbruk enn artikler produsert i *Røde Kors Magasinet* viser at produksjonsvilkår og publiseringsplattform påvirker språkbruken, og at modellens innerste nivå, teksten, er knyttet sammen med og påvirket av det utenforliggende nivået, nemlig den diskursive praksisen.

Videre er identitetsmakten som uttrykkes gjennom språkbruken påvirket av at teksten distribueres av Røde Kors. Den moralske makten er påvirket av Røde Kors sitt mandat som humanitær aktør, og dette har innvirkning på skaperens og leserens forventninger til teksten. Utøvelsen av stedfortredermakt, gjennom bruk av språket er påvirket av Røde Kors sin rolle som sentral aktør innenfor norsk utviklingspolitikk. Dette setter rammene for produksjonen og konsumpsjonen av Røde Kors sitt informasjonsmateriale. Modellens to innerste nivåer har dermed et gjensidig påvirkningsforhold.

Sosiokulturell praksis

Alle artiklene i analysen inngår i en felles sosiokulturell praksis, som påvirker og påvirkes av perspektivet og ideologien som fremmes i artiklene. "Det sørpolitiske system" som Røde Kors er en del av er den overordnede sosiokulturelle praksisen artiklene inngår i (Tvedt, 2005: 58). Dette systemet, bestående av utviklingshjelp og utviklingspolitikk, påvirker rammene artiklene både skrives og leses innenfor (ibid). I den sosiokulturelle praksisen inngår samfunnets kulturelt betingende normer og strukturer, og disse påvirker tekstene, språkbruken og meningsinnholdet (Jørgensen og Phillip, 2011: 80-81). Et eksempel på dette er at alle Røde Kors sine tekster inngår i et kulturelt og politisk system der det er en stilltiende enighet om at Norge er en humanitær stormakt med et ansvar om å bidra til å lindre humanitær nød. Artiklene virker på denne måten forsterkende for den felles, norske identiteten som humanitær stormakt, og dette kan knyttes til Røde Kors og Norge sin rolle innenfor godhetsregimet. Dette er ikke eksplisitt uttalt i tekstene, men artiklene appellerer implisitt til Norges kollektive samvittighet og ansvar for å bistå når katastrofer rammer. Røde Kors sitt fokus i informasjonsarbeidet er dermed styrende for hvilke lidelser som blir allmenn kjent, og hvilke sårbare grupper som oppnår global medfølelse fra befolkningen (Höijer, 2004: 513).

For de to artiklene som omhandler krigen i Syria inngår den internasjonale debatten om en eventuell humanitær intervensjon i den sosiokulturelle praksisen artiklene er produsert innenfor. Dette skyldes at Norge er medlem i NATO og FN, og deltagelse i slike intervensjoner er del av det norske samfunnets kulturelle struktur. Verdenssamfunnets beslutning om å ikke gjennomføre en humanitær intervensjon i Syria omtales ikke direkte av Røde Kors, og dette skyldes trolig deres mandat om å være en nøytral organisasjon. Denne debatten setter forøvrig rammer for tekstenes produksjon og konsumpsjon, ettersom kunnskap om dette trolig ligger til grunn for både skaperens og leserens forståelse av teksten.

Artiklene om hungersnøden i Somalia fungerer i stor grad som appeller om økonomiske bidrag, og dette inngår i den sosiokulturelle praksisen ettersom offentlig bidrag til humanitære organisasjoner er et sentralt trekk ved Norges politiske og kulturelle struktur. Disse artiklene fokuserer på Røde Kors sitt moralske ansvar for å bistå mennesker i nød, og gjennom ordbruk konstrueres en moralsk diskurs, som appellerer til leserens givervilje og pliktfølelse. Ordbruk, produksjonsvilkår og kulturell kontekst har et gjensidig påvirkningsforhold, som til sammen gjør en tekst meningsbærende. Dette illustrer at artiklenes budskap og ideologi kan avdekkes ved bruk av Fairclough (2008: 127) sin tredimensjonale analysemodell, og at de tre elementene har en gjensidig påvirkning på hverandre. Tekstene Røde Kors produserer er påvirket av det humanitære landskapet de er produsert innenfor, samtidig som disse tekstene også er med på å forme dette landskapet. Dette skjer ved at tekstene leses i lys av den konteksten de produseres og distribueres innenfor, samtidig som tekstene er sannhetsproduserende og dermed påvirker og former denne konteksten.

9. Oppsummering og avslutning

I dette avsluttende kapittelet vil oppgavens hovedfunn oppsummeres. Deretter vil problemstillingen og forskningsspørsmålene besvares, før konklusjonen presenteres. Oppgaven avsluttes med en kort refleksjon rundt gjennomføringen av dette prosjektet.

Analysen av de fem mest omtalte temaene i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid avdekket at frivillig arbeid, økonomi og fritid/friluftsliv var blant de mest omtalte temaene. Dette gir indikasjoner om at informasjonsmaterialet har flere formål, utover samfunnsoppdraget om å informere offentligheten om tilfeller av internasjonale kriser og nødssituasjoner. Dette funnet samsvarer med Røde Kors sin intensjon med informasjonsmateriale, ettersom Arnslett (intervju, se vedlegg 1) hevder at

Formålet med alt vi produserer er å informere om våre aktiviteter og hendelser hvor Røde Kors bidrar operasjonelt. I tillegg er det viktig for oss å få ut informasjon om tilbudene våre slik at de som trenger oss i hverdagen sin vet om hva vi kan bidra med. I tillegg har vi en oppgave som organisasjon å sette søkelyset på humanitære situasjoner både i Norge og utlandet hvor vi mener noe bør gjøres.

Nord-Europa og Norge er mest omtalt, og representert i god over halvparten av artiklene som ble produsert i perioden 2011 til 2012. Dette er et funn som vitner om at Røde Kors sin prioritering og produksjon av nyhetssaker i stor grad følger nyhetskriteriene listet av Galtung og Ruge (1965: 65-71). Saker tilknyttet egen elitenasjon, og som har kulturell tilknytning til leseren var mest utbredt i informasjonsmaterialet. Nyhetskriteriene var også gjeldene i det nest mest omtalte temaet, ekstremvær og naturkatastrofer. Dette temaet var hovedsakelig omtalt i Japan og Norge, og på Haiti. Både på Haiti og i Japan var kraftig jordskjelv hovedårsaken til en enorm naturkatastrofe som resulterte i en stor humanitær krise. Disse to hendelsene oppfyller dermed flere nyhetskriterier ved å være utvetydige og enkle å formidle, voldsomme og med svært negative konsekvenser (Galtung og Ruge, 1965: 65-71). Ekstremværet i Norge skyldes store nedbørsmengder, og disse sakene omhandlet i all hovedsak mennesker som var berørt av flom. Disse sakene var hverken særlig voldsomme eller svært negative, men de har en kulturell tilknytning ved at de forekommer i Norge, og hendelsene knyttes til konkrete personer som leseren kan kjenne seg igjen i (ibid). Analysen avdekket dermed at deknningen av en hendelse skjer på bakgrunn av ulike nyhetskriterier, avhengig av hvor den oppstår. Ved å sette fokus på ulike temaer i ulike områder skaper Røde Kors et verdensbilde. Verdensbildet som fremkommer når informasjonsarbeidet ses under ett er at negative hendelser trekkes frem i områder utenfor Nord-Europa, mens positive og mer

hverdagslige hendelser i større grad trekkes frem i omtalen av Nord-Europa. 48 av 48 artikler om fritid og friluftsliv er fra Nord-Europa, 19 av 21 artikler om sult er fra Afrika, 25 av 51 artikler om krig er fra Vest-Asia, henholdsvis 12 og 13 av 55 artikler om naturkatastrofer er fra Karibia og Øst-Asia. På denne måten tegnes et verdensbilde ved at visse typer hendelser kobles til enkelte områder.

9.1 Problemstilling

Hvilke former for nød vektlegges i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid, og hvordan fremstilles den?

Analysen avdekket at det er krig og naturkatastrofer som prioriteres høyest når Røde Kors skriver om akutte hendelser, men temaene humanitær bistand, sykdom/helse og sult var også mye omtalt. Analysen avdekket for øvrig at å bruke artiklenes tema som indikasjon på hvilke humanitære katastrofer som var mest omtalt var misvisende. Til tross for at naturkatastrofer/ekstremvær og sykdom/helse er blant de mest omtalte temaene er disse artiklene ofte ikke knyttet opp mot en enkeltstående humanitær krise eller konkret hendelse. Den kvantitative analysen konkluderte med at borgerkrigen i Syria og hungersnøden på Afrikas horn var de mest omtalte humanitære krisene i tidsrommet 2011 og 2012. Dette fokuset har en sannhetsproduserende funksjon ved at det fremstår som om nøden er størst i nettopp disse to områdene. Det er også dette som blir første ledd i besvarelsen på problemstillingen. Krig og hungersnød er de to formene for akutt humanitær nød som vektlegges i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid.

Funn fra den kritiske diskursanalysen kan brukes for å besvare problemstillingens andre delspørsmål, om hvordan nød fremstilles. Denne analysen avdekket at Røde Kors fremstiller nød ulikt, avhengig av artikkelens publiseringskanal. Artiklene fra Røde Kors sin internettside hadde en tendens til å fokusere på håpløsheten som rår som følge av nød, og det desperate behovet for hjelp. I disse artiklene ble historier om humanitær nød brukt som bakteppe for appeller til økt engasjement og økonomisk støtte til arbeid i kriserammede områder. I artiklene fra *Røde Kors Magasinet* fokuseres det i større grad på humanitær bistand som allerede har lindret nød, og nød fremstilles dermed som noe man kan få bukt med. Samlet sett presenterer Røde Kors to ulike verdensbilder, der det i de to nettartiklene fremstilles som om det er store udekkede behov for bistand, og at mange mennesker lever under uverdige og umenneskelige forhold. I de to artiklene fra magasinet fremmes det derimot et verdensbilde

om at hjelpen allerede når de som trenger den mest. Til tross for at artiklene på internettsiden og i medlemsbladet har et noe ulikt fokus, deler de utgangspunktet om at humanitær bistand nytter, og at Røde Kors sitt humanitære arbeid er en utvetydig moralsk handling. Dette er en utøvelse av moralsk makt, og det er svært lite omtale av feilslått bistand eller dilemmaer humanitært arbeid kan medføre (Tvedt, 2009: 31). Røde Kors benytter dermed det Østerud (2006: 313) i sin kritikk omtaler som "engasjementspolitisk retorikk" der "dilemmaer og utilsiktede bivirkninger forsvinner" (ibid). Funn fra analysen av Røde Kors' informasjonsmateriale tilbakeviser for øvrig Østerud (ibid) sin øvrige kritikk om at fokuset er rettet mot hensikten med bistand, fremfor utfallet av bistanden. Røde Kors produserer en rekke artikler med fokus på utfallet av bistand, ved at de redegjør for at bistanden når de mest utsatte gruppene i katastrofeområder.

9.2 Forskningsspørsmål 1:

Formidler Røde Kors et representativt bilde av nød i verden?

Den kvantitative analysen konkluderte med at Røde Kors har en bred dekning i sitt informasjonsmateriale, både geografisk og tematisk. Analysen avdekket for øvrig at det store fokuset på nød forårsaket av borgerkrig i Syria og hungersnød på Afrikas horn fører med seg et humanitært tunnelsyn, hvor andre nærliggende eller lignende katastrofer ikke ble dekket. Tendensen til dette humanitære tunnelsynet er imidlertid ikke helt ubevisst fra Røde Kors sin side, ettersom Arnslett (se vedlegg 1) i intervjuet uttalte at

Hvis du går inn på nettsidene våre og ser igjennom nyhetssakene og Røde Kors magasinene fra de siste årene vil du se at vi er igjennom de fleste områder gjennom et år. Vi forsøker faktisk ofte på det motsatte, og konsentrere kommunikasjonen vår på et område om gangen slik at vi har en sterk nok stemme til å bli hørt gjennom "lydmuren".

Arnslett uttalte for øvrig også at

Vi vil selvfølgelig alltid ønske oss at media i Norge kunne være bredere i sin dekning av alt som foregår i verden, og vi forsøker hele tiden å bidra til at de får større innsikt i stille katastrofer.

Analysen konkluderte med at Røde Kors lykkes bedre med å "konsentrere kommunikasjonen på et område om gangen", enn å "bidra til at de (mediene: min poengtering) får større innsikt i stille katastrofer" (intervju, se vedlegg 1). Mediestrategien følger tilsynelatende Galtung og Ruges (1965: 65) teori om balanse i nyhetsdekningen, ved at enkelte saker inkluderes eller

unnlates for å skape balanse. Røde Kors sitt fokus på et begrenset antall saker medfører et tunnelsyn, der verdensbildet som fremkommer ikke samsvarer med tilstanden for nød i verden. Som en konsekvens av det "humanitære tunnelsynet" opprettes det en kunstig balanse, som presenterer et skjevt bilde av nød. Eksempler på dette ble avdekket i analysen, og omtalen av sult skaper et skjevt bilde av nød. I Røde Kors sitt informasjonsmateriale blir sult i all hovedsak først omtalt når det er i ferd med å utvikle seg til hungersnød. Videre opprettes en kunstig balanse ved at sult utelukkende blir omtalt i Afrika, til tross for at over 10% av befolkningen er underernærte i så mange som 19 asiatiske land (NRK, 2009).

Ettersom Røde Kors er Norges største frivillige humanitære organisasjon får dette trolig negative konsekvenser for medienes og myndighetens engasjement og bidrag for å lindre nøden til de som rammes av katastrofer som ikke dekkes i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid (Røde Kors, 2011a: 5, 8). Analysen avdekket at langvarige væpnede konflikter, ekstrem fattigdom, grove brudd på menneskerettighetene og epidemier og sykdomsutbrudd i liten grad dekkes av Røde Kors i deres informasjonsarbeid. Analysen konkluderer dermed med at stort fokus et begrenset antall hendelser går på bekostning av deknningen av andre typer hendelser. En mulig forklaring på dette er imidlertid at andre humanitære organisasjoner med et mer spesialisert fokus, slik som Leger uten grenser og Amnesty International retter søkelyset mot temaer som er lite dekket av Røde Kors, slik som nød forårsaket av epidemier og sykdomsutbrudd eller grove brudd på menneskerettighetene.

Røde Kors sitt manglende fokus på fattigdom kan ha flere ulike årsaker, men en grunn kan være at fattigdom er et komplekst problem, som ikke kan løses ved hjelp av kortsiktig humanitær bistand. Fattigdom akkompagneres gjerne av sult og underernæring, og selv om dette bare er toppen av isfjellet er dette mer håndgripelige og synlige former for lidelse som Røde Kors kan lindre med humanitær bistand i form av nødhjelpsrasjoner. Det lille fokuset på fattigdom kan dermed være en konsekvens av at det er en kilde til humanitær nød som Røde Kors mest sannsynlig ikke kan få bukt med. Muligens vil bildet som Norges største aktør innen internasjonal humanitær bistand, og representant for det norske godhetsregimet, slå sprekker om det fokuseres på lidelser som er så store at Røde Kors ikke kan lindre dem. Det er for så vidt også mulig at det lille fokuset på fattigdom har en helt annen forklaring. Det kan være en konsekvens av at Røde Kors sitt mandat om å være en humanitær aktør med hovedvekt på kortsiktig bistand, ettersom fattigdom er en årsak til nød som krever svært omfattende og langsiktig bistand.

9.3 Forskningsspørsmål 2:

Hvilke former for makt kommer til uttrykk i Røde Kors sitt redaksjonelle arbeid?

Den kritiske diskursanalysen avdekket at bruken av stedfortredermakt var den mest utpregede formen for maktutøvelse i Røde Kors sitt informasjonsarbeid. Denne makten blir ervervet ved at Røde Kors påtar seg rollen som talerør for mennesker i nød, til fordel for å selv la dem være ordstyrere i artiklene som omhandler deres nød og lidelser. Dette ble gjort ved at representanter fra Røde Kors Norge ble gitt mest taleplass i artiklene. Det er bruk av lokale kilder, men det er likevel en tendens til at Røde Kors utøver definisjonsmakt ved å skape en kontekst og en fremstilling som setter Røde Kors sitt arbeid og tilstedeværelse i sentrum. Stedfortredermakten utøves også ved at Røde Kors fremsetter seg selv som "vår" representant i kriserammede områder, hvor de samtidig sprer vår moral og våre holdninger. I denne prosessen utøver Røde Kors også identitetsmakt, og denne maktutøvelsen går utover kun det å avgjøre hvem som er "de betydningsfulle andre", men også hvordan disse fremstilles, og i hvilken grad de sidestilles med "oss". Analysen av kildebruken avdekket at de menneskene som artiklene omhandler ikke sidestilles om "oss", ettersom Røde Kors benytter seg av egne ansatte som eksperter på nøden "de andre" opplever. Dette er med på å øke Røde Kors sin makt og ethos som humanitær aktør.

Den kritiske diskursanalysen avdekket at gjennom utøvelsen av stedfortredermakt, identitetsmakt og moralsk makt erverver og utøver Røde Kors makt ved å fremsette både ofre for nød, den norske stat og verdenssamfunnet som mer eller mindre passive tilskuere til humanitær nød. I artiklene er det en gjennomgående tendens til at Røde Kors fremstiller seg selv som agens, og som den handlende parten i katastrofeområder (Hågvær, 2007: 95). Gjennom denne maktutøvelsen fremmes en underliggende ideologi basert på at Røde Kors er best egnet til å hindre og lindre nød. Det fremstår samtidig implisitt som om både viljen og kunnskapen til å handle er mer eller mindre fraværende hos den norske stat, og til en viss grad blant gruppene som berøres av humanitære katastrofer.

9.4 Konklusjon

Oppgavens tittel er "*Der nøden er størst?*", og Røde Kors sitt store fokus på sultkatastrofen på Afrikas horn, og krigen i Syria vitner om at Røde Kors fokuserer sitt informasjonsarbeid på de humanitære katastrofene som i perioden er ansett som størst (Njugana, 2012; Egeland, 2013). Disse to krisene var de mest omtalte i Røde Kors sitt informasjonsmateriale, samtidig som de

var blant organisasjonens største humanitære operasjoner i perioden (Norad, 2012b). Dekningen av disse to katastrofene ser imidlertid ut til å ha overskygget fokus på stille og langvarige kriser. Analysen konkluderer dermed med at Røde Kors i sin streben etter å dekke den største nøden, fokuserer på de mest akutte tilfellene av humanitær nød.

Fokuset på den største nøden, kombinert med strategien om å "konsentrere kommunikasjonen vår på et område om gangen" fører til at enkelte store hendelser ikke blir omtalt av Røde Kors (Arnslett i intervju, se vedlegg 1). Et eksempel på en slik utelatt hendelse er en storflom i Eritrea i 2012, som førte til at over 10 millioner mennesker behøvde humanitær bistand (Amnesty International, 2012a). Årsaken til at denne krisen ikke fikk noen dekning av Røde Kors er trolig at eritreiske myndigheter nektet humanitære organisasjoner adgang til landet, og dermed kunne ikke Røde Kors (2011: 2-5) utøve sitt mandat om å "avdekke, hindre og lindre" denne nøden. Dette Røde Kors mandatet ser ut til å være retningsgivende for Røde Kors sitt informasjonsarbeid, og også årsaken til det mest kritikkverdige funnet i denne analysen. Til tross for en bred tematisk og geografisk dekning i Røde Kors sitt informasjonsarbeid, er informasjonsmaterialet i all hovedsak konsentrert rundt humanitære kriser der Røde Kors har en tung tilstedeværelse, og hvor det gjøres en innsats for å lindre nøden. Nød som forekommer i områder der Røde Kors ikke selv er aktivt til stede får svært lite omtale. Gjennom sitt informasjonsarbeid produserer Røde Kors et verdensbilde, der de humanitære krisene de fokuserer på fremstår som årsaken til den største nøden. Gjennom dette informasjonsarbeidet plasserer imidlertid også Røde Kors seg selv innenfor bistandsfeltet og det norske godehetsregimet. Dette gjøres ved å fokusere på kriser der de allerede er engasjert, og hvor de lykkes i å oppnå sitt mandat om å "hindre og lindre nød og lidelse" (Røde Kors, 2011a: 2-5). Kriser hvor Røde Kors ikke er tilstede, for å lindre lidelsene som forekommer, gis svært lite oppmerksomhet i deres informasjonsmateriale. Det konkluderes dermed med at Røde Kors sitt informasjonsarbeid er preget av et humanitært tunnelsyn. Røde Kors sitt tunnelsyn rettes i all hovedsak mot akutte kriser, og styrende for dette synet er Røde Kors sin mulighet og evne til å lindre lidelsene som forekommer. Røde Kors (2011: 2-5) sin manglende mulighet til å følge sitt mandat om å "hindre og lindre" ser ut til å føre til at Røde Kors heller ikke fokuserer på å etterleve mandatet om å "avdekke" nød og lidelse i områder hvor de ikke er operasjonelt til stede.

9.5 Refleksjon

Denne oppgaven baserer seg i stor grad på Tvedt (2009) sin teori om den humanitære bistandens plass i det sørpolitiske system, og dette har også blitt inkorporert i bruken av den kritiske diskursanalysen. Tvedt (ibid) sin bistandskritikk, sammen med Fairclough (2008) sin kritiske diskursanalyse har gitt denne oppgaven den avgrensningen den behøver for å bli fokusert og strukturert. Det er for øvrig ikke helt uproblematisk å basere oppgaven på Tvedt (2009) og Fairclough (2008) sine teorier, ettersom de begge to er omdiskuterte og av enkelte ansett som kontroversielle. Både Tvedt (2009) og Fairclough (2008) legger kritikk til grunn for sine teorier. Som en konsekvens av dette etablerer de et styrende tankesett med fokus på det negative og kritikkverdige, og det settes dermed lite fokus på det positive og velfungerende. I mine øyne er imidlertid et kritisk utgangspunkt et interessant utgangspunkt, ettersom det kritikkverdige ofte er det som skjuler seg bak den positive fasaden. En kritisk analyse av Røde Kors sitt informasjonsmateriale er ikke motivert av et ønske om å arrestere Røde Kors på en rekke punkter, men snarere stille seg kritisk til hva som skjuler seg bak informasjonen om alt det positive Røde Kors utvilsomt utretter.

Ettersom analysen ble utført med utgangspunkt i de tre makt-typene stedfortredermakt, identitetsmakt og moralsk makt er dette styrende for analysens funn. Blant disse var stedfortredermakten den mest uttrykte og utøvde formen for makt, men andre former for makt kan også ha blitt uttrykt i artiklene uten at disse ble identifisert i analysen. Bistand er et svært bredt og mangefasettert felt. Som en konsekvens av dette dukket det stadig opp nye innfallsvinkler og mulige sidespor som ville vært fruktbare og interessante å forfølge for å belyse Røde Kors sin formidling av nød, og hvordan denne formidlingen plasserer Røde Kors innenfor det nasjonale godhetsregimet (Tvedt, 2005: 58). Diskursanalysen er en teori og metode som favner bredt, og en mer inngående bruk av metoden kunne belyst andre aspekter ved Røde Kors sin utøvelse av makt og produksjon av virkelighetsbilder. Denne oppgaven har imidlertid kun brukt Fairclough (2008) sin kritiske diskursanalyse, og Tvedt (2009) sin kritiske teori som rammeverk for en diskusjon om Røde Kors. Og målet har vært at diskusjonen skal være konsentrert rundt nettopp Røde Kors, og ikke drifte avgårde ut i en diskusjon om sosiologiske perspektiver og samfunnsvitenskapelige teorier. Oppgavens omfang er begrenset, og dermed er mye utelatt når det nå settes punktum for denne oppgaven.

Litteraturliste

- Allan, S. (2001) Series editors foreword. I: Tester, K. red. *Compassion, Morality and the Media*. Buckingham, Open University Press. s. vii-viii.
- Allern, S. (2006) Nyhetsmediene og PR-bransjen. I: Von der Lippe, B. red. *Medier, politikk og samfunn* 5.utg. Oslo, Cappelen Akademisk Forlag, s 142- 175.
- Allern, S. (2011) *Nyhetsverdier, Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*. 4. utg. Kristiansand, Ij-forlaget.
- Anon. (2014) *Journalistpris til Sømme Hammer og Solberg*. Bistandsaktuelt, 27.januar 2014 [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.bistandsaktuelt.no/forsiden/journalistpris-til-s%C3%B8mme-hammer-og-solberg>> [Nedlastet 08. april 2014].
- Amnesty International (2012a) *Eritrea. Annual Report 2012* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.amnesty.org/en/region/eritrea/report-2012>> [Nedlastet 14. april 2014].
- Amnesty International (2012b) *North Korea. Annual Report 2012* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.amnesty.org/en/region/north-korea/report-2012>> [Nedlastet 29. januar 2014].
- Barthes, R. (1964) Bildets retorikk. I: Stene-Johanneses, K. red. *I tegnets tid*. Oslo, Pax Forlag, s. 22-36.
- Benthall, J. (1993) *Disasters, relief and the media*. London, I.B Tauris & Co ltd.
- Boréus, K. og Bergström, G. (2005) Innehållsanalys. I: Bergström, G. og Boréus, K. red. *Textens mening och mak, Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund, Författarna och Studentlitteratur, s. 43-86.
- Bourdieu, P. (1986) The forms of capital. I: Szeman, I. og Kaposy, T. red. (2011) *Cultural Theory, An Anthology*. West-Sussex, Wiley-Blackwell, s. 81-94.
- Bourdieu, P. (2007) Field of power, literary field and habitus. I: During, S. red. *The Cultural Studies Reader*. 3.utg. London. Routledge, s. 88- 99.
- Brekke, M. (2006) Analyse og fortolkning av tekst i forskning. I: Brekke, M. red. *Å begripe teksten. Om grep og begreper i tekstanalyse*. Kristiansand, Høyskoleforlaget. s. 19-37.

Buckley, J. R. (12. august 2011) *Tørken sprer seg* [Internett], Oslo, Aftenposten. Tilgjengelig fra: <<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Torken-sprer-seg-6283507.html#.UjwfQ9JM97A>> [Nedlastet 20. september 2013].

Cornwall, A. (2010) Introductory overview – buzzwords and fuzzwords: deconstructing development discourse. I: Cornwall, A og Eade, D. red. *Deconstructing development discourse, buzzwords and fuzzwords*. Oxford, Oxfam GB, s. 1-19.

Dalen, M. (2004) *Intervju som forskningsmetode – En kvalitativ tilnærming*. Oslo, Universitetsforlaget.

Den norske Helsingforskomité (1. februar 2013) *Usbekistan: Å rapportere fra et lukket land* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.nhc.no/no/vart_arbeid/aktuelt/Usbekistan%3A+%C3%85+rapportere+fra+et+lukket+land.b7C_wlfMWQ.ips> [Nedlastet 04. februar 2014].

Dunham, J., Nelson, B., Piano, A., Puddington, A., Roylance, T. og Young, E. red. (2012) *Worst of the Worst 2012: The World's Most Repressive Societies* [Internett], Washington, Freedomhouse. Tilgjengelig fra: <<http://www.freedomhouse.org/report/special-reports/worst-worst-2012-worlds-most-repressive-societies#.UvCtGPI5OT8>> [Nedlastet 04. februar 2014].

Easterly, W. (2008) *Den vite mannens börda, Varför västerlandets ansträngingar att hjälpa resten av världen har gjort så stor skada och så liten nytta*. 2. utg. Stockholm, SNS Förlag.

Egeland, J (22. august 2013). *Syria største humanitære krise etter år 2000*. Aftenposten, [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/--Syria-storste-humanitare-lidelse-etter-ar-2000-7287047.html#.UtPLOPTuLT8>> [Nedlastet 27. Januar 2014].

Eide, B. og Ottosen, R. (2009) Verdensbilder. I: Eide, E. og Simonsen, A. H. red. *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk*. Kristiansand, IJ-forlaget, s. 93-105.

Eide, E. (2011) *Down There and Up Here, Orientalism and Othering in feature stories*. New York, Hampton Press.

Eide, E. og Simonsen, A. H. (2009) Å dekke verden. I: Eide, E. og Simonsen, A. H. red. *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk*. Kristiansand, IJ-forlaget, s. 7-12.

- Eide, E. (2007) *Inn i det tredje rom. I: Eide, E. og Simonsen, A. H. Å se verden fra et annet sted. Medier, norskhet og fremmedhet.* 2. utg. Oslo, Cappelen Akademisk Forlag.
- Fairclough, N. (2003) *Analysing Discourse, textual analysis for social research.* London, Routledge.
- Fairclough, N. (2008) *Kritisk diskursanalyse.* København, Hans Reitzels Forlag.
- Falch-Nilsen, K. og Husøy, S. (17. november 2012) *Israel- Gaza: Dette er konflikten* [Internett], Oslo, NRK. Tilgjengelig fra: <http://www.nrk.no/fordypning/israel---gaza_-dette-er-konflikten-1.8398818> [Nedlastet 03. april 2014].
- Flyktningshjelpen (8. november 2013) *Kort om Flyktningshjelpen* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.flyktningshjelpen.no/?aid=9095407>> [Nedlastet 08. april 2014].
- FN-sambandet (2011a) *Underernæring* [Internett], Oslo, Globalis. Tilgjengelig fra: <<http://www.globalis.no/Statistikk/Underernaering>> [Nedlastet 27. januar 2014].
- FN-sambandet (2011b) *Burundi* [Internett], Oslo, Globalis. Tilgjengelig fra: <<http://www.globalis.no/Land/Burundi>> [Nedlastet 04. februar 2014].
- FN-sambandet (2011c) *Madagaskar* [Internett], Oslo, Globalis. Tilgjengelig fra: <<http://www.globalis.no/Land/Madagaskar>> [Nedlastet 04. februar 2014].
- FN-sambandet, (2012a) *Livskvalitet* [Internett], Oslo, Globalis. Tilgjengelig fra: <<http://www.globalis.no/Statistikk/Livskvalitet>> [Nedlastet 27. januar 2014].
- FN-sambandet, (2012b) *Fredsindeks* [Internett], Oslo, Globalis. Tilgjengelig fra: <<http://www.globalis.no/Statistikk/Fredsindeksen>> [Nedlastet 24. januar 2014].
- FN-sambandet, (2012c) *Mislykkede stater* [Internett], Oslo, Globalis. Tilgjengelig fra: <<http://www.globalis.no/Statistikk/Mislykkede-stater>> [Nedlastet 24. januar 2014].
- FN-sambandet (2013) *Zimbabwe* [Internett], Oslo, Globalis. Tilgjengelig fra: <<http://www.globalis.no/Land/Zimbabwe>> [Nedlastet 04. februar 2014].
- Fog, J. (1994) *Med samtalen som utgangspunkt, det kvalitative forskningsinterview.* København, Akademisk Forlag.

- Fretheim, A (2013) *Der nøden er størst?* Aftenposten, 12. desember 2013 [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Der-noden-er-storst-7404602.html>> [Nedlastet 27. februar 2014].
- Galtung, J og Ruge, M. (1965) The structure of foreign news: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus in Four Norwegian Newspapers. *Journal of Peace Research*, 65 (1) s. 64-90.
- Garbo, G. (1993) *Makt og bistand - En ambassadørs møte med norsk bistandspolitikk i Afrika*. Oslo, Spartacus Forlag.
- Gentikow, B. (2005) *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*. Kristiansand, IJ-forlaget.
- Global Terrorism Database, (2014) *Search the database* [Internett], Maryland, University of Maryland. Tilgjengelig fra: <http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?expanded=no&casualties_type=&casualties_max=&success=yes&ob=GTDID&od=desc&page=1&count=100#results-table> [Nedlastet 31. januar 2014].
- Groth, A.M., Magnus, P.C., Reinlund, R. og Tvedt, T. (18. januar 2008) *De Hvite Hjelperne* [Internett], Bergen, TV2. Tilgjengelig fra: <http://www.skup.no/Metoderapporter/2007/2007-10_De_hvite_hjelperne_-_TV_2.pdf> [Nedlastet 17. september 2013].
- Grue, J. (2011a) Hva er kritisk diskursanalyse? I: Hitching, T. R., Nilsen. A. B. og Veum, A. red. *Diskursanalyse i praksis, metode og analyse*. Kristiansand, Høyskoleforlaget, s. 112- 115.
- Grue, J. (2011b) Maktbegrepet i kritisk diskursanalyse: mellom medisinske og sosiale forståelser av funksjonshemming. I: Hitching, T. R., Nilsen. A. B. og Veum, A. red. *Diskursanalyse i praksis, metode og analyse*. Kristiansand, Høyskoleforlaget. s.116 – 136.
- Hall, S. (2001) The Spectacle of the "Other". I: Wetherell, M., Taylor, S. og Yates, S. *Discourse Theory and practice, a reader*. London, Sage Publications, s. 324 - 345.
- Hansen, D. og Hagtun, I. N. (2013) *Gjennomgang av Norads informasjonsstøtteordning* [Internett], Oslo, Gambit Hill+Knowlton Strategies. Tilgjengelig fra:

<<http://www.norad.no/no/resultater/publikasjoner/publikasjon?key=406521>> [Nedlastet 03. oktober 2013].

Hansen, K. J. O. (2006) *I andres brød – Strategisk informasjonsjournalistikk, virksomhetskommunikasjon og Public Relations*. Kristiansand, Høyskoleforlaget AS.

Harcup, T. og O'Neill, D. (2010) What Is News? Galtung and Ruge Revisited. *Journalism Studies*. [Internett] 2 (2), s. 261-280. Tilgjengelig fra:
<<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14616700118449>> [Nedlastet 07. april 2014].

Haug, M. (1993) *Informasjon eller påvirkning? Utviklingstrekk ved informasjon og samfunnskontakt*. Oslo, Bedriftsøkonomenes forlag.

Heidar, K. (20. juni 2011) *Lokalforening nummer 403* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <<http://www.rodekors.no/nyheter/nyhetsarkiv/2011/juni/lokalforening-nummer-403-/>> [Nedlastet 07. oktober 2013].

Herman, S. og Chomsky, N. (1988) *Manufacturing consent: the political economy of the mass media*. New York, Pantheon Books.

Hitching, T. R. og Veum, A. (2011) Introduksjon. I: Hitching, T. R., Nilsen, A. B. og Veum, A. red. *Diskursanalyse i praksis, metode og analyse*. Kristiansand, Høyskoleforlaget, s. 11-36.

Hovden, J. K. (2010) Det norske journalistiske feltet. Nokre sosiale og mentale strukturar. *Møreforskning*, (5), s. 3-18.

Höijer, B. (2004) The Discourse of Global Compassion: The Audience and Media Reporting of Human Suffering. *Media Culture and Society* [Internett], 26 (4), s. 513-531. Tilgjengelig <fra: <http://mcs.sagepub.com/content/26/4/513.full.pdf+html>> [Nedlastet 28. oktober 2013].

Humanitarian (2013) *Oxford Dictionaries* [Internett], Oxford, Oxford University Press. Tilgjengelig fra:
<http://oxforddictionaries.com/us/definition/american_english/humanitarian> [Nedlastet 13. september 2013].

Human Rights Watch (2013) *World Report 2013: Turkmenistan* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.hrw.org/world-report/2013/country-chapters/turkmenistan> [Nedlastet 04. januar 2014].

Hågvar, B. Y. (2007) *Å forstå avisa. Innføring i praktisk presseanalyse*. Bergen, Fagbokforlaget.

Håskoll-Haugen, A. (2013) *Dummere nordmenn uten infostøtte?*. Bistandsaktuelt, 11. september 2013 [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter-og-reportasjer/arkiv-nyheter-og-reportasjer/dummere-nordmenn-uten-infost%C3%B8tte> [Nedlastet 27. september 2013].

ICRC (31. oktober 1986) *The Fundamental Principles of the International Red Cross and Red Crescent Movement* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.icrc.org/eng/resources/documents/red-cross-crescent-movement/fundamental-principles-movement-1986-10-31.htm> [Nedlastet 14. april 2014].

ICRC (03. desember 2010) *ICRC Strategy 2011-2014, Achieving significant results for people in need* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.icrc.org/eng/resources/documents/publication/p4050.htm> [Nedlastet 15. oktober 2013].

ICRC (24. august 2013) *The Movement* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.icrc.org/eng/who-we-are/movement/overview-the-movement.htm> [Nedlastet 14. april 2014].

Ihlen, Ø. (2009) On Bourdieu: Public Relations in Field Struggles. I: Ihlen, Ø., van Ruler, B. og Fredriksson, M. red. *Public Relations and Social Theory, Key Figures and Concepts*. New York, Routledge, s. 62-81.

Ipsos MMI (17. oktober 2012) *Profil norske etater og organisasjoner 2012* [Internett]. Tilgjengelig fra: http://ipsos-mmi.no/files/Dokumentasjon/FrokostSeminar171012/IpsosMMI_Frokost_17102012_Profilundersokelsen_2012.pdf [Nedlastet 17. september 2013].

Isachsen, A. J. (07. mai 2009) *Spar dem for bistand* [Internett], Oslo, Handelshøyskolen BI. Tilgjengelig fra: <<http://www.bi.no/forskning/Nyheter/Nyheter-2009/Spar-dem-for-bistand-/>> [Nedlastet 07. oktober 2013].

Johannessen, A., Tufte, A. P. og Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. 4. utg. Oslo, Abstrakt Forlag.

Jørgensen, W. M. og Phillips, J. (2011) *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg, Roskilde Universitetsforlag.

Karlsen, T. (11. august 2011) *Sultkatastrofen på Afrikas horn* [Internett], Oslo, FN-sambandet. Tilgjengelig fra: <<http://www.fn.no/Aktuelt/Nyheter/Nyhetsarkiv/Flyktninger/Sultkatastrofen-paa-Afrikas-horn/>> [Nedlastet 23. januar 2014].

Kirkens Nødhjelp (21. mai 2013) *Øst-Afrika og Great Lakes* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.kirkensnodhjelp.no/Arbeidet-vart/Hvor-vi-jobber/Ost-Afrika/>> [Nedlastet 03. april 2014].

Kosmo, J. (4. november 2008) *Riksrevisjonens undersøkelse av effektiviteten i norsk humanitær bistand* [Internett], Oslo, Riksrevisjonen. Tilgjengelig fra: <http://evalueringsportalen.no/evaluering/riksrevisjonens-undersokelse-av-effektiviteten-i-norsk-humanitaer-bistand/Dok_3_2_2008_2009.pdf/@@inline> [Nedlastet 23. september 2013].

Kress, G. og van Leeuwen, T. (1998) Front Pages: (A critical) Analysis of Newspaper Layout. I: Bell, A. & Garrett, P. red. *Approaches to Media Discourse*. Oxford, Blackwell Publishers, s. 186- 219.

Krøvel, R. (1999) Norge skaper seg en plass i verden. I: Eide, E. og Simonsen, A. H. red. *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk*. Kristiansand, IJ-forlaget. s. 55-75.

Krøvel, R., Lunde, F. A. og Malkomsen, H. (10. april 2011) *Kortversjon: Baselineundersøkelse: RORGENES "fotavtrykk" i media 2007-2011* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=9&cad=rja&ved=0CGQQFjAI&url=http%3A%2F%2Fwww.rorg.no%2Fnoop%2Ffile.php%3Fid%3D2436>>

http://www.regjeringen.no/...&ei=grlSUvvLEozKswba74F4&usg=AFQjCNHITKwX0bgXb_8jwCyK6SM4KmkDAg&bv m=bv.53537100,d.Yms [Nedlastet 07. oktober 2013].

Kvale, S. og Brinkmann, S. (2009) *Det kvalitative forskningsintervjuet*. 2.utg. Oslo, Gyldendal Norsk Forlag.

Larsen, G. og Gadgil, A. (2012) *Norsk humanitær politikk. Årsrapport 2011* [Internett]. Oslo, Utenriksdepartementet. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/upload/UD/Vedlegg/Hum/Norsk_humanitaer_politikk2011_Endelig.pdf [Nedlastet 25. september 2013].

Leraand, D. og Johannessen, B. (20.mai 2013) *Utviklingssamarbeid* [Internett], Oslo, Store norske leksikon. Tilgjengelig fra: <http://snl.no/utviklingssamarbeid> [Nedlastet 13. September 2013].

Leraand, D. (22. januar 2014a) *Syria* [Internett], Oslo, Store norske leksikon. Tilgjengelig fra: <http://snl.no/Syria> [Nedlastet 13. januar 2014].

Leerand, D. (16. januar 2014b) *Somalia* [Internett], Oslo, Store norske leksikon. Tilgjengelig fra: <http://snl.no/Somalia> [Nedlastet 13. januar 2014].

Lundgren, K., Ney, B. og Thurén, T. (1999) *Nyheter – att läsa tidningstext*. Ordfront Förlag, Stockholm.

Moeller, S. D. (1999) *Compassion fatigue: how the media sell disease, famine, war, and death*. New York, Routledge.

Møre og Romsdal Røde Kors (2014) *Støtt vårt viktige arbeid* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: http://www.rodekors.no/distriktsider/More_og_Romsdal/bli-medlem/ [Nedlastet 05. februar 2014].

Mørtvedt, A. M. (28. juni 2013) *Medisinsk kollaps i Syria* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <http://www.rodekors.no/nyheter/nyhetsarkiv/2013/juni/medisinsk-kollaps-i-syria/> [Nedlastet 20. september 2013].

Njugana, A. (2012) *Crisis in Horn of Africa*, [Internett], Geneve, The United Nations Refugee Agency. Tilgjengelig fra: <http://www.unhcr.org/pages/4e1ff4b06.html> [Nedlastet 25. januar 2014].

Norad (10. mars 2010) *Folkeopplysning for en ny tid, Retningslinjer for Norads støtte til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.norad.no/no/tilskudd/s%C3%B8k-st%C3%B8tte/frivillige-organisasjoner/informasjonsst%C3%B8tte/attachment/164726?true&ts=12a6bb627fc> [Nedlastet 25. september 2013].

Norad (2011a) *Folkeopplysning for en ny tid, Årsrapport for Norads informasjonsstøtteordning 2011* [Internett]. Tilgjengelig fra: https://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0CDwQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.rorg.no%2Fnoop%2Ffile.php%3Fid%3D2767&ei=AGNJU73PIoPpywOCg4KgDw&usg=AFQjCNGBJ6uT2Bpjd307sHl_M5Sdx5R8rQ&bvm=bv.64542518,d.bGQ [Nedlastet 12. april 2014].

Norad (4. april 2011b) *Regelverk for frivillige organisasjoners opplysningsarbeid kap.post 160.71* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.norad.no/no/tilskudd/s%C3%B8k-st%C3%B8tte/attachment/153486?true&ts=12f359b4421> [Nedlastet 25. september 2013].

Norad (2012a) *Informasjonsstøtten 2012* [Internett]. Tilgjengelig fra: https://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCkQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.norad.no%2Fno%2Ftilskudd%2Ftildelinger%2F_attachment%2F390918%3F_ts%3D1370cc86010%26download%3Dtrue&ei=zUVKU575K4H9ygOeq4KwBQ&usg=AFQjCNHEhvF1waaf15vTzRGDDQxHttmFEQ&bvm=bv.64542518,d.bGQ [Nedlastet 13. april 2014].

Norad (2012b) *Norsk bistand i tall* [Internett], Oslo, Norad. Tilgjengelig fra: <http://www.norad.no/no/om-bistand/norsk-bistand-i-tall#> [Nedlastet 25. januar 2014].

Norad (01.oktober 2013) *Om Norad* [Internett]. Tilgjengelige fra: <http://www.norad.no/no/om-norad> [Nedlastet 10. oktober 2013].

Norad (21. februar 2006) *Norads informasjonsstøtte* [Internett]. Tilgjengelige fra: <http://www.norad.no/no/aktuelt/nyheter/norads-informasjonsst%C3%B8tte> [Nedlastet 14. januar 2014].

NRK (26. august 2009) *Asia sliter med store fattigdomsproblemer* [Internett]. Tilgjengelige fra: <<http://www.nrk.no/verden/store-fattigdomsproblemer-i-asia-1.6747696>> [Nedlastet 17. april 2014].

NRK (2013a) *Den gode viljen – Historien om norsk bistand, Den norske drømmen*. [Nett-tv]. Tilgjengelig fra: <<http://tv.nrk.no/serie/den-gode-viljen/kmte30002110/sesong-1/episode-1>> [Nedlastet 08. oktober 2013].

NRK (2013b) *Den gode viljen - Historien om norsk bistand, Verdieksportørene*. [Nett-tv]. Tilgjengelig fra: <<http://tv.nrk.no/serie/den-gode-viljen/kmte30002210/sesong-1/episode-2>> [Nedlastet 10. oktober 2013].

NRK (2013c) *Den gode viljen – Historien om norsk bistand, Gode nyheter*. [Nett-tv]. Tilgjengelig fra: <<http://tv.nrk.no/serie/den-gode-viljen/kmte30002310/sesong-1/episode-3>> [Nedlastet 15. oktober 2013].

Opseth, H. (2013) *66 hjelpearbeidere drept på jobb i 2012*. Bistandsaktuelt, 01.10.2013 [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter-og-reportasjer/arkiv-nyheter-og-reportasjer/66-hjelpearbeidere-drept-p%C3%A5-jobb-i-2012>> [Nedlastet 10. januar 2014].

Ottosen, R. (2004) *I journalistikkens grenseland, journalistrollen mellom marked og idealer*. Oslo, IJ-forlaget.

Oxfam International (2014) *Crisis in Gaza* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.oxfam.org/en/emergencies/gaza>> [Nedlastet 29. januar 2014].

Poesio, M. og Traum, D. R. (1997) Conversational Actions and Discourse Situations. *Computational Intelligence* [Internett], 13 (3), s. 309- 347. Tilgjengelig fra: <http://williamstarr.net/teaching/speech_acts/Poesio_and_Traum-1997-Conversational_Actions_and_Discourse_Situations.pdf> [Nedlastet 15. mars 2014].

Politiets Sikkerhetstjeneste (2014) *Terrorisme* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.pst.no/trusler/terrorisme/>> [Nedlastet 03. februar 2014].

Polman, L. (2010) *Krisekaravanen, Humanitær hjelp i katastrofeområder*. Oslo, Arneberg Forlag.

Rattsø, J., Haug, R., Sommerfeldt, A., Sletmo, A., Saugestad, S., Kruse, S. E. og Selle, P. (15. juni 2006) *Nye roller for frivillige organisasjoner i utviklingssamarbeidet* [Internett], Oslo, Regjeringen. Tilgjengelig fra:

<<http://www.regjeringen.no/upload/kilde/ud/pla/2006/0004/ddd/pdfv/283962-rattso.pdf>> [Nedlastet 13. september 2013].

Roksvold, T. (2007) Truverdighet mellom linjene. *Nordicom Information*, 1/2007, s. 31-43.

RORG, (18. juni 2013). *Medlemsorganisasjonene* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<http://www.rorg.no/RORG_samarbeidet/Om_RORG_samarbeidet/Medlemsorganisasjoner/index.html> [Nedlastet 26. november 2013].

RORG (25. august 2006) *Uforståelig Rattsø-rapport* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.rorg.no/Artikler/1378.html>> [Nedlastet 31. mars 2014].

Rostrup, M. (2013) *Én krise av gangen, takk!*, Aftenposten, 01. februar 2013, [Internett].

Tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/n-krise-av-gangen_takk-7072452.html#.UvDPrf15OT8> [Nedlastet 04. februar 2014].

Rubin, H. J. og Rubin, I. S. (1995) *Qualitative Interviewing, The art of Hearing Data*.

Thousand Oaks, Sage Publications.

Ryen, A. (2002) *Det kvalitative intervjuet, Fra vitenskap til feltarbeid*. Bergen,

Fagbokforlaget.

Røde Kors (2009) *Strategi internasjonalt arbeid 2009-2014*, Røde Kors i Norge [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra:

<<http://www.rodekors.no/Global/HK/Internasjonal/Dokumenter/Strategy/Internasjonal%20strategi%202009%20-%202014.pdf>> [Nedlastet 15. oktober 2013].

Røde Kors (2010a) *Hvordan vi jobber* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra:

<<http://www.rodekors.no/vart-arbeid/Internasjonalt-arbeid/den-internasjonale-bevegelsen1/>> [Nedlastet 15. oktober 2013].

Røde Kors (2010b) *Nyhetsarkivet til Røde Kors* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra:

<<http://www.rodekors.no/Templates/Pages/ListGeneric.aspx?id=8623&epslanguage=no>> [Nedlastet 03. April 2014].

Røde Kors (2011a) *Dette er Røde Kors* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <http://www.rodekors.no/om-rode-kors/dette-er-rode-kors/> [Nedlastet 13. september 2013].

Røde Kors (2011b) *Hjelp ofrene for katastrofen i Japan - start din egen innsamling* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <http://minaksjon.rodekors.no/japan.aspx> [Nedlastet 13. september 2013].

Røde Kors (2013a) *Røde Kors-Bevegelsen* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <http://www.rodekors.no/vart-arbeid/folkerett/bevegelsen/> [Nedlastet 13. september 2013].

Røde Kors (2013b) *Styrende organer* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <http://www.rodekors.no/om-rode-kors/styrende-organer/> [Nedlastet 24. september 2013].

Røde Kors (2013c) *Pressekontakter* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <http://www.rodekors.no/Templates/Pages/ListPagePressContacts.aspx?id=93> [Nedlastet 24. september 2013]

Røde kors (2013d) *Årsrapport 2012* [Internett], Oslo, Røde Kors. Tilgjengelig fra: <http://www.rodekors.no/Global/DK/DK-Hordaland/Dokumenter/%C3%85rsrapporter/%C3%85rsrapport%202012.pdf> [Nedlastet 26. september 2013]

Rønning, B, T. (2011) *Over 320 barn dør hver dag av sult hver eneste dag i Somalia*. Dagbladet, 05. august 2011 [Internett]. Tilgjengelig fra: http://www.dagbladet.no/2011/08/05/nyheter/afrikas_horn/sultkatastrofe/somalia/utenriks/17567111/ [Nedlastet 09. januar 2014].

Said, E. (1995) *Orientalism*. London, Penguin Books.

Sontag, S. (1977) *Om fotografi*. Oslo, Pax Forlag.

Sontag, S. (2004) *Å betrakte andres lidelse*. Oslo, Pax Forlag

Speed, J. (20. juni 2013) *Kritikk av infostøtte*. Bistandsaktuelt [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter-og-reportasjer/arkiv-nyheter-og-reportasjer/krass-kritikk-av-infoarbeid> [Nedlastet 27. september 2013].

- Steensen, S. (2009) Digital featurejournalistikk. Hvordan diskursiv praksis påvirker sjangerutviklingen i en nettavis. *Rhetorica Scandinavia* 49/50. s. 90-107.
- Svennevig, J. (2009) *Språklig samhandling, Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. 2. utg. Oslo, Cappelen Damm.
- Thune, H. og Lunde, L. (10. juni 2013) *Legg ned norsk bistand*. [Internett], Oslo, NRK. Tilgjengelig fra: <<http://www.nrk.no/ytring/legg-ned-norsk-bistand-1.11068559>> [Nedlastet 19. november 2013].
- Toje, A (2010) Norsk utenrikspolitikk – en kritikk. *Nytt Norsk tidsskrift* [Internett], (1) 2, s. 221-232. Tilgjengelig fra: <http://asletoje.com/pdf_gallery/103.pdf> [Nedlastet 10. oktober 2013].
- Tvedt, T. (1995) *Den norske samaritan. Ritualer, selvbilder og utviklingshjelp*. Oslo, Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Tvedt, T. (2005) Det nasjonale godhetsregimet. Om utviklingshjelp, fredspolitikk og det norske samfunn. I: Kjølørød, L. og Frønes, I. red *Det norske samfunn*. 5.utg. Oslo, Gyldendal Akademisk Forlag, s. 482 – 511.
- Tvedt, T. (2007) *De hvite hjelperne i de hvite bilene*. Aftenposten, 05. mars 2007, [Internett] Tilgjengelig fra: <<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article1672368.ece#.U15fbtLxouc>> [Nedlastet 04. juli 2013].
- Tvedt, T. (2009) *Utviklingshjelp, utenrikspolitikk og makt*. Den norske modellen. Oslo, Gyldendal Norsk Forlag AS.
- United Nations (02. November 2011) *Human Development Report 2011 Sustainability and Equity: A Better Future for All* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hdr/human_developmentreport2011.html> [Nedlastet 14.01.2014].
- United Nations (2014) *UN at a glance* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.un.org/en/aboutun/index.shtml>> [Nedlastet 08. april 2014]

Utenriksdepartementet (2004) *Felles kamp mot fattigdom*. St.meld. nr. 35. (2003-2004) Oslo, Utenriksdepartementet. Tilgjengelig fra

<<http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-35-2003-2004-/8/3.html?id=404828>> [Nedlastet 19. november 2013].

Verdensbanken (2012) *Poverty and equity data* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://povertydata.worldbank.org/poverty/home/>> [Nedlastet 19. januar 2014].

Verdens matvareprogram (2008) *Sult, FAQs* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<http://no.wfp.org/sites/default/files/nb/file/faqs_no.pdf> [Nedlastet 28. januar 2014].

Verdens matvareprogram (17. april 2012) *Krisen i Sahel-regionen: land for land* [Internett].

Tilgjengelig fra: <<http://no.wfp.org/news/news-release/krisen-i-sahel-regionen-land-land>>

[Nedlastet 16. april 2014].

Wellén, M. (27. november 2012) *Røde Kors Magasinet i ny drakt* [Internett], Oslo, Røde

Kors. Tilgjengelig fra: <<http://www.rodekors.no/nyheter/nyhetsarkiv/2012/november/rode-kors-magasinet-i-ny-drakt/>> [Nedlastet 22. oktober 2013].

Welle-Strand, A. (2013) *Egeninteresser ødelegger bistanden*. Aftenposten, 31. januar 2013,

[Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Egeninteresser-odelegger-bistanden-7106872.html>> [Nedlastet 07. oktober 2013].

Widén, P. (2011) Kvalitativ textanalys. I: Fejes, A. og Thornberg, R. red. *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm, Liber, s. 136-152.

Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O. og Moe, H. *Metodebok for mediefag*. 4. utg. Bergen, Fagbokforlaget.

Østerud, Ø. (2006) Lite land som humanitær stormakt?. *Nytt Norsk tidsskrift* [Internett],

[Internett], (4), s. 303-313. Tilgjengelig fra:

<http://www.idunn.no/ts/nnt/2006/04/lite_land_som_humaniterstormakt?skipCategoryTrees=true&highlight=motforestillinger> [Nedlastet 09. oktober 2013].

11. Vedlegg

Vedlegg 1, Intervju med mediesjefen i Røde Kors, Astrid Arnslett

1. Hvorfor produserer dere informasjonsmateriale? (Hva er formålet med nettnyhetene og medlemsbladet?)

Formålet med alt vi produserer er å informere om våre aktiviteter og hendelser hvor Røde Kors bidrar operasjonelt. I tillegg er det viktig for oss å få ut informasjon om tilbudene våre slik at de som trenger oss i hverdagen sin vet om hva vi kan bidra med. I tillegg har vi en oppgave som organisasjon å sette søkelyset på humanitære situasjoner både i Norge og utlandet hvor vi mener noe bør gjøres.

2. Hvordan prioriterer Røde Kors når det kommer til hvilke internasjonale hendelser dere skriver om? (Styres dere av mediernes interesse for deres saker, eller har dere som formål å komplimentere den allmenne nyhetsstrømmen?)

Vi prioriterer på grunnlag av hvor de humanitære behovene er størst og de stedene hvor vi er operasjonelt tilstede på bakken. Ofte kan dette henge sammen med medias interesse, men et godt eksempel på det motsatte er Syria hvor vi har hatt jevne strømmer av saker ut gjennom hele konflikten selv om medias interesse går opp og ned. I katastrofesituasjoner er vi stort sett alltid til stede på bakken og det er derfor viktig for oss å få fram både behovene i katastrofen og det arbeidet vi gjør.

3. Hvorfor skriver dere om humanitær nød?

Vi er verdens største humanitære organisasjon, og det er viktig for oss å få fokus på behovene folk har i en nødsituasjon.

4. Hvor bevisste er dere på å ha en representativ og variert dekning av nød i verden?

Vi er veldig bevisste på å forsøke å fortelle historier om bredden i arbeidet vi gjør, enten det er tofhon på Filippinene eller forebygging på kolera i Sierra Leone.

5. Følger deres nyhetsdekning av nød den internasjonale Røde Kors strategien for perioden, eller er den behovsbasert?

Nyhetsdekningen fra vår side vil alltid følge behovene som man ser på bakken, men vi vil også ha noen overordnede temaer hvert eneste år vi ønsker å løfte, som f.eks. ensomhet,

frivillighet, beredskap etc. Dette er ikke en del av en internasjonal strategi, men en del av en strategi vi har her i Norge.

6. I min masteroppgave omtaler jeg medias og frivillige humanitære organisasjoners fokus på en hendelse av gangen som "humanitært tunnelsyn", der det store fokuset på en hendelse overskygger andre hendelser og andre former for lidelse. I hvilken grad opplever du at Røde Kors gjør nettopp dette, og hvor bevisste er dere på det?

I vårt tilfelle er det slik at vi i alle de store hendelsene som skjer er tungt tilstede operasjonelt på bakken og derfor også ofte blir kontaktet av media for å kommentere akkurat denne hendelsen. Vi vil selvfølgelig alltid ønske oss at media i Norge kunne være bredere i sin dekning av alt som foregår i verden, og vi forsøker hele tiden å bidra til at de får større innsikt i stille katastrofer. På en annen side har vi en stor strøm av mennesker og bedrifter som ønsker å bidra til oss når noe stort skjer, og det er viktig for oss å vise at hjelpen kommer frem.

7. I hvilken grad bruker Røde Kors sitt informasjonsarbeid til å generere donasjoner og økonomiske tilskudd?

Røde Kors er som organisasjon avhengige av at folk ønsker å støtte arbeidet vi gjør enten det handler om ensomhet i Norge, vannmangler steder i verden eller kriser og konflikter. Vi ser også at når noe skjer har nordmenn et stort ønske om å bidra. For oss handler disse inntektene om å redde liv i andre enden ute i felt, så vi bruker derfor også informasjonsarbeidet vårt til å vise fram det vi gjør i felt.

8. I hvilke grad oppfatter dere informasjonsstøtten fra Norad som begrensende for deres frie spillerom i informasjonsarbeidet?

Røde Kors har mange bein å stå på når det gjelder å få fram informasjon om det vi jobber med. For oss er informasjonsstøtten en ekstra mulighet til å få fokus på områder som vi kanskje ellers ikke ville fått fokus på. Når det er sagt er dette en ordning vi kun bruker til spesifikke prosjekter vi har, og ikke en del av det totale kommunikasjonsbehovet vårt mediemessig.

9. Oppstår det noe dilemma mellom å omtale nød der Røde Kors mener den er størst og å omtale hendelser som de økonomiske bidragsyterne er interessert i?

Nei.

10. I hvor stor grad oppsøker informasjonsmedarbeiderne fra Røde Kors Norge de humanitære katastrofene de skriver om, og hvordan velges disse ut?

Det hender vi sender informasjonsmedarbeidere ut i felt når noe skjer, da i sammenheng med at vi sender inn humanitær hjelp operasjonelt. Våre reiser henger alltid sammen med hvor stor innsatsen vår er på bakken.

11. Er det enkelt hendelser eller områder du føler at ikke har fått nok plass i deres informasjonsmateriale de siste årene, i så fall hvilke?

Hvis du går inn på nettsidene våre og ser igjennom nyhetssakene og røde kors magasinene fra de siste årene vil du se at vi er igjennom de fleste områder gjennom et år. Vi forsøker faktisk ofte på det motsatte, og konsentrere kommunikasjonen vår på et område om gangen slik at vi har en sterk nok stemme til å bli hørt gjennom "lydmuren"

Nettsiden:

12. Hvem er den intenderte leseren for nettnyhetene?

Først og fremst våre egne medlemmer og frivillige, i tillegg til de som ønsker å engasjere seg hos oss i framtiden.

13. Hvor mange leser har dere daglig på nettsiden?

Det tallet må jeg sjekke opp, har det ikke for hånden. Det er Facebook som er "hovetsiden" vår for kontakt og toveis kommunikasjon med folk rundt oss. Den siden har 95 000 følgere.

14. Hva er formålet med å publisere nyheter på deres nettside?

Nyhetene på nettsiden handler først og fremst om å støtte opp om aktiviteter/nyheter vi publiserer i andre kanaler. Nettsiden er ofte en kanal som folk går til etter å ha fått et engasjement i en annen kanal.

Røde Kors magasinet:

14. Hvem skriver dere for, hvem er deres lesere?

Magasinet er vår kommunikasjon med egne medlemmer og det er de vi både skriver for og de som leser det.

15. Hva skiller sakene i medlemsbladet fra sakene dere publiserer på nett?

Igjen, rk-magasinet er for medlemmene våre ☐

Vedlegg 2, Kamp om livet i Syria

Ungdom

Søk

SØK

Vårt arbeid

Engasjer deg

Gi her

Her får et barn medisinsk behandling av frivillig helsepersonell fra Syria Røde Halvmåne. Foto: Syria Røde Halvmåne

KAMP OM LIVET I SYRIA

SKREVET AV: VIVIAN PAULSEN, 31.08.2012

Den humanitære situasjonen i Syria er nå svært forverret. Sivilbefolkningen blir ikke beskyttet og mange kommer seg ikke til medisinsk behandling i tide.

- Sivilbefolkningen lider. Mange blir drept hver dag, ikke bare direkte i kampene men også som resultat av at de ikke får livsviktig medisinsk behandling, sier generalsekretær i Røde Kors, Åsne Havneid.

- Syria Røde Halvmåne har mobile helsaklinikker hvor de behandler sårede og syke, men de harde kampene den siste tiden har gjort det vanskelig for dem og ambulansene å komme til der hvor folk trenger hjelp, sier Havneid videre.

Syria Røde Halvmåne og Den internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen er de eneste organisasjonene som er til stede i store deler av landet, og er klare til å rykke inn til områder når det blir opphold i kampene.

Mangel på alt

Leder av Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC) i Syria forteller om en økt kamp om å redde folk.

- Folk forteller oss at de frykter for livet sitt hver dag. De humanitære behovene har økt kraftig da det er blitt svært vanskelig å få tak i mat og andre nødvendige varer. Både fordi varer ikke når deler av landet grunnet kampene, men også fordi kampene forhindrer folk å skaffe seg varer, sier Marianna Gasser i Damaskus.

ICRC og Syria Røde Halvmåne forsyner sykehus og klinikker så ofte det er mulig med medisiner og medisinsk utstyr. Siden midten av juli har 180.000 mennesker fått utdelt mat og andre nødvendige nødhjelpsartikler i Damaskus og Aleppo, mens siden begynnelsen av 2012 har over 600.000 mennesker fått hjelp over hele landet.

Krigens regler

Både opposisjonsgruppene og regimet i Syria har plikt om å følge krigens regler, som betyr at de må respektere og beskytte sivilbefolkningen.

- Vi ser for hver dag som går at sivile lider. At sivile blir drept, eller opplever umenneskelige lidelser. De kommer seg ikke til medisinsk behandling i tide. Dette er brudd på internasjonale humanitære rett. Vi oppfordrer FN og

SISTE FRA RØDE KORS:

Avgjørende støtte til syriske flyktninger

Støtten fra Røde Kors i Norge er avgjørende for innsatsen i Libanon. Røde Kors gjør for syriske flyktninger i Libanon.

Volden fortsetter i Sør-Sudan

Hundretusener er uten tak over hodet og uten tilgang til mat i Sør-Sudan etter kamper. Røde Kors er bekymret for situasjonen...

verdenssamfunnet på det sterkeste å gjøre det klart overfor partene i konflikten at dette ikke er akseptabelt, sier Havnølid.

Nabolandene

Innenfor Syria øker mengden av internt fordrevne for hver dag, nå antatt å være 1,2 millioner. Trykket på grensene har også økt. FN har meldt at det er 180.000 registrerte mennesker som har krysset grensene, men Røde Kors erfarer at det er mange som ikke registrerer seg av frykt for represaller.

- Syriske flyktninger som klarer å komme seg over grensen til et av nabolandene sliter med enorme traumer. Barn som har måttet samle kroppsdeler fra naboene sine i gaten etter kamper, og voksne som har opplevd famillemedlemmer som har blitt drept. Dette er umenneskelig, sier Havnølid.

- Røde Kors i Norge støtter våre søsterforeninger i nabolandene som jobber døgnet rundt med å hjelpe, og vi vurderer stadig hvordan vi kan hjelpe mer ettersom behovene øker. Nylig sendte vi ytterligere to ambulanser til Syria Røde Halvmåne, sier Havnølid.

I Jordan hjelper Røde Halvmåne rundt 40.000 mennesker med matrasjoner og hygieneartikler. I Libanon driver Røde Kors den livsviktige ambulansetjenesten fra grensen for såroddo syrere. Og i Tyrkia driver Røde Halvmåne flyktningleire.

[Skriv ut](#)

Anbefal Bli den første av dine venner til å anbefale dette.

[Tweet](#)

Over 100 fødsler på feltsykehus på Filippinene

I løpet av de 10 første dagene feltsykehuset i Ormoc har vært i drift, har over 100 barn blitt født i teltene.

Nasjonal innsamling for Syria

- Syria er den aller viktigste humanitære utfordringen i verden akkurat nå. Situasjonen forverres fra time til time, sier Sven...

MØT OSS/SNAKK MED OSS

Støtt oss
Her kan du velge hva og hvordan du vil støtte vårt arbeid

Bli frivillig
Se hva du kan gjøre i ditt lokalmiljø!

Bli medlem
Som medlem støtter du din lokale Røde Kors forening.

Bli blodgiver
Blod redder liv - Det tar kun en halv time å gi blod

Førstehjelps APP
Appen alle rundt deg vil at du skal ha

Røde Kors Førstehjelp
Lær deg livsviktig førstehjelp. I hjertestarter, kurs og mer

Røde Kors Butikken
Butikken for både "røde korsere" og publikum.

Ressurser og kurs
E-læring, kurskatalog, ressurssystem, opplæring og materiell

Seminarer
Her finner du en oversikt over kommende og tidligere Seminarer og konferanser.

Konferansesenter
Utleie av lokaler til konferanser og seminarer.

Bedriftssamarbeid
Samfunnsansvar, legitimitet og omdømme.

Ledige stillinger
Lokale og internasjonale stillinger

Prosentfordeling innsamlede midler:

90 % til formålet

6 % Skaffe nye midler

4 % til administrasjon

Eksterne lenker

OM ØKONOMIEN I RØDE KORS
ÅRSRAPPORT 2012
WORLD DISASTERS REPORT 2013
INFORMASJONSKAPSLER
ICRC
IFRC

[Distrikter](#)
[Lokalforeninger](#)

Vedlegg 3, Flykter for livet

TEMA: PÅ FLUKT

NISTWA INNAWALDI

Flykter for livet

I Syria pågår en kamp på liv og død for hundretusener av mennesker. Mange flykter, men hvilken tilværelse venter på den andre siden av grensen?

Tekst: **Vivian Paulsen**

Utenfor kontoret til Jordan Røde Halvmåne i den jordanske grensebyen Al Mafraq står 15 år gamle Ali Mohammed Katish fra Dara'a i Syria. Sammen med moren og fire søsken kom han over grensen for en måned siden, og han er fremdeles tydelig preget av grusomhetene han var vitne til i hjemlandet.

– Etter flyangrepene måtte vi ut i gatene for å rydde opp, og da var det ofte kroppsdeler blant bygningsrestene. Vi kunne jo ikke bare la dem ligge der å råtne, så vi måtte samle inn de også, sier Ali med et uttrykk i øynene som forteller at han har opplevd altfor mye vondt i sine unge år.

Moren hans, Amal Abdel Karim, bare rister på

hodet. Mannen hennes ble fengslet for over tre måneder siden, og hun aner ikke hva som har skjedd med ham.

– Den siste måneden før vi flyktet var det veldig vanskelig. Flyangrepene kom oftere og hjemmet vårt ble ødelagt. Naboene våre ble drept, forklarer Amal. – Det var vanskelig å få tak i mat, slik at det vi spiste var av dårlig kvalitet. Vannet var også dårlig og barna ble syke.

Tør alle sparepengene

Hun og familien deler nå en liten leilighet med en av naboene fra Dara'a, Abir Mohammed Allesh. De må ut med 1400 kroner i måneden i leie og har snart ikke sparepenger igjen. De forteller om grådige syriske grensevakter som krever det meste av

folks sparepenger for at de skal få lov til å krysse grensen, og det er svært vanskelig for syrere å få seg jobb i Jordan.

– Vi var i en leir i ti dager før jeg solgte alle smykkene mine slik at vi kunne leie et rom. Vi orket ikke å bli i leiren. Det er utrolig vanskelig for oss, vi har ingen penger, det finnes ikke arbeid. Jeg håper vi snart kan dra hjem igjen, sier Abir.

– Det var mye kamper da vi flyktet, og noen barn ble drept på veien over grensen. Det var fryktelig, sier Abir. – Min fem år gamle sønn vil aldri dra tilbake til Syria. Han er traumatisert.

Deler ut matrasjoner

FN har anslått at rundt 200 000 syrere har flyktet til enten Jordan, Libanon eller Tyrkia, samtidig som

NYTT HÅP: Syriska Amal, Abir, All og eldstebror Mohammed har akkurat registrert seg hos Jordan Røde Halvmåne i Al Mafraq for å få månedlige matrasjoner.

over en million er på flukt inne i Syria. Hundrevis av syriske flyktninger kommer lovlige eller ulovlige over grensen til Jordan hver dag.

Provinsten Al Mafraq ligger en halv time fra grensen, og den lokale Røde Halvmåne-foreningen strever med å registrere alle som kommer til dem for hjelp. Hittil har 4000 familier – rundt 20 000 personer – blitt registrert i provinsen. På landsbasis er det rundt 40 000 registrerte syriske flyktninger, mens Jordan Røde Halvmåne anslår at tallet er mye høyere, kanskje rundt 150 000. Syriske flyktninger kan registrere seg hos Røde Halvmåne og få nødhjelp.

Denne dagen i Al Mafraq har Amal, Abir og Mohammed kommet nettopp for å registrere seg hos

FOTO: HASSAN SOUJAYMEH KORS

FÅR HJELP: Moren til denne fem år gamle gutten og søsteren hans kom alene med sine to barn til Amman i Jordan. Fordi moren trengte legehjelp fikk de komme foran i køen og famåringen får en liten pause mens han venter på moren sin.

Ute er det 38 grader og den lille familien har fått mat, helsehjelp og hygienesett fra Røde Kors. Faren er igjen i Syria. Hver dag kommer nye flyktninger over grensen fra Syria til Jordan og andre naboland. Røde Kors i Norge har støttet Jordan Røde Halvmåne med å sette opp en lagerhall og gi hygienesett og matrasjoner til flyktninger. Hver rasjon holder for en familie i en måned.

Røde Halvmåne. Hver familie får en måneds rasjon av blant annet 10 kg ris, 5 kg sukker, bønner, olje og melkepulver.

Alle har rett på hjelp

Alle syrere som har kommet lovlig inn i Jordan har rett på medisinsk behandling på offentlige sykehus. Men mange registrerer seg ikke av frykt for represaller for seg selv om de returnerer eller mot slektninger som er igjen i Syria. Det er derfor kjærkomment for mange at Emiratene Røde Halvmåne i samarbeid med emiratise myndigheter har etablert et feltsykehus i Al Mafraq. Her kan alle som trenger medisinsk behandling komme. De åpnet for kort tid siden og har allerede hatt rundt 100 pasienter om dagen.

I ett av telkene møter vi 21 år gamle Lema. Hun kom ulovlig over grensen med sin to år gamle datter og 8 måneder gamle sønn for få måneder siden. Hun ville ikke bli identifisert av redsel for regimet i Syria, men har oppsøkt lege for hjelp med sin tredje graviditet – en situasjon som er tyngre å bære i all usikkerheten rundt familiens fremtid.

– Det er mye bedre å være i Jordan, men jeg er veldig redd for hva som kan ha skjedd med mannen min. Han vet ikke en gang at vi har krysset grensen. Sist vi snakket sammen var vi i Damaskus, forteller Lema.

Mannen til Lema jobber på en fabrikk en halv times tid fra hjemstedet. Hun forteller om mange fyangrep. – Vi opplevde angrep i byen, men hørte også at det var angrep der han jobber. Vi måtte bare flykte, og nå har jeg ikke snakket med ham på over to måneder og er veldig redd, sier Lema.

De flyktet først til Homs, men huset de bodde i ble ødelagt, og de måtte flykte videre til Damaskus. Etter kort tid følte de at de måtte flykte enda lenger bort, så de tok seg over grensen til Jordan. Nå får de månedlige matrasjoner av Jordan Røde Halvmåne og medisinsk hjelp på feltsykehuset.

– Jeg vet ikke hva som kommer til å skje fremover, alt er veldig forvirrende. Men hvis regimet faller, så kan vi dra tilbake, sier Lema.

Situasjonen i Syria:

- Rundt 18 000 mennesker er blitt drept i Syria siden konflikten startet for halvannet år siden.
- Innen utgangen av 2012 vil over 1,5 millioner mennesker ha fått hjelp av Syria Røde Halvmåne: Mat, helsehjelp fra mobile klinikker, rent vann, elektrisitet, og psykososial støtte til internt fordrevne barn.
- Over en million mennesker er på flukt inne i Syria, ofte må de flykte flere ganger
- Mange har søkt tilflukt i skolebygninger, men mange må finne nytt tilholdssted innen 15. september når skolene åpner etter sommerferien.

Hva gjør Røde Kors i Norge?

- Har samlet inn rundt 1,2 millioner kroner fra private givere og næringslivet
- Sendt tre ambulanser samt 4600 tepper og 1000 hygienepakker til Syria Røde Halvmåne.
- Sendt sikkerhetsutstyr og medisinsk utstyr til Libanon Røde Kors, samt langtidsstøtte av foreningen.
- Sendt en lagerhall samt 1700 tepper, 450 kjøkkensett og 500 hygienepakker til Jordan Røde Halvmåne.
- Norske myndigheter har støttet Den Internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC) med 30 millioner kroner.

Vedlegg 4, Hungersnød i deler (av) Somalia

- [Om Røde Kors](#)
- [Lokalforeninger](#)
- [Kontakt oss](#)
- [Presse](#)
- [Videoportal](#)

Ungdom

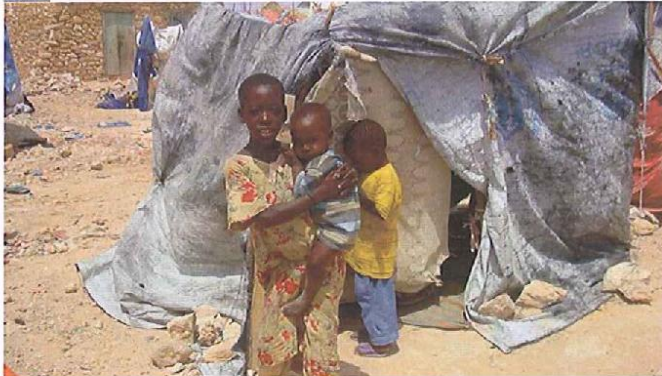
Søk

SØK

[Vårt arbeid](#)

[Engasjer deg](#)

[Gi her](#)

TUNGT ANSVAR: En liten jente er blitt ansvarlig for sine søsken, ved en leir for internt fordrevne på et lidlig stadium av krisen. Et av tre barn i de hardest rammede områdene av Somalia står i fare for å sulte i hjel. Foto: ICRC/Ahmed Hersi

HUNGERSNØD I DELER SOMALIA: UMIDDELBAR HANDLING KAN REDDE BARNELIV

SKREVET AV: STÅLE WIG, 20.07.2011

- Umiddelbar handling kan redde titusener av barn fra hungersnøden i de hardest rammede områdene i Somalia, sier Sven Mollekleiv, president i Røde Kors.

- Samtidig er titusener av andre barn i akutt livsfare. Med vårt nettverk og vår unike tilstedeværelse i Somalia kan vi nå ut til enda flere barn med mer hjelp, understreker Mollekleiv.

Røde Kors forsøker nå å øke kapasiteten ved ti ernæringsentre, og åpner ti nye sentre i de hardest rammede delene av landet. Disse skal øke kapasiteten for den livreddende behandlingen av barn.

- I de hardest rammede områdene i Somalia risikerer en av tre barn i øyeblikket å sulte i hjel. Fortsatt stiger matvareprisene i området, enkelte matvarer er tre ganger så dyre på kort tid. Tusener fortsetter å flykte til Kenya og Etiopia, hvor kapasiteten i flykningleirene er presset til bristepunktet. Derfor er det viktig å hjelpe folk der de er, og det gjør Røde Kors, fortsetter Mollekleiv.

Det pågår nå matdistribusjon til 160.000 mennesker i sørige Somalia, og Røde Kors håper å kunne sette i gang en ny runde så raskt som mulig.

Frivillige og nødhjelpsekspert jobber side om side for å dele ut hjelp til 160.000 mennesker sør i Somalia. Her deler en frivillig ut distribusjonskort til mødre sør i landet. Foto: ICRC/Yves Van Loo

En varslet katastrofe

I Kenya tar Røde Kors sikte på å hjelpe over 1,8 millioner mennesker de neste seks månedene. Men to tredjedeler av støtten mangler. I Somalia mangler Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC) også betydelig støtte, over 120 millioner kroner, til sin årlige kriseappell. Likevel Intensiveres arbeidet nå ytterligere, og tusener av frivillige og nødhjelpsarbeidere arbeider på spreng for å dele ut høyenergikjeks, vann og annen grunnleggende hjelp.

For nødhjelpsekspert og frivillige i Røde Kors og Røde Halvmåne- bevegelsen kommer ikke krisen som noen overraskelse. Allerede ved årsskiftet var faresignalene tydelige: Regnet uteble, matvareprisene steg, mens kjøpekraften ble svakket. Siden da har den humanitære situasjonen gradvis forverret seg i skyggen av andre store hendelser internasjonalt.

Støtt arbeidet på Afrikas Horn

[Klikk her](#) for å se hvordan du kan støtte arbeidet i den kriserammede regionen

Matkrise på Afrikas Horn. Se video her

Mohammed Mukier, sjef for katastrofeberedskap i Det internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmån-forbundet (IFRC), gir en oppdatering på den humanitære situasjonen på Afrikas Horn.

For hver måned som har gått uten regn, for hver måned hvor den voldelige konflikten i Somalia har strammet grepet om befolkningen, har tusener på tusener av mennesker sakte blitt skjøvet mot brestepunktet. Det er her vi nå står, sier Mollekleiv.

Ved årsskiftet ba Det internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåne-forbundet (IFRC) verdenssamfunnet om i underkant av 34 millioner kroner i støtte til en seks måneders plan for å håndtere matkrisen som var under utvikling i regionen og trappa opp det forebyggende arbeidet. I dag, et halvt år senere, er appellen trappet opp, men store deler av støtten uteblitt, og matkrisen er et faktum.

- Det vekker stor bekymring å se at det er de langsiktige og forebyggende planene som Røde Kors-bevegelsen har lagt fram for regionen som har slitt mest med å få internasjonal støtte, sier Mollekleiv.

Omfattende norsk støtte

Den begrensede støtten til Afrikas Horn er ikke et norsk fenomen, understreker Røde Kors-presidenten.

- Utenriksdepartementet (UD) har vært blant de aktørene som har vært tidligst ute med støtte og hjelp til krisen, allerede med ekstraordinære midler i mars.

Røde Kors i Norge har mottatt 12,5 millioner kroner som ekstraordinære bidrag til arbeidet på Afrikas Horn. Totalt har UD støttet Røde Kors' arbeid i fire land i den utsette regionen med nesten 40 millioner kroner.

Fra Norge har Røde Kors sendt støtte gjennom to sanitær- og matsikkerhetsprosjekter i de konyansk-somaliske grenseområdene, sammen med Kenya Røde Kors, og har utløst 500.000 kroner fra organisasjonens innsamlende nødhjelpsmidler. I tillegg ble forsyninger til kronisk syke og minnerammede ved en rekke helsestasjoner sendt fra Norge til Somalia i forrige uke.

[Skriv ut](#)

Anbefal Bli den første av dine venner til å anbefale dette.

[Tweet](#)

SISTE NYTT FRA RØDE KORS

Avgjørende støtte til syriske flyktninger

Støtten fra Røde Kors i Norge er avgjørende for innsatsen Libanon Røde Kors gjør for syriske flyktninger i Libanon.

Volden fortsetter i Sør-Sudan

Hundretusener er uten tak over hodet og uten tilgang til mat i Sør-Sudan etter kamper. Røde Kors er bekymret for situasjonen,...

Over 100 fødsler på feltsykehus på Filippinene

I løpet av de 10 første dagene feltsykehuset i Ormoc har vært i drift, har over 100 barn blitt født i teltene.

Vedlegg 5, Gir ikke opp underernærte

AKTUELT: TILGANG TIL MAT OG VANN

Den desperate kampen for vann og mat

NRK: Høst er høsting, den lille grønne i Østafrikanske Dordos, potetstekt i Kenya som har fått spesielt ernæringsrik utvask fra Nigeria. Flere hundre tusen mennesker bor i ledens i dette området og har ingen annen mat enn maten de får fra sine egne mitter etc.

Katastrofen på Afrikas Horn pågår fortsatt. Og den var varslert. For ett år siden, lenge før hurerisnøden tok tak i mange millioner mennesker, advarte Røde kors om at Kenya, Somalia, Etiopia og Djibouti manglet mat. Siden den gang har tusenvis av frivillige forsøkt å redde liv. Nå varslert Røde kors nye malkiser i flere land.

no:00pammar17311 9

Gir ikke opp underernærte

I to måneder kjempet leger og frivillig helsepersonell for åtte måneder gamle Nashads liv. Sammen med moren øvrer de nå håp for den lille jenta.

Bild: Jon Martin Larsen
Foto: Olav A. Skilleheim

Sensitivitet – og barnet er så godt for henne, fordi hun er så glad i barnet. Det er det som gjør det så vanskelig å bli gravid. Men hun har nå fått barnet, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

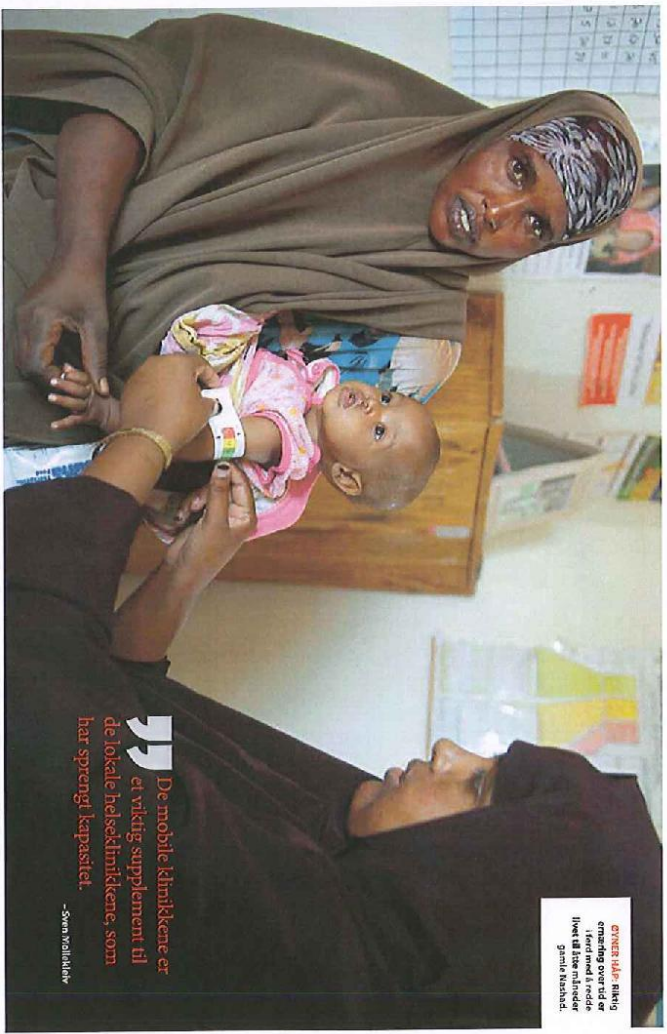
Flere til hjelp – Det er fortsatt en deprimert leger som underernærte barn og voksne i Somalia. I tillegg må de hjelpe til med å få tilgang til mat og vann. Det er et stort problem i Somalia, og det er viktig å få tilgang til mat og vann. Det er et stort problem i Somalia, og det er viktig å få tilgang til mat og vann.

Kjenner seg som en utvandringsarbeider – Men også hun opplever å bli sett på som en utvandringsarbeider. Hun er en som har kommet til Norge for å hjelpe til med å få tilgang til mat og vann. Det er et stort problem i Somalia, og det er viktig å få tilgang til mat og vann.

Det gikk inn i seg selv – Det gikk inn i seg selv, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

HELPE Somalia Rose bekjempet et stort mangre mobilhelsetilbud i landet.

ØKRETT Riktig ernæring over tid er i seg selv å underernære barn. Det er viktig å få tilgang til mat og vann.

De mobile klinikkerne er et viktig supplement til de lokale helseklinikkerne, som har sprenget kapasitet.

– Ørn Voldhaug

Stundlige er det – Stundlige er det, men det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Men det blir vanskelig – Men det blir vanskelig, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Hvor i Kairo – Hvor i Kairo, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Men det blir vanskelig – Men det blir vanskelig, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Men det blir vanskelig – Men det blir vanskelig, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Men det blir vanskelig – Men det blir vanskelig, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Men det blir vanskelig – Men det blir vanskelig, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Men det blir vanskelig – Men det blir vanskelig, og det er en fantastisk følelse. Nashad ble født på et stort fødselshospital i Kairo, og hun er nå fire måneder gammel. Nashad er et stort, sunt barn som har fått en fantastisk start på livet.

Vedlegg 6, Kodeskjema

	Format	
1	Magasin	
2	Nettnyhet	

Dato	
Tittel	

	Tema1 /Tema 2		
1	Fattigdom		
2	Sult		
3	Vann/Drikkevann		
4	Naturkatastrofe/ekstremvær		
5	Krig/miner/våpen/væpnet konflikt		
6	Ensomhet/isolasjon		
7	Kriminalitet/vold /opptøyer		
8	Skolegang		
9	Menneskerettigheter/humanitær rett		
10	Politikk		
11	Terror		
12	Sykdom/helse		
13	Bistand/nødhjelp		
14	Økonomi/ donasjoner/innsamling/støtte		
15	Foreldreløse/gatebarn		
16	Narkotika/rus		
17	Frivillig arbeid		
18	Fritid /friluftsliv		
19	Flyktninger/asylsøkere		
20	Annet		

	Hovedfokus, kjønn
1	Menn/gutter
2	Fokus på begge kjønn
3	Kvinner/jenter
4	Ikke oppgitt

	Hovedfokus, alder/gruppe
1	Barn
2	Ungdom
3	Kvinner og barn
4	Menn og barn
5	Eldre
6	Voksne

7	Ikke oppgitt
---	--------------

	Overordnet fokus
1	På saken/tilstanden
2	På Røde Kors og deres arbeid
3	Likt fokus mellom sakens tilstand og Røde Kors arbeid

	Region
1	Øst Afrika
2	Midt Afrika
3	Nord Afrika
4	Sørlige Afrika
5	Vest Afrika
6	Latin Amerika og Karibien
7	Sentral Amerika
8	Sør Amerika
9	Nord Amerika
10	Sentral Asia
11	Øst Asia
12	Sør Asia
13	Sør-øst Asia
14	Vest Asia
15	Øst Europa
16	Nord Europa
17	Sør Europa
18	Vest Europa
19	Australia/ Oseania
20	Ikke uttalt

	Kjønn på Kilde 1 / Kilde 2
1	Mann
2	Dame
3	Fremkommer ikke

	Kilde 1 / Kilde 2
1	Røde Kors administrasjonen/hovedkontoret i Norge
2	Den internasjonale Røde Kors Komitéen
3	Røde Kors i felten/lokale Røde Kors foreninger/ andre nasjonale Røde Kors foreninger
4	Lokale eksperter
5	Lokal befolkning
6	Lokale myndigheter
7	Norske myndigheter (om andre land)
8	Mottaker/bruker av Røde Kors hjelp

9	Barn
10	Annen

	Kjønn på bildet
1	Kun kvinner og/eller jenter
2	Kun menn og/eller gutter
3	Begge kjønn
4	Fremkommer ikke /ingen bilder

	Bildebruk
1	Bilder med kun Røde Kors arbeidere/frivillige
2	Bilder av kun mottagere/brukere av Røde Kors hjelp
3	Bilder av Røde Kors personell og mottagere/brukere
4	Bilder av Røde Kors personell og mennesker uten direkte tilknytning til Røde Kors
5	Ingen bilder/annet
Spesiell ordbruk: (Afrika, Europa, osv)	

Vedlegg 7, FNs liste over regioner

Numerical code	Geographical region and composition of each region
002	Africa <u>a/</u>
014	<i>Eastern Africa</i>
108	Burundi
174	Comoros
262	Djibouti
232	Eritrea
231	Ethiopia
404	Kenya
450	Madagascar
454	Malawi
480	Mauritius
175	Mayotte
508	Mozambique
638	Réunion
646	Rwanda
690	Seychelles
706	Somalia
728	South Sudan
800	Uganda
834	United Republic of Tanzania
894	Zambia
716	Zimbabwe
017	<i>Middle Africa</i>
024	Angola
120	Cameroon
140	Central African Republic
148	Chad
178	Congo
180	Democratic Republic of the Congo
226	Equatorial Guinea
266	Gabon
678	Sao Tome and Principe
015	<i>Northern Africa</i>
012	Algeria
818	Egypt
434	Libya
504	Morocco
729	Sudan
788	Tunisia
732	Western Sahara
018	<i>Southern Africa</i>
072	Botswana
426	Lesotho
516	Namibia
710	South Africa
748	Swaziland
011	<i>Western Africa</i>
204	Benin

854	Burkina Faso
132	Cape Verde
384	Cote d'Ivoire
270	Gambia
288	Ghana
324	Guinea
624	Guinea-Bissau
430	Liberia
466	Mali
478	Mauritania
562	Niger
566	Nigeria
654	Saint Helena
686	Senegal
694	Sierra Leone
768	Togo

019

Americas

419

Latin America and the Caribbean

029

Caribbean

660	Anguilla
028	Antigua and Barbuda
533	Aruba
044	Bahamas
052	Barbados
535	Bonaire, Saint Eustatius and Saba
092	British Virgin Islands
136	Cayman Islands
192	Cuba
531	Curaçao
212	Dominica
214	Dominican Republic
308	Grenada
312	Guadeloupe
332	Haiti
388	Jamaica
474	Martinique
500	Montserrat
630	Puerto Rico
652	Saint-Barthélemy
659	Saint Kitts and Nevis
662	Saint Lucia
663	Saint Martin (French part)
670	Saint Vincent and the Grenadines
534	Sint Maarten (Dutch part)
780	Trinidad and Tobago
796	Turks and Caicos Islands
850	United States Virgin Islands

013

Central America

084	Belize
188	Costa Rica
222	El Salvador
320	Guatemala
340	Honduras
484	Mexico

558	Nicaragua
591	Panama
005	South America
032	Argentina
068	Bolivia (Plurinational State of)
076	Brazil
152	Chile
170	Colombia
218	Ecuador
238	Falkland Islands (Malvinas)
254	French Guiana
328	Guyana
600	Paraguay
604	Peru
740	Suriname
858	Uruguay
862	Venezuela (Bolivarian Republic of)
021	Northern America <i>b/</i>
060	Bermuda
124	Canada
304	Greenland
666	Saint Pierre and Miquelon
840	United States of America
142	Asia
143	Central Asia
398	Kazakhstan
417	Kyrgyzstan
762	Tajikistan
795	Turkmenistan
860	Uzbekistan
030	Eastern Asia
156	China
344	China, Hong Kong Special Administrative Region
446	China, Macao Special Administrative Region
408	Democratic People's Republic of Korea
392	Japan
496	Mongolia
410	Republic of Korea
034	Southern Asia
004	Afghanistan
050	Bangladesh
064	Bhutan
356	India
364	Iran (Islamic Republic of)
462	Maldives
524	Nepal
586	Pakistan
144	Sri Lanka
035	South-Eastern Asia
096	Brunei Darussalam
116	Cambodia

360	Indonesia
418	Lao People's Democratic Republic
458	Malaysia
104	Myanmar
608	Philippines
702	Singapore
764	Thailand
626	Timor-Leste
704	Viet Nam
145	Western Asia
051	Armenia
031	Azerbaijan
048	Bahrain
196	Cyprus
268	Georgia
368	Iraq
376	Israel
400	Jordan
414	Kuwait
422	Lebanon
512	Oman
634	Qatar
682	Saudi Arabia
275	State of Palestine
760	Syrian Arab Republic
792	Turkey
784	United Arab Emirates
887	Yemen
150	Europe
151	Eastern Europe
112	Belarus
100	Bulgaria
203	Czech Republic
348	Hungary
616	Poland
498	Republic of Moldova
642	Romania
643	Russian Federation
703	Slovakia
804	Ukraine
154	Northern Europe
248	Åland Islands
830	Channel Islands
208	Denmark
233	Estonia
234	Faeroe Islands
246	Finland
831	Guernsey
352	Iceland
372	Ireland
833	Isle of Man
832	Jersey
428	Latvia
440	Lithuania

578	Norway
680	Sark
744	Svalbard and Jan Mayen Islands
752	Sweden
826	United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
039	<i>Southern Europe</i>
008	Albania
020	Andorra
070	Bosnia and Herzegovina
191	Croatia
292	Gibraltar
300	Greece
336	Holy See
380	Italy
470	Malta
499	Montenegro
620	Portugal
674	San Marino
688	Serbia
705	Slovenia
724	Spain
807	The former Yugoslav Republic of Macedonia
155	<i>Western Europe</i>
040	Austria
056	Belgium
250	France
276	Germany
438	Liechtenstein
442	Luxembourg
492	Monaco
528	Netherlands
756	Switzerland